

Uvodnik

Nove poti

Slovenija ubira nove poti v odnosih s slovenskimi manjšinami v sosednjih državah, kar je po eni strani obetavno in razveseljujoče, po drugi pa vendar povzroča nekaj vznemirjenja. Obetavno, ker je nova drža odpihnila nekakšno apatijo, ki smo jo zadnja leta čutili v ljubljanskih institucijah: vse je bilo sicer korektno, a zdelo se je bolj izraz dolžnosti, kot pa dejanske pozornosti, ki ga manjšine zaslužijo. Obetavno tudi zato, ker je Janševa vlada z novim Uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu spravila manjšine v neposreden stik s centrom izvršne oblasti. Vznemirjenje pa se je pojavilo, ko so napovedali določene spremembe v dosednji praksi dodeljevanja slovenske materialne pomoči manjšini. Vsaka novost stimulira, a istočasno tudi plaši, ker zainteresirane postavlja pred spremembe, ki zahtevajo prilagojevanje, na kar nismo vsi pripravljeni. Dejstvo je, da je zadnje tedne temperatura med Slovenci v Italiji nemalo narasla. Januarska srečanja z visokimi predstavniki nove slovenske vlade in države so močno odmevala in so vplivala pozitivno na zastopstvo civilne družbe v manjšini. Na visoki ravni je bilo namreč resno potrjeno dosedanje sodelovanje krovnih organizacij ob spoštovanju idejne raznolikosti in pluralistične usmerjenosti manjšine. Objava razpisa pa je nekoliko zamajala te pozitivne odmeve, ker so napovedane spremembe dokaj drastične in bodo terjale ne samo nove organizacijske napore, ki jih v tem trenutku gotovo nihče ne potrebuje, pač pa postavljajo v novo in bolj negotovo luč odnose med manjšinskimi organizacijami. Novi razpis daje namreč možnost vsaki ustanovi, organizaciji in društvu ter vsakemu posamezniku, da tekmuje za dodelitev finančne pomoči, predvidene v razpisu. To seveda v nekem smislu spreminja in nujno zmanjšuje reprezentančno moč in koordinacijsko vlogo krovnih organizacij in spodkopava doseženo soglasje v manjšini sami. Prav za dosego tega soglasja sta krovni v zadnjih letih porabili veliko energije in izrazili toliko dobre volje, da so doseženi rezultati vliili nekaj optimizma v naše vrste. To ni tako zanemarljivo spriči tradicionalne slovenske sprtosti in pomanjkljive solidarnosti, skratka postajali smo skupnost. Tekmovalnost, ki bo nastala zaradi novega razpisa, bo morda dala tudi dobre rezultate, vendar se zdi, da to ni njegov primarni namen. Novosti v razpisu odgovarjajo bolj zahtevam slovenske birokracije kot pa dejanskim smernicam slovenske manjšinske politike. Formalnostim je seveda treba zadostiti, toda prav tako gotovo je, da ne morejo biti cilj. Ta ugotovitev velja toliko bolj, ker je dosedanj sistem še kar dobro funkcioniral in je terjal še najmanj naporov od koristnikov razpisa in krovnih. Glede na to, da se tako in tako pripravlja nov zakon, ki bo na novo postavil pravila odnosov med matico in manjšinami, bi lahko za eno sezono podaljšali prejšnji sistem ali pa ga preprosto popravili in prilagodili pravnim normam. Rutina, kateri je botrovala večletna praksa v dosedanjem delu Urada, je gotovo uvedla preveč preprostih avtomatizmov in po liniji najmanjšega upora sproti reševala nastajajoče probleme. Tudi uvedba projektov ni prinesla kaj bistveno novega. Namen razpisa gotovo ni rahljati odnose v manjšini sami, ki zaupa, da bo z dobro voljo mogoče odpraviti pomisleke in rešiti neenotne poglede na vlogo krovnih organizacij in na njih delo za krepitev narodne skupnosti Slovencev v Italiji.

Naša mlada grla s pesmijo v prihodnost!

Pesem mladih na Pomorski postaji v Trstu

Foto IG

Konferenca konsenza na Dunaju

V nedeljo, 13. marca, se je v prostorih urada zveznega kanclerja na Dunaju nadaljevala po nekajletni prekinitvi konferenca konsenza glede uresničitve razsodbe avstrijskega ustavnega sodišča v zvezi z dvojezično toponomastiko. Časnikarjem, ki smo nameravali slediti dogajanju na konferenci, so omogočili le nekajminutno slikanje prisotnih, sama konferenca pa je potekala za zaprtimi vrati. Istočasno z začetkom pogajanj je v tiskovno središče, kjer smo čakali na razplet pogovorov, prišla novica o rezultatu ankete glede uresničevanja razsodbe ustavnega sodišča. Zanj se zavzema, po pisanju avstrijskega tednika Profil, samo 24% Avstrijcev, medtem ko je to vprašanje za 68% anketiranih vprašanje, ki ga morajo rešiti pač na Koroškem. Na koncu pogovorov, ki so trajali dve uri in pol, je sledila tiskovna konferenca. Avstrijski zvezni kancler Schüssel je poudaril važnost, da je do začetka konference prišlo, ter najavil, da se bodo pogovori nadaljevali na deželni ravni na Koroškem. Do naslednjega kroga na Dunaju pa naj bi prišlo proti koncu aprila. Kancler Schüssel je na tiskovni konferenci posebno podčrtal pomen srečanja med predsedniki domovinskih organizacij - to je Heimat-

diensta in brambovcv ter ZSO-ja in SKS-a na predvečer konference. Kot so udeleženci srečanja po tiskovni konferenci obrazložili, je do srečanja prišlo na pobudo zgodovinarja Stefana Karnerja. Rezultat srečanja je bil dokument, v katerem strani (torej ZSO, SKS, KHD in KAB) pozdravljajo nadaljevanje konference o konsen-

zu, se načelno strinjajo za uresničitev razsodbe 1977, ki jo je treba uresničiti, najavljajo tudi pogovor s predsednikom ustavnega sodišča glede interpretacije razsodbe, si prizadevajo za izjavo ob 50-letnici ADP - s tem povezan pa je seznam koledarja in operacijskih ukrepov, v katerih naj bi po mnenju predsednika ZSO definirali vse še odprte točke. Šele po razrešitvi slednje naj bi lahko prišlo do poravnave spora v zvezi z določ-

li sedmega člena ADP. Sobotnega srečanja se ni udeležil NSKS, saj se o uresničitvi manjšinskih pravic ne namerava pogajati z domovinskimi organizacijami.

V svojem posegu na nedeljski tiskovni konferenci so slovenski predstavniki izrazili ponovno različna stališča. Predsednik SKS Bernard Sadovnik je v svojem posegu omenil, da je važno dobiti skupno rešitev na Koroškem, samo število tabel pa naj bi bila postranska stvar: "Ni pomembno, če bo 5, 50 ali 500 krajevnih napisov, temveč da bomo rešitev dosegli skupno". Predsednik ZSO Marjan Sturm je že pred samim začetkom konference poudaril, da so si s skupnim dokumentom v jubilejnim letu zadali ambiciozen program. "Velika rešitev" manjšinskega vprašanja predpostavlja, da bo morala vsaka stran v jubilejnim letu za skupno dobro manjšine, Koroške in Avstrije premostiti sedanje miselne pregrade in se zavzeti za izvrševanje ukrepov za korist manjšine.

Predsednik NSKS Wakounig je v svojem posegu uvodoma poudaril, da je kljub različnim pogledom pomembno, da je do pogovorov prišlo. NSKS pričakuje, da bo nadaljevanje pogovorov temeljilo na uresničitvi sedmega člena ADP, ki je za koroške Slovence prava zakladnica, in najavil, da bo NSKS pripravil seznam predlogov, kako jih uresničevati.

Peter Rustja

Pogovor

Ivana Godnik o svojem pogledu na svet, o veri, Cerкви, današnji družbi, dobroti, pomoči in solidarnosti

3

Pogovor

Dr. Zvone Štrubelj o svojem delu med Slovenci v Nemčiji, msgr. Jakobu Ukmarju in še čem

5

Nova knjiga

Pesnik Aleksij Pregarc je sodeloval pri antologiji tržaškega pesniškega ustvarjanja

10

Tržaški občinski svet odobril posojilo SSG Bo naše gledališče končno le zadihalo?

Tržaški občinski svet je v ponedeljek, 14. t.m., v poznih večernih urah odobril brezobrestno posojilo v višini 2,5 milijona evrov Slovenskemu stalnemu gledališču (SSG). Za odobritev sklepa je glasovalo 30 svetnikov desnosredinske večine in levosredinske opozicije, medtem ko je stranka Nacionalnega zaveznitva glasovala proti, svetnik stranke Slovenska skupnost (SSK) Peter Močnik pa se je vzdržal.

Kot je poročala STA, je sklep občinskega sveta takoj izvršen. SSG bo moralo vsoto 2,5 milijona evrov vrniti v 15 letih z denarjem, ki ga prejema iz prispevka dežele Furlanije-Juljske krajine.

Za sklep o odobritvi brezobrestnega posojila, za katerega si je prizadeval predsednik gledališča Boris Kuret (na sliki), je glasovalo 30 svetnikov, ki pripadajo tako levosredinski koaliciji Ojlike, Stranke komunistične prenovne (SKP) in gibanja Občani za Trst kot tudi največji desnosredinski stranki Naprej Italija (FI) in Sredinski uniji (UDC). Proti sklepu so glasovali predstavniki

Foto IG

pa se je vzdržal. Svojo odločitev je utemeljil s popravkom, ki ga je zahteval predstavnik stranke Naprej Italija, k sklepu o odobritvi posojila, po katerem bi morali v prihodnje v upravnem svetu SSG sedeti predstavniki tržaške občinske in pokrajinske uprave ter deželne uprave F-Jk. Po Moč-

nikovem mnenju je ta popravek usmerjen proti slovenstvu gledališča.

Zanimivo pa je dejstvo, da je do odobritve posojila prišlo prav po posredovanju tržaškega župana Roberta Dipiazze, ki se je o tem dogovoril z vodjem svetnikov stranke Naprej Italija Pierom Camberjem. Nacionalno zaveznitvo je sicer na ravni občinskega odbora minuli teden podprlo posojilo, medtem ko so v ponedeljek zvečer predstavniki te desničarske stranke glasovali proti.

"Zelo sem zadovoljen, ta odločitev o odobritvi posojila je po dolgotrajni muki in po dolgem pričakovanju prva rešitev za naše gledališče, saj si bomo vsaj za leto dni lahko oddahnili. Jasno je, da gre za začasno rešitev, a za letos je to dobro, ker bomo lahko odpisali dolgove in nekako premostili dosedanje blokado gledališča, ker nismo bili niti likvidni in tudi na upravnem področju nismo mogli narediti veliko. Čaka pa nas veliko dela, saj bomo morali sedaj v samem gledališču najti vodstvo, urediti notranje odnose, postaviti dejansko temelje za prihodnost, gledališče dati v red, ki ga sicer zahteva zakon o gledališčih. Čaka nas torej še veliko dela!" nam je dejal predsednik SSG Boris Kuret.

JUP

Po tragični smrti agenta Caliparija Italija in reševanje talcev v Iraku

V Italiji še vedno mučno odmeva zagonetna smrt visokega funkcionarja italijanske obveščevalne službe Nicole Caliparija, potem ko je leta uspešno izpeljal osvoboditev ugrabljenih novinarke komunističnega dnevnika II Manifesto Giuliane Sgrena. V še nepojasnjenih okoliščinah je, kot znano, na njegov avtomobil streljala ameriška vojaška izvidnica na poti proti bagdaskemu letališču. Pri tem je bil smrtno zadet omenjeni policijski tajni agent, osvobodena novinarka pa ranjena. Slednja se še vedno zdravi v vojaški bolnišnici v Rimu. Zaradi tega tragičnega incidenta se je Berlusconijska vlada na mah znašla v sila neprijetnem položaju, ker je članica zavezniške koalicije, ki je vojaško posegla v Iraku. V poslanski zbornici je potek dogodka orisal zunanji minister Fini, v sena-

tu pa sam ministrski predsednik Berlusconi. Italijanska vlada odločno zahteva od ZDA celotno razjasnitev okoliščin v zvezi z omenjenim incidentom. Za prozorno razjasnitev zadeve se je zavzel tudi predsednik republike Ciampi. Ameriški predsednik Bush je pristal na ustanovitev dvostranske preiskovalne komisije, ki naj v najkrajšem možnem času raziše vse vidike dogodka in objavi svoje zaključke. Zahtevo vlade po temeljitem razčiščenju je v parlamentu podprla tudi levosredinska opozicija, ki je sicer že pred tem tiho soglašala s strategijo vlade za osvoboditev ugrabljenih novinarke. Ob vsem tem se množijo poglobljena razmišljanja o dogajanju v Iraku, kjer vsak dan padajo številne smrtno žrtve tako med vojniki kot med domačimi civilisti. Poglavlje zase je delovanje

številnih uporniških tolpe, ki se ukvarjajo z ugrabitvami talcev zlasti iz zahodnih držav. To postavlja vsako prizadeto državo pred težko vprašanje, kakšno zadržanje naj ubere do ugrabiteljev in njihovih zahtev. Stališče ZDA, ki nosijo glavno breme vojaškega posega v Iraku, je zelo jasno in nepopustljivo, zlasti glede plačevanja odkupnine za vrnitev ugrabljenih talcev. Enako zadržanje pričakujejo tudi od ostalih zavezniških držav. Ob tem opozarjajo, da je posebno škodljivo plačevanje odkupnine, ker to posredno spodbuja terorizem in nove ugrabitve ter ovira normalizacijo razmer v Iraku, ki je tudi glavni cilj držav, ki so tja poslale svoje vojake. Američani so doslej nekako spregledali ravnanje Italije glede pogajanj z ugrabitelji. Domači in svetovni mediji in drugi viri brez prikrivanja pišejo, da je Italija doslej poleg drugih uslug plačevala ugrabiteljem tudi odkupnino. Tako naj bi v primeru časnikarke Giuliane Sgrena izplačala od šest do osem milijonov evrov. Tako zunanji minister Fini kot predsednik vlade sta med zadevno razpravo v parlamentu iz uradne dolžnosti to sicer zanikala, vendar nista o tem nikogar prepričala. Kajti znano je, da državne obveščevalne službe razpolagajo s posebnim skladom za kritje svojih "posebnih" stroškov. Tudi sicer operacije v zvezi z navezovanjem stikov z organizatorji ugrabitve veliko stanejo (potovanja in bivanja številnih agentov, pridobivanje informacij, tolmači in razni posredovalci).

Ne glede na takšne ali drugačne izsledke imenovane skupne preiskovalne komisije je že sedaj očitno, da se bo Italija v prihodnje glede navezovanja stikov in zahtev ugrabiteljev morala prilagoditi načelom in pravilom koalicije zavezniških držav in ne hoditi "svoja pota". V tem smislu pritiskajo zlasti ZDA, ki so doslej nerade dejansko dopuščale določena odstopanja.

Alojz Tul

In memoriam

Prof. Janko Jež

Na svojem domu v Vižovljah se je v četrtek, 10.

t.m., za vedno poslovil od tega sveta prof. Janko Jež. Novica o njegovi smrti me je presenetila in globoko prizadela, saj sem rajnega dolga desetletja pobliže poznal in z njim tudi sodeloval. Rajni se je rodil v Trstu 10. novembra 1911, kar pomeni, da bi letos jeseni dopolnil 94 let. V Trstu je obiskoval italijansko klasično gimnazijo, na univerzi v Ljubljani pa je diplomiral iz romanistike. Skoraj ves čas po drugi svetovni vojni je stanoval v Sesslanu oziroma v Vižovljah.

Ko sva si ob zadnjih božičnih in novoletnih praznikih pisno izmenjala voščila, je med drugim potožil, kako sta z ženo Normo "ugotovila, da me nista že dolgo videla", medtem ko sta me "včasih le zagledala v Sesslanu ali Nabrežini in nekaj časa tudi pokramljala" z menoj. Rajni profesor je namreč s soprogo skoraj vsak dan dopoldne v enem izmed barov v Sesslanu ali Nabrežini pregledal dnevni tisk in se mu je tedaj tudi nudila priložnost za krajši pogovor s prijatelji ter znanci. V svojem zadnjem pisnem stiku pa je še napisal: "Zima je tu. Tudi v baru zjutraj ni vedno toplo, tako

da jo z ženo rada odkuriva zopet domov". Ko me je prijatelj, urednik Jurij Paljk naprosil, naj ob smrti

prof. Janka Ježa napišem nekaj besed, moram priznati, da mi ni bilo lahko ugoditi taki prošnji. Rajni profesor je namreč bil mnogostranska in raznolika osebnost, ki je ne moreš prikazati v priložnostnem sestavku, saj je ta nujno kratek. Zato se omejujem le na to, kar

se še najbolj živo spominjam iz njegovega več kot polstoletnega poznan-

stva. Začelo se je v šolskem letu 1947-48 v prostorih slovenske realne gimnazije v ul. Lazzareto vecchio v Trstu. Nekega dne iznenada vstopila v razred takratnih maturantov ravnatelj Vouk in moški nizke, mladostne postave. Ravnatelj nam takoj sporoči, da spremlja novega nadzornika slovenskih višjih srednjih šol v Coni A Svobodnega tržaškega ozemlja, ki je bila pod Zavezniško vojaško upravo. Bil je prof. Janko Jež, ki je prihajal iz Rima, kjer je bil lektor slovenskega jezika na leposlovni fakulteti tamkajšnje univerze. Nekaj priložnostnih besed je spregovoril tudi novi nadzornik; zelo dobro pa sem si zapomnil, kako nas je opozoril, da slovenski dijaki imamo PISNE naloge in PISNE izpite in ne pismene naloge in pismene izpite, kar je podčrtal z zlogovanjem obeh pridevnikov. Takoj smo ugotovili, da imamo pred seboj ne le dobrega poznavalca slovenskega jezika, temveč tudi dobrega pedagoga!

/ stran 11
Drago Legiša

Obisk predstavnikov komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu v Italiji

Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu bo v skladu s programom dela, ki ga je sprejela na svoji prvi seji 15. decembra 2004, v prvih mesecih svojega delovanja posvetila pozornost Slovincem, ki živijo v sosednjih državah, predvsem iz razloga neizvrševanja manjšinskih obveznosti s strani držav, v katerih narodna skupnost živi in ki so bile določene z mednarodnimi sporazumi ter nacionalnimi zakonodajami s področja varstva manjšin. Komisija zato organizira uradne pogovore s tujimi oblastmi sosednjih držav, z namenom zagotoviti izvajanje manjšinskih obveznosti. Komisija bo organizirala uradni obisk v Republiki Italiji od 16. do 17. marca 2005. Delegacija Komisije, ki jo sestavljajo predsednik komisije in vodja delegacije mag. Janez Kramberger (SLS) ter člana Samo Bevč (ZLSD) in Boštjan Zagorac

(SNS), se bo srečala z vodji Komisije za ustavne zadeve v Poslanski zbornici Italije Donatom Brunom in Komisije za zunanje zadeve v Poslanski zbornici Italije Gustavom Selvo ter poslanske podskupine narodnih manjšin v poslanski zbornici Italije Siegfriedom Bruggerjem.

Teme pogovorov bodo predvsem neizvajanje zaščitnega zakona za Slovence v Furlaniji-Juljski krajini, vprašanje vidnosti slovenskih televizij v Furlaniji-Juljski krajini, vprašanje zajamčenega zastopstva slovenske manjšine v italijanskem parlamentu ter predlog predsednika dežele Furlanije-Juljske krajine Riccarda Illyja, ki bi omogočil zastopstvo slovenske manjšine na deželni ravni.

Delegacija se bo po končanih pogovorih srečala tudi s predstavniki Slovencev, ki so povezani z institucijami Svetega sedeža.

Povejmo na glas

Brez solidarnosti ni pravih rešitev

Podobno kot razumevanje in ljubezen je tudi solidarnost že obrabljena beseda. Pogostoma o njej govorimo in se nanjo sklicujemo, ker vemo, da jo pač moramo upoštevati, v resnici pa smo je po vsej verjetnosti naveličani in poleg tega se nam zdi, da je kategorija izven resničnosti in njenih problemov. Drži se je, te solidarnosti, nadih nečesa utopičnega, sanjskega, neuresničljivega, nadih nečesa povsem nerabnega. In vendar brez nje ni mogoče tvorno razrešiti nobenega težjega vprašanja, saj je med drugim tudi povsem oprjemljiv pogled na stvari, ki nam omogoča, da določeno situacijo prepoznamo v vsej njeni obstojnosti. Z drugimi besedami: solidarnost ni le čustvena razsežnost, ampak je instrument najgloblje videnja stvari in v velikonočnem času je to dejstvo več kot umestno izpostaviti. Za primer, kako se razmišlja in analizira brez nje, je dovolj pogledati zaključke nedavne madridske konference o načinih boja proti terorizmu kot osrednjemu problemu današnjega sveta. Prva od petih točk navaja, da je treba napraviti vse, da bi ljudje, kjer koli nezadovoljni s svojimi življenjskimi pogoji, ne reševali svojih problemov s terorizmom. Druga točka predlaga, da je treba terorizmu sporediti vse finančne vire ter mu za vsako ceno preprečiti, da bi se polastil jedrskega in biološkega orožja za množično uničevanje. Tretja točka je poziv, naj nobena država ne bi podpirala terorističnih skupin, in četrta, naj bi vse države poskrbele za večje osveščanje o tem, kaj je in kaj prinaša tero-

rizem, se pravi primerno dopolnile svoj vzgojni sistem. Zadnja točka opozarja, naj bi se pri boju proti terorizmu izogibali tistim ukrepom, ki kratijo človekove pravice in svobosčine državljanom, ki nimajo s terorizmom nobene zveze. Vse v redu in prav, toda če nam seže misel nekaj let nazaj, so bili pogledi na terorizem povsem drugačni, lahko rečemo porojeni iz solidarnostnega prepoznanja: osnovni razlog terorizma je v ostrem prepadu med razvitimi in nerazvitimi, je v krutih razmerah v nerazvitem svetu in tu se skriva tudi pravi odgovor, ki je namreč izboljšanje položaja revnih, vse ostalo je toliko kot nič. Toda solidarnostno prepoznanje smo v dobršni meri potisnili v kot, saj poleg madridskih točk obstaja še en nesolidarnostni odgovor na problem terorizma, in to je vojaška zasedba držav, ki ga podpirajo, trenutno Afganistana in Iraka in prav tu se paradoksalno zgodi velikanska večina terorističnih napadov, če že ne sploh vsi med njimi.

Solidarnost, in to je za marsikoga več kot osupljivo, je torej najbistroidnejši pogled na stvari in pojave, je daleč najboljša in - lahko mirno rečemo - kar popolna prepoznavna. Bilo bi prav in za vse koristno, ko bi se je čim pogosteje posluževali in to povsod, na svetovni, regionalni in celo zasebni ravni. Je jasnovidna, vsem dostopna in zahteva le eno stvar: da se v drugega zares in iskreno vživimo, in to odpre pot do srečne rešitve problema.

Janez Povše

Na dnu

MI RES GARANTIRATE,
DA SE BO OD SEDAJ
NAPREJ MARSIKAJ
SPREMENILO ?

SEVEDA!
IN NIČ SE NE BO
MENJALO!

GRUDINA

Izjava deželnega tajnika stranke Slovenska skupnost

Zavračamo napad na manjšinsko stranko

Slovenska skupnost jemlje na znanje zaskrbljenost, ki vlada v manjšini, in še posebej v SKGZ, zaradi nove oblike financiranja njenega delovanja s strani R. Slovenije.

Stranka Slovenska skupnost, tudi v zvezi z namigi, ki so bili izpostavljeni na zadnjem deželnem svetu te krovne organizacije, je prisiljena ponovno pojasniti, da ni bila nikoli povabljen, niti ni sodelovala pri kakršnekoli poskusu spreminjanja dosedanjih načinov financiranja manjšine.

V pogovorih s slovenskim premierom in z odgovornimi za Slovence po svetu v parlamentu pa je le izpostavila pomen manjšinskih strank, kot sta v Italiji SSK in v Avstriji EL, ki sta bili s strani institucij R. Slovenije zadnja štiri leta izrinjeni iz rednega komuniciranja med matično državo in manjšino.

Mnenje Slovenske skupnosti je, da manjšinski stranki, ki nastopata na volitvah in se torej, kljub protimanjšinski volilni

zakonodaji, skoraj vsako leto dajeta prešteti, si zato tudi zaslužita primerno pozornost s strani R. Slovenije, kar pa ni v nobenem nasprotju z vlogo zastopnic civilne družbe, ki jo nedvomno imata krovni orga-

nizaciji.

Zamisel o drugačnem financiranju manjšinskih ustanov in organizacij je pač dejstvo in odločitev odgovornih v slovenski

vladi, parlamentarna komisija za Slovence v zamejstvu in po svetu pa je prav na zadnjem zasedanju odobrila dokument smernic, po katerih naj se vlada ravna v odnosu do svojih narodnih manjšin. V tem dokumentu je izpostavljena enkratna vloga obeh naših krovnih organizacij, zato se SSK ne boji, da ne bosta še naprej delovali enotno, v korist celotne slovenske narodne skupnosti v Italiji. Slovenska skupnost je zato še posebej presenečena nad dejstvom, da si nekateri dovolijo zlonamerne napade na manjšinsko stranko in ji poskušajo naprtiti odgovornosti, ki jih nima.

SSK je končno prepričana, da bo novi državni sekretar za Slovence po svetu in v zamejstvu ustrezno upošteval mnenje obeh krovnih organizacij pri oceni projektov iz razpisa o financiranju manjšine, saj zelo dobro pozna našo manjšino, tudi ker sta ga doslej SSO in SKGZ, kot glavni sogovornici R. Slovenije v zadnjih štirih letih, zagotovo o tem detajlno informirali.

Damijan Terpin
Deželni tajnik SSK

Sindikarno sporočilo

Gledališče še vedno v hudih težavah

Skupščina delavcev in delavk Slovenskega stalnega gledališča vnovič opozarja na nevzdržno finančno situacijo gledališča, ki neposredno zadeva njegove uslužbenke, sodelavce ter samo dejavnost v njem.

Že na tiskovni konferenci, ki so jo združene sindikalne organizacije priredile 30. novembra 2004 v Gledališču Rossetti, smo opozorili, da gledališče dolguje zaposlenim nekaj mesečnih plač. Ob tem pa smo navedli, da pomoč Dežele Furlanije-Juljske krajine in dolgoročno posojilo Občine Trst, ki bi saniralo dolg gledališča, vendarle odpirata možnost ekonomsko-financijske sanacije. Tako bi vodstvo gledališča lahko izpolnilo obljube, ki jih je ob pričetku sezone pisno zagotovilo sindikalnim pred-

stavnikom.

Omenjeni dogovor je predvidel:

- običajno sezonsko zaposlitev vsem dotodanjim stalnim sodelavcem, ki pa so ob tem pristali na 6% znižanje dohodkov v letu 2004;
- vrnitev dohodkov na 100% raven z začetkom leta 2005;
- možnost povišanja dohodkov vsaj na osnovi inflacije;
- nov umetniški in organizacijski zagon gledališča.

Doslej je bil izpolnjen le en člen dogovora, namreč da so se osebni dohodki vrnili na raven lanske pomladi. Ob tem pa obljubo o posojilu, ki jo je pred časom dala Občina Trst, v birokratski zmešnjavi in med različnimi predlogi popravkov že mesece prelagajo po klopek tržaškega Občinskega sveta.

Odlaganje odobritve občinskega posojila močno vpliva na dejavnost gledališča in onemogoča njegov ponovni zagon, saj v njem trenutno ni niti ključnih figur ravatelja in umetniškega vodje.

Gledališče nima pogojev, da bi lahko redno izplačevalo dohodke svojim sodelavcem in zaposlenim. Tem slednjim dolguje kar štiri mesečne plače iz obdobja med majem 2004 in februarjem letos.

Poudariti velja, da sta samo velika ljubezen do lastnega poklica in gromozanski čut odgovornosti vseh zaposlenih in stalnih sodelavcev tudi tokrat omogočila premiero nove predstave. Vse politike odločno pozivamo, naj resno prevzamejo odgovornost, ki jo imajo do družbe, do umetnosti, pa tudi do naših družin, ki ne prejemajo zaslužnih dohodkov.

O prihodnjih zborovanjih in o eventualni stavki bosta sindikalni organizaciji odločali v prihodnjih dneh.

Skupščina delavcev in delavk Slovenskega stalnega gledališča

Pogovor Ivana Godnika

Vera v sočloveka, dobroto, pomoč in solidarnost

Nadaljuje se niz intervjujev, ki nudijo možnost, da bolje spoznamo realnost in mnenja mladih. Tokrat smo se pogovorili z mlado poklicno novinarko in študentko prava Ivano Godnik. Ponudila nam je nekoliko neobičajen a vendar zanimiv pogled na vero in Cerkev.

Ivana, si verna?

Ne, nisem verna, ampak sem bila vzgojena v veri. Sem krščena in sem prejela sveto obhajilo in birmo, tudi pri skavtih sem bila nekaj let.

Kdaj si se začela odaljevati od vere?

Nekje po tretjem razredu srednje šole sem spoznala - ne vem ti točno povedati, zakaj - da nisem verna. So to namreč tista leta, ko si postavljaš določena vprašanja in iščeš zanje konkretne odgovore. Ni več vse tako avtomatično, ne sprejemaš več stvari, kot da bi ti bilo vse dano z neba. Začenjaš razmišljati globlje, odgovore pa lahko dobiš ali tudi ne dobiš...

Odgovorov na svoja vprašanja torej nisi dobila v veri.

Ne, nisem jih dobila v veri. Lahko ti posredujem kakšen primer. Ko sem bila v prvem razredu višje srednje šole, me je zelo prizadela smrt družinskega prijatelja, kajti bil je zelo mlad. O tem smo nekega dne razpravljali v šoli med veroukom in jaz sem izrazila mnenje, da, če bi Bog obstajal, verjetno ne bi dopuščal, da se take stvari dogajajo. Katehet mi ni mogel dati izčrpnega in prepričljivega odgovora. Takrat se je moja vera začela krhati.

Poleg tega pa mi že na osnovni šoli določene stvari niso odgovarjale. Imeli smo sestro, ki je tistim, ki so ob nedeljah hodili k maši, dala zvezdico, in tistim, ki k maši niso šli, črno piko. Taka verska vzgoja je po mojem absolutno negativna. Prvič, ker to pomeni vsiljevanje vere, drugič, ker nekako izzeva že v majhnem otroku občutek krivde, ker ne hodi k maši. Vse to nima nobenega smisla, kvečjemu privede posameznika le do tega, da vse skupaj zasovraži in v veri ne vidi več smisla.

Misliš, da imajo pri približevanju mladine k veri in Cerkvi duhovniki in veroučitelji poglavito vlogo? Po mojem jo imajo. Seveda je tudi odvisno od posameznika, kajti nekateri ljudje si verska in druga vprašanja postavljajo že zelo mladi, drugi pa tudi v različnih življenjskih obdobjih. Duhovniki pa imajo pri tem seveda zelo veliko vlogo.

Kakšen odnos do mladih bi torej morali imeti duhovniki? Mladini bi se morali bolj približati, morali bi zmanjšati namišljeno razdaljo, ki jih ločuje od mladih. Ena glavnih funkcij duhovnika bi morala biti v tem, da zna prisluhniti, da se zna pogovarjati in razumeti, kajti po mojem mnenju mladi manjka prav to. Za vse to pa je seveda nujno medsebojno odpiranje. Mladina bi morala povedati, kaj rabi in kaj

čuti, duhovniki pa morajo biti pripravljeni prisluhniti njihovim potrebam. Na tak način vera verjetno ne bi bila tako daleč mladim.

Če se zazreš v svojo stvarnost, koliko mladih hodi k maši?

Če se osredotočim na barkovljansko stvarnost, moram priznati, da ne hodi k maši skoraj nihče. Problem v Barkovljah je ta, da so se duhovniki vedno zamenjava-

sma.

Ja, lahko so vrednote Svetega pisma, kot so lahko tudi vrednote življenja posameznika, ki se s tistimi iz Svetega pisma ne istovetijo. Človek se zanje odloči s pomočjo svoje vesti in nima pri tem vtisa, da so mu bile vsiljene od Svetega pisma. Nima vtisa, da mora verjeti v Boga. Lahko verjame v karkoli drugega, pa naj bo to drugačno verstvo ali, če prav hočemo, kaka ideologija.

Kaj ti pomeni papeževa figura?

Nimam enotnega mnenja o papežu, kajti po eni strani me moti, da se večkrat vtika v stvari, v katere se po mojem mnenju ne bi smel vtikati, po drugi strani pa se skoraj čudim, kakšen vrniti člen lahko postane za ljudi in mladino. To je lahko gotovo nekaj pozitivnega, toda lahko je tudi nekaj negativnega, ker vidiš, da ima morda papež prevelik vpliv, za kar v resnici predstavlja. Papež predstavlja Cerkev, po mojem mnenju pa je bolj pomembno, da bi bila v ljudeh bolj prisotna vera, Cerkev kot struktura pa nekoliko bolj ozadju.

Bereš Novi glas?

Moja mama ga kupuje vsak teden, tako da ga imam vedno doma. Prelistam ga in preberem to, kar me v njem privlači in kar se mi zdi zanimivo.

Veliko ljudi Novega glasa ne bere "a priori". Po tvojem, zakaj?

Zakaj, ne vem. Vem le, da je zgrešeno izključiti stvari a priori in to s kateregakoli vidika. Vsi bi morali brati vse, kajti le tako lahko primerjaš različna mnenja, prideš stvarjem do dna in si ustvariš neko globalno vizijo. Po mojem mnenju ima Novi glas zelo važno funkcijo v naši manjšini; verjetno so nanj še posebno navezani Goričani, kajti je edini slovenski časopis, ki izhaja v Gorici, pravzaprav v obeh Goricah. Zavedam se tudi, da mu je, kot tedniku, zelo težko slediti vsakodnevnemu dogajanju. Prav zaradi tega razloga bi se moral verjetno bolj osredotočiti oziroma posvečati poglobljanju določenih tematik. Drugače pa mislim, da bi morali imeti vsi naši časopisi (zdaj ne govorim le o Novem glasu) nek širši pogled na svet. Zelo smo provincialni, pišemo zgolj o nas in o naši manjšini. Treba bi bilo pogledati malo dlje, širše in globlje. Ljudje bi tako gotovo bolj redno brali vse.

Kako bi ti ukrepala v tem smislu?

Da bi naši ljudje več brali?

Ja. Posvečala bi dosti več prostora mladim. Treba je pisati mladim in o mladih. Če ne drugače, te tako mladi začnejo iskati, da bi prebrali, kaj menijo drugi o določenih stvareh, ki se jih tičejo. Poleg tega pa mislim, da bi se morali lotiti novih tematik s tem, da se opustijo nekatere že prestele rubrike. Treba je poglobljati argumente, ki so blizu bralcem, in predvsem biti inovativni, se stalno spreminjati in se nikoli ne bati tistega, kar je novo.

Metka Kuret

Foto IG

So ga res zacementirali...?

Gledate fotografijo Sabotina, kakršne še niste videli, ker tega napisa najbrž, vsaj za sedaj, še ni, ni pa rečeno, da ga tudi ne bo, saj se "saga" ali "Tito's story" na Sabotinu kar nadaljuje. Pustimo se torej znova presenetiti! Videli smo že dosti, ni rečeno, da tudi

tega napisa, ki je očiten dokaz, da se na digitalno fotografijo zares ne moremo zanehati, ne bomo videli! Tudi v naši sredi je namreč še veliko nočnih "fizikturnikov", ki radi valijo kamenje, še posebej ponoči, ko jih nihče ne vidi...

Sveti oče je po osemnajsetih dneh predčasno zapustil bolnišnico Gemelli

Janez Pavel II. se je vrnil v Vatikan

Papež Janez Pavel II., ki so ga v nedeljo, 13. t.m., po 18 dneh odpustili iz rimske bolnišnice Gemelli, je po poročanju Slovenske tiskovne agencije in drugih medijev preživel mirno prvo noč v Vatikanu. Tudi po vrnitvi v Vatikan ga bodo zdravniki zdravili te bolnišnice, so sporočili iz vatikanskih krogov. Papež nadaljuje tudi vaje za dihanje in govor, ki jih je začel 24. februarja. Strokovnjak za bolezn govornega aparata na rimski univerzi La Sapienza Giancarlo Cianfrone je opozoril, da so papeža iz bolnišnice odpustili prezgodaj. "Jaz bi ga v bolnišnici obdržal še teden ali dva," je dejal v pogovoru za ponedeljkovo izdajo milanskega časnika Corriere della Sera. "Za papeža bodo v Va-

tikanu dobro skrbeli zdravniki bolnišnice Gemelli, vendar ne bo tako kot v bolnišnici. V Vatikanu namreč ni sobe za intenzivno nego. V primeru ponovnih hudih težav z dihanjem ga bodo morali spet prepeljati v bolnišnico," je še povedal Cianfrone. Na vprašanje, ali se lahko papežev glas še izboljša, je Cianfrone dejal, da bi lahko bil njegov glas takšen, kot je bil pred operacijo, če bo to dovoljevalo papeževo splošno zdravstveno stanje.

Toda besede bo še vedno izgovarjal tresoč, ton glasu pa bo šibak, je dodal.

Janez Pavel II. se je v nedeljo opoldne pojavil na oknu svoje sobe v bolnišnici in prvič po operaciji nagovoril vernike z besedami: "Dragi bratje in sestre, hvala za vaš obisk. Vsem želim prijetno nedeljo in lep teden!" Prek molitve angelovega češčenja, ki jo je na Trgu sv. Petra vodil kard. Sandri, pa se je zahvalil vsem časnikařem za njihove žrtve, ker so zvesto, s spoštovanjem in občutkom za dostojanstvo poročali o njegovem zdravju.

Dialog daje Cerkev nov polet

Župnija otok upanja

Do 2. vaticanskega koncila je bilo v Cerkvih nekoliko razumljivo, da je vloga vernika v njej bila taka: eni so vedno klečali in bili tihi, drugi med pridigo sedeli (na koru tudi klepetali), za tretje je bilo najvažnejše, da so potegnili pri darovanju iz žepa ali torbice denarnico. Zdi se mi, da ponekod več svobode in opozoril na večjo odgovornost vernikov - laikov - v Cerkvih. Tako župnijska skupnost ni le poslušalka besede, ampak je ponovno postala oznanjevalka besede in skupnost z misijonsko in karitativno dejavnostjo. Vsak naj bi prispeval svoje talente in obnem darove Duha,

da bi župnija postala predvsem otok upanja. Tako je koncil rehabilitiral misel o skupnosti, ki je zlasti v prvi Cerkvih uživala velik ugled med vernimi in nevernimi. Tu ne gre za nobeno revolucijo, ampak za ponovno odkritje korenin. Škof Ciprijan je leta 250 po Kr. iz katehizma pisal: "Kar se tiče vseh, je stvar vseh... Na vprašanje, ki ste mi ga zastavili, ne morem odgovoriti sam, saj sem že na začetku svoje škofovske službe sklenil, da ne bom nič storil brez vašega nasveta in brez soglasja ljudi, ne glede na svoje osebno mnenje!"

Te Ciprijanove besede bi se lahko danes glasile približno takole: "Vsi verni smo Cerkev." Koncil je z oživitvijo misli o skupnosti v Cerkvih vzbudil upanje, vendar marsikaj

se ni uresničilo. Velikokrat se pozablja, da se danes ne moremo zavzemati za uglajeno Cerkev brez konfliktov, ampak za Cerkev s konflikti. Tudi v župnijski skupnosti ne more biti vedno samo prijetno, normalno je, da prihaja, ponekod pogosteje, drugod redkeje, do resnih trenj in tudi problemov. Brez tega ni življenja in tudi župnije ne! Kjer se govori in piše, da teče "vse kot po maslu", se laže! Vedno je govoril tudi Božji Duh skozi vsakega posameznika, obnem pa je z nami in skozi nas, nas prav ta Duh tudi poslušal! Neprijetni so dogodki, ko si poslušanje Duha resnice velikokrat prisvajajo določeni posamezniki ali skupine in menijo, da je njihova zadnja beseda tudi beseda Duha!

Pozivanje k dialogu v Cerkvih ne pomeni zahteve ali predloga, da bi posnemali svet in njegove trenutne muhe. Če želimo, da bo Cerkev živa in bo

imela žene in može, ki so sposobni za dialog, ni to neka stranpot, ampak davna vernikova pravica, ki jo ima vsak član Cerkev kot član občestva. Zato je Cerkev kot skupnost bratov in sester v Kristusu brez dialoga velika farsa. Tega se mora zavedati vsak vernik, še zlasti tisti, ki mu Cerkev nekaj pomeni! Ob tem pa moramo biti previdni. Tema dialoga se je z družbenimi spremembami in z zrelativiziranjem ene same absolutne "pravice" ali "resnice" izpela in to partijske v komunizmu, hierarhične v Cerkvih. Ni več aktualna, ker več ljudi lahko pride do besede, pove svoje mnenje, ki ni nujno po liniji pri vladajočih ali sveta resnica v Cerkvih. Človek pa zori počasi ali pa tudi ne, notranje se osvobaja ali pa ostaja tam, kjer je bil... Kljub vsemu je dialog potreben in pomemben in bo vedno dajal Cerkvih nov polet.

Ambrož Kodolja

Nabrežina

O evharistiji v slovenski umetnosti

Tokrat je naš župnik, gospod B. Breclj, povabil na tradicionalno mesečno konferenco prof. Matejko Fajdiga, ki poučuje na škofijski gimnaziji v Vipavi; prikazala nam je s sliko in besedo razvoj upodabljanja evharistije skozi stoletja. Izredno zanimiva tema, izbrana nalašč za postni čas, je obogatila sicer maloštevilne poslušalce. Fajdigova je pričela z

začetkom krščanstva v naših krajih, to je pred preseljevanjem narodov; v to dobo segajo razne upodobitve evharistije na reliefih, ki so se nam ohranili. Po stoletnem zatišju se je s prisotnostjo Slovencev in pokristjanjevanjem okrog desetega stoletja spet začelo upodabljanje svete evharistije s plamenom, hostijo, kruhom in ribo in z napisi IHS. Slovenski umetniki in obrtniki so se na

različne načine oddolževali ali zahvaljevali Bogu z upodabljanjem odrešilnih znamenj na portonih, na obcestnih znamenjih, ki se na Krasu imenujejo pili, na prtihi, ki so krasili oltarje, tako cerkvene kot tiste vaše ob procesijah na dan Sv. Rešene telesa. Zanimivi so umetniško izdelani kelih, monštrance in druge cerkvene potrebščine, ki jih je zlasti naš slavni arhitekt Plečnik dvignil

na visoko umetniško raven. V lepi kraški vasi Goče so še lepo ohranjeni štirje kamniti pili, ki so se uporabljali kot oltarčki med procesijo, ki je obkročila celo vas. To je verjetno edini tak primer ne le v Sloveniji, ampak daleč naokoli, kar priča stoletno navezanost našega Kraševca na javno čaščenje svete evharistije. Tudi v nabrežinski cerkvi je prav nad glavnim oltarjem lepa freska, ki upodablja Kristusova učenca, ki se vračata iz Emavs in spoznata Učitelja pri lomljenju kruha.

antek

Duhovni kotiček
p. Mirko Pelicon

Kaj sploh je svoboda?

Človek lahko preživi vse stiske, bolezni in vojne; samo ene stvari ni sposoben preživeti: to je blagostanje (Raul Follerau). Blagostanje ni zlo, ampak dejavnik, ki vzpostavlja drugo vprašanje, t.j. vprašanje svobode. To je problem, ki nima le individualno razsežnost, temveč tudi kolektivno. Zato vprašanje človekove svobode zahteva tudi sistematično razčlenitev. Če sem svoboden, pomeni, da lahko uporabim svojo svobodno voljo na dober ali slab način. Če jo uporabim dobro, postanem boljši in s svojo dobroto vplivam naokrog; če pa jo uporabim slabo, postanem v sebi slabši in tudi okolje trpi zaradi mojega slabega vpliva. Zlo se bo ukoreninilo v meni in v okolju ter bo zaradi njega nastala velika zmeda. Današnji problem razumevanja svobode ni majhen, saj smo povsod pričr nujenemu napačnemu pojmovanju, ki je sicer v tem, da smo jo ločili od njene etične razsežnosti, t.j. od upoštevanja dobrega in zlega. Neko razširjeno razumevanje svobode, zelo odmevno v javnem mnenju, jemlje pozornost človeku, da poveže svobodo z etično odgovornostjo. Danes se ponajam s svobodo kot tako; najpomembnejše je, da si svoboden, razvezan od vsake odgovornosti, da se lahko premikaš znotraj svojih sodb, ki so večkrat le kaprice. Jasno je, da je takšen liberalizem zelo primitiven in njegov vpliv je potencialno rušilen.

Evropska razsvetljenska tradicija želi dati svobodi neko utirjenost: njeno vodilo postane korist in ugodje (v moralni pravimo temu *bonum utile in bonum delectabile*); v človekovem delovanju duhovne sposobnosti težijo k sintezi, vodilno vlogo ima volja. Človekova dejanja so svobodna, zato zahtevajo odgovorno držo posameznika. Kdor si želi nekaj dobrega, to dobro izbere in postane odgovoren za svoje dejanje. Na obzorju tega gledanja dobrega, ki je obenem metafizično in antropološko, moramo pravzaprav upoštevati razliko med poštenjem, koristjo in ugodjem. Vse te tri vrste dobrega kakovostno pečatijo delovanje osebe. Človek se odloči za dobro, kar postane cilj njegovega ravnanja. Utilitarizem je znotraj te etike postavil ob stran poštenje (*bonum honestum*), ki je prva in pomembna dimenzija celostnega človekovega delovanja. Utilitaristična antropologija in etika, ki iz nje izhaja, vodita k prepričanju, da človek teži po lastnem okoriščenju ali pa po okoriščenju skupine, kateri pripada. Poštenje in ugodje sta podvržena koristi, zato imata drugotno razsežnost, ki se sprevrže v užitek oz. uživanje. Blagostanje znotraj takega okvira naše kulture ima za duhovne razsežnosti človeka razdiralne učinke in prvi, ki plačajo za to "posilstvo" v imenu svobode, so vsi, predvsem pa mladi.

Veliki teden v goriški mestni duhovniji

Spovedovanje: vsak dan od 10. do 12. ure (p. Pelicon) in od 17. do 18. ure (msgr. Žbogar).

Oljčna nedelja, 20. marca: ob 9. uri Kimovčev pasijon za MoPZ na Travniku; ob 10. uri: blagoslov oljk pred cerkvijo, branje pasijona in maša.

Veliki četrtek, 24. t.m.: ob 10. uri v stolnici slovesna krizmena maša z nadškofom; ob 20. uri maša *zadnje večerje* pri sv. Ivanu, nato enourno češčenje.

Veliki petek, 25. t.m.: ob 15. uri pri sv. Ivanu križev pot za mlajše; ob 18.30 križev pot za odrasle; ob 19. uri obredi velikega petka; ob 20.45 s Travnika na grad mestni križev pot z nadškofom.

Velika sobota, 26. t.m.: ob 16. uri pri sv. Ivanu blagoslov jedi (izključno za otroke); ob 20. uri pri sv. Ivanu obredi velikonočne vigilije; ob koncu maše drugi blagoslov jedi.

Velikonočna nedelja, 27. t.m.: ob 6.30 v stolnici slovesno vstajensko slavje za vse slovensko občestvo v Gorici. Po maši blagoslov jedi ob prisotnosti nadškofa. Ob 9. uri maša pri sv. Ignaciju na Travniku; ob 10. uri maša pri sv. Ivanu; ob 19. uri maša pri kapucinih.

Velikonočni ponedeljek, 28. t.m.: ob 9. uri maša pri sv. Ignaciju; ob 10. uri maša pri sv. Ivanu.

Nedelja božjega usmiljenja, 3. aprila: ob 9. uri maša pri sv. Ignaciju; ob 10. uri maša pri sv. Ivanu; ob 19. uri maša pri kapucinih.

Evangelij
Viljem Žerjal

VELIKI TEDEN - CVETNA NEDELJA GOSPODOVEGA TRPLJENJA

Mt 21,1-11 / Iz 50,4-7; Ps 22; Flp 2,6-11; Mt 26,14-75; 27,1-66

Za Veliko noč nam Cerkev nudi izbrana berila pri bogoslužju, ki gre od Cvetne do velike nedelje.

Pripravi nam tudi ganljive obrede. Vabi nas, naj bi globoko doživeli največji krščanski praznik z iskreno spovedjo, s pokoro in spravo ter še posebej s prejemom evharistije, t.j. s sv. obhajilom, s čaščenjem Jezusovega telesa ter z dobrimi deli.

Nekateri mislijo, da nas Cerkev navaja na trpljenje, da nas torej zavaja v samo trpljenje in pomilovanje samega sebe in sveta. Toda dejansko nas Cerkev osvobaja trpljenja, strahu in vsakršne krivde. Božji Sin se je namreč ponižal v naš nesmisel in nas je rešil vsega hudega za ceno lastnega življenja. Zato si damo duška s povečevanjem našega Gospoda, ki je sprejel nase ves greh sveta s

strahotnim trpljenjem, s ponižanjem in zasmehovanjem.

Zato na Cvetno nedeljo tako pozorno poslušamo evangelij, veselo in blago vest ob blagoslovu zelenja, oljčnih vej, ker želimo s procesijo, s pesmijo in hvalnicami ter slovenskimi spevi hvaležno počastiti Odrašenika (Mt 21,1-11).

Priznamo ga, zlasti v trpljenju, za kralja vesolja. Četudi ga tikamo kot brata, ostaja vendar naš stvarnik in vladar. Pojemo: "Blagoslovljen naš kralj, ki te pošilja Gospod!" (Himna Kristusu Kralju). Požiramo besede psalma: "Bog gospoduje nad ljudstvi, Gospod vlada nad narodi... Prepevajte našemu kralju, prepevajte. Zakaj Bog je vladar vse zemlje, pojte mu slavospeve" (Ps 47).

Drugo današnje berilo je vzeto iz lista apostola Pavla kristjanom v Filipih, v vzhodni Makedoniji. Filipi so bili prvo evropsko mesto, v katerem je Pavel oznanjal evangelij (Apd 16,11-40). Pismo je tako nabitvo z resnico o Jezusu Kristusu, da nam prav današnji odlomek služi kot vodilo skozi ves pasijon po Mateju, ki ga danes beremo pri sv. maši. Kajti prikazuje nam Jezusa kot skrajno po-

nižnega in ponižanega. Odrkel se je namreč svojemu skrivnostnemu blaženemu življenju pri Bogu. Svobodno se je odločil za ponižanje, da je sam sebe izničil v smrti na križu (Flp 2,6). A križ ni cilj, saj ne gre v trpljenje zaradi trpljenja, marveč zato, da trpljenje, ki ga je povzročila človeška krivda, odpravi s smrtjo in vstajenjem od mrtvih. Zato ostaja Gospod, Kralj, vladar vesolja. Premišljujemo, kako tega edinstvenega človeka, ki je delal samo dobro, izda celo eden izmed najožjih prijateljev, apostolov. Prikaže se lakomnost kot na stalni preži: človeka naredi tatu in morila. Izdajstvo ustvari mučno razpoloženje pri slovesnem zadnjem obedu pred smrtjo. Nad apostole, prijatelje, je padlo težko sumničenje. Učenci niso sproščeni. A kljub temu daje Jezus samega sebe v jed in pijačo prijateljem, ki ga bodo vsi zapustili. Daje se, da bi jih dvignil v zvestobo, v enost z njim, po njem v enost, edinstvo z Očetom, v edinstvo med seboj. Daje se njim, da bi bili vedno z njim, zlasti takrat, ko bodo trpeli. Maševali bodo z njim, da se ga bodo spominjali.

Ganljivo je poslušati pripovedovanja duhov-

nikov zapornikov po taboriščih, kako so se potrudili za kos kruha in malo vina, da so lahko maševali in se obhajali z mrvami kruha, ki so ga skrili v špranjo barake ali kako drugače. Maševal je namreč eden in nato povedal enemu za kraj Jezusovega telesa, ta pa drugemu in tako naprej.

Ker Jezus vedno bedi z nami, pričakuje, da bomo z njim trpeli tudi mi. Zato priporoča budnost, čuječnost in molitev. Pričakuje od nas, da sotrpimo s sestrami in brati, ki jih kakorkoli muči mora trpljenja.

Celo izdajalcu reče: "Prijatelj, po kaj si prišel?", a obenem očita: "Kakor nad razbojnika ste prišli z meči in koli, da bi me prijeli". Jezusovi sovražniki iščejo krivdo, ki je ni, da bi zakrili svoj sklep, umor nedolžnega Božjega Sina.

Ker je beril veliko, je nujno, da se ustavimo pri enem samem odlomku, ki nas posebej nagovarja.

Pri tem Jezusa počastimo in prosimo vere, upanja in ljubezni (Mt 26,14-75; 27,1-66). Za to se priporočimo sv. Jožefu, patronu vesoljne Cerkev.

Intervju Dr. Zvone Štrubelj o svojem pastoralnem delu med Slovenci v Nemčiji in svetniškem liku msgr. Jakoba Ukmarja

Ukmar: svetilnik na razburkanem morju tretjega tisočletja

Znanega teologa in našega cenjenega sodelavca, ki je dobro znan v našem prostoru, dr. Zvone Štrubelj smo zaprosili za pogovor.

Dolga leta ste živeli med nami, sedaj ste v Nemčiji. Kaj delate tam, kje ste, in tudi to nam povejte, če nas kaj pogrēšate!

Od leta 2001 vodim slovensko župnijo v Stuttgartu, ki ima nekaj nad šest tisoč vernikov. V okroglem letu 2000, ko sem se po desetih letih poslovil od Opčin in zamejstva, sem poglabljaj svoje znanje na univerzi v Tübingenu, ki v Nemčiji velja za eno od najboljših univerz, vsaj kar se tiče teologije, filozofije, medicine in prava. Priznati moram, da slovo ni bilo lahko. Kraševci, tako mi je nekdo dejal, ko sem prišel na Opčine, so malo trdi, na Krasu je veliko kamna. Toda ko se kamen ogreje, dolgo ohranja toploto. To zares ni iz trte zvito. V desetih letih sem navezal veliko stikov z zanimivimi in prijetnimi ljudmi, zato še danes v tem smislu pogrešam Opčine, Kras, Trst, Gorico in tisti odprti pogled na morje in burjo, ki tako učinkovito prevetri najrazličnejše megle. Delo v zamejstvu je bilo razgibano in vsaj zame ustvarjalno. Od vas nisem odšel, ker bi se naveličal. Šlo je za nekaj drugega, nekakšen notranji imperativ, ki je narokoval spremembo. Dokler je zame določeno okolje še izziv, se počutim dobro; ko to neha biti, je bolje in bolj drzno začeti nekaj novega. V duhovniškem delu imajo spremembe tudi mejo. Po mojem je potrebno v župniji ostati vsaj sedem do deset let, to je nekje spodnja meja in lahko rečem tudi moja meja, vsaj do sedaj. Manj ni več resno, več je bolj dopustno, odvisno seveda od človeka. Zanimivo je, da nekateri škofje v Italiji in tudi drugod po svetu duhovnikom priporočajo, naj se prav po devetih letih odpovejo župniji in se dajo na razpolago za delo v drugi verski skupnosti. Devetletka je pametna!

Je delo med izseljenimi Slovenci drugačno od dušnega pastirstva v župniji? Povejte nam kaj več o svojem delokrogu.

Delo med rojaki, slovenskimi izseljenci je precej drugačno

od klasičnega dela v eni sami župniji. V Stuttgartu, zanimivem, tudi zelenem, dejal bi kar vedrem mestu, ki ima okrog 700.000 prebivalcev, živi veliko Slovencev. Zaposleni so v glavnem v treh podjetjih, pri Mercedesu, Porscheju in Boshu, vsa tri imajo svoj sedež v Stuttgartu, kar daje mestu pečat močnega finančnega in poslovnega središča, glavnega mesta nemške pokrajine Baden-Württemberg. Poleg Stuttgarta, ki je center Slovenskega katoliškega misijona, oskrbuje še enajst skupnosti v širši okolici Stuttgarta. Pastoralno področje, kjer delujem, je približno tako veliko kot Slovenija. Enkrat mesečno obiščem vse skupnosti izven Stuttgarta. Predstavljam si lahko, da je veliko vožnje, okrog 3500 službenih kilometrov na mesec. Gre torej za poseben stil pastore, dejal bi kar, da je to potujoča pastorela. Vsakomesečno srečanje pa je za vse skupnosti izrednega pomena. Rojaki radi pridejo skupaj. Mašo prej pripravimo s člani župnijskega pastoralnega sveta, z liturgično in biblično skupino. V navezi z nekaj ljudmi iz vsake skupnosti sproti načrtujemo naša srečanja, kjer imamo najprej evharistično bogoslužje, nato pa daljše, nekajurno srečanje v župnijski dvorani. Nimamo svojih, slovenskih cerkva. Le v Stuttgartu je Slovenski dom čisto blizu cerkve sv. Konrada, ki je nemška župnija, vendar to cerkev prav zaradi tega, ker se v Stuttgartu srečujemo vsako nedeljo popoldne, čutimo za svojo, matično cerkev. Drugod, v Reutlingenu blizu Tübingena, v zahodni smeri od Stuttgarta ali v Heilbronnu in Oberstenfeldu v severno smer, Aalenu, Schwäbisch Gmündu in Schorndorfu na jugovzhodu, smo gostje v nemških župnijah in dvoranah. Sodelovanje z nemško govorečimi verniki in kolegi duhovniki je povsod dobro. Včasih se človek na teh potovanjih počuti blizu apostolu Pavlu, ki je bil neutrudni popotnik v oznanjevanju evangelija. To je dober občutek, poln širine in svobode. Spominja na to, da je človek "homo viator", se pravi večni popotnik.

Ob vsem tem delu še študirate? Kaj točno?

Kaj študiram? Teško bi vse

našteval. Že nekaj let se poglabljam v inter-religiozni, to je medverski dialog. Zanima me vprašanje nasilja znotraj velikih svetovnih religij, vemo namreč, da tudi verstva v svoji zgodovini hodijo po ozki brvi med mirom, ki ga pridigajo in oznanjajo, in nestrpnostjo, kateri so se (ali se še vedno) prepuščali. To je zanimivo in aktualno vprašanje, ki v začetku tretjega tisočletja ponovno

daje religiji pomembno psihološko in družbeno vlogo. Gre za nekakšno znamenje časa. O tem tudi veliko pišem. Poglabljam se tudi v življenje in delo Primoža Trubarja, zame očeta slovenskega naroda in slovenske narodne zavesti, gorečega duhovnika in pridigarja, reformatorja, najprej znotraj katoliške Cerkve, nato pa v okviru evangeličanske, protestantske Cerkve. Tega moža še ne poznamo. Pokopan je na ozemlju naše slovenske župnije, v Derendingnu pri Tübingenu. Literarni zgodovinarji so ga do sedaj imeli zgolj za očeta slovenske pisane besede, saj je prav v Tübingenu leta 1550, pred 445 leti, natisnil prvo slovensko knjigo, Katekizem in Abecednik. Katoličani smo ga imeli do sedaj za heretika, protestantje pa predvsem za "protestnika", nekakšnega heroja za na zastonj. Toda Trubar je veliko več. Je klena, trdna, premočrtna osebnost, saj je znal v tujem

okolju uveljaviti svoj "slovenski" genij. Kraji v Nemčiji, kjer je deloval, so zanimivi. Povsod je vtisnil svoj pečat kot goreč duhovnik in kot "exul Christi", Kristusov pregnanec, kot je sebe imenoval v svojem "nigirdomnu", v nemškem izgnanstvu. Pišem njegovo biografijo, ki bo upoštevala čas ekumenizma in dialoga med verstvi in ki naj bi Slovence navdušila za ta svetli lik naše zgodovine.

Vemo, da ste bili na srečanju mladih v Berlinu. Za kakšno srečanje je šlo?

Delo z mladimi mi je zlezlo pod kožo, zato tudi tu rad delam z njimi. Od 3. do 6. marca smo bili z nekaterimi mladimi iz Stuttgarta in z okrog 60 mladimi in mladimi družinami iz Slovenije na srečanju v Berlinu, kjer deluje moj prijatelj Dori Pečovnik. Na

zasneženem igrišču smo v petek, 4. marca, odigrali nogometno tekmo - zmagali so Berlinčani z rezultatom 8:5 - oglebali smo si mesto in v soboto imeli mladinsko glasbeno mašo, Pesem tisočerih zvonov. To je zanimiv projekt, ki je nastal v moji prvi "develtletki", ko sem, še preden sem odšel v zamejstvo, v Sloveniji lahko več delal z mladimi. Leta 1986 se je v idilični vasi Soča, kot rezultat duhovnega vikenda, porodila ideja o mladinski glasbeni maši, ki bi jo od začetka do konca z izvirno glasbo oblikovali mladi sami. Najprej smo ji rekli "rock maša", no, kasneje smo jo preimenovali v glasbeno mašo, Pesem tisočerih zvonov. Živi že skoraj 20 let, je še polna mladosti in ognja. Mladi glasbeniki, ki so jo ustvarili, so sedaj že mame in očete. Nekajkrat na leto se dobimo v različnih krajih kot ista duhovna družina, njihovi otroci postajajo del te družine,

o hrani smo prijateljstvo in vsaka zapeta maša je razlog več, da smo si kot prijatelji duhovno bližje. To je zanimiv pojav. In prav maša nas je povezala do take mere. Letos, v evharističnem letu, je to še posebej lepo. Skupaj z mladimi iz Stuttgarta in Berlina smo v soboto, 5. marca zvečer, v cerkvi sv. Elizabete v Berlinu, doživljali lepoto, globino in širino evharistije, skupnega petja in prijateljstva. To so nepozabne stvari.

Kako doživljate mlade v Nemčiji in kako slovenske mlade v Nemčiji?

Mlade doživljam kot mlade, se pravi, bitja, ki so v rasti in ki na tisoč in en način iščejo po eni strani prijateljske opore in razumevanja nas starejših, po drugi pa nas že preraščajo z utiranjem novih poti. Mladi slovenski rojaki so tu druga generacija, njihovi starši so šli s trdim delom ustvarili neki srednji življenjski standard, oni pa so se rodili v svet na tem koščku zemlje, ki ga imajo za svojo prvo domovino. S Slovenijo čutijo, vendar je to domovina njihovih staršev, občasnih obiskov, domovina njihovega materinega jezika, domovina slovenskih gričev, ravnin, gora in morja. To in še kakšna pesem je njihov slovenski svet. V realno družbo pa se s svojimi nemškimi vrstniki vključujejo že na enakopravni, njihovi ravnini. Niso živeli v getu, tako kot na primer otroci priseljenih Turkov, če pa jih je kdo želel vklestiti v geto, tako na politično-ideološki kot tudi verski ravni, so pravočasno pobegnili. To jim štejem v plus, čeprav marsikdo od njihovih slovenskih staršev zaradi tega trpi. Na tem področju je delo s tukaj živečimi mladimi podobno kot na Tržaškem in Goriškem, vendar za spoznanje težje, saj zahteva več širine in iznajdljivosti.

Kako so izseljeni Slovenci v Nemčiji organizirani na kulturnem področju in kako je na verskem področju?

Kolikor je mogoče, Slovenci v Nemčiji živijo tudi iz slovenske kulture. Obstajajo številna kulturna društva; na ozemlju naše župnije, ki pokriva skoraj vso deželo Baden-Württemberg, razen mesta Ulma, je čez deset kulturnih društev. Nekatera so res nastala kakšnih deset let po ustanovitvi župnije

na pobudo takratne še jugoslovanske komunistične oblasti, da bi, v kolikor je le bilo mogoče, nevtralizirala vpliv duhovnika in župnije. Tako je prav te dni potekal praznik 35-letnice SKD Triglav iz Stuttgarta, ki je bil vse do osamosvojitve Slovenije živa in trda, ne vedno lojalna, konkurenca slovenski župniji. Druga društva, nastala prav tako pred tridesetimi do štiridesetimi leti, so bila nekoliko manj bojevitna, kakšno od njih, celo napolnjeno Cerkev. Ko je padel berlinski zid in ko je prišlo tudi do spremembe v Sloveniji, se je vzdušje spremenilo. Prišlo je do sodelovanja. V okviru slovenskih župnij so nastala tudi krščanska društva, tako je leta 1991 v Stuttgartu vzniknilo SKD Slovenija-Stuttgart. 15. maja lani smo na mojo pobudo, ob vstopu Slovenije v EU, tako župnija, SKD Slovenija in SKD Triglav skupaj pripravili bogato kulturno prireditev in s tem odprli nov list zgodovine. Društva ponekod hirajo, vse manj je ljudi, ki so pripravljeno še kaj vložiti vanje. Mladi se neradi udeležujejo programov društev, ker so sami vključeni v številne druge skupine in aktivnosti. V prihodnosti bo potrebno združevati sile in premagati ovire preteklosti.

Kar se tiče verskega življenja, je v Nemčiji kar deset slovenskih pastojank in 11 duhovnikov, en diakon in več pastoralnih sodelavcev, ki delajo za rojake. Slovenske katoliške misije, kot se tu imenujejo, so raztresene po celi Nemčiji: Berlin, Essen, Köln, Frankfurt, Mannheim, Ingolstadt, Augsburg, Ulm, München in Stuttgart. Dvakrat na leto se za pet dni srečujemo na konferencah, ki so zelo koristne za koordinacijo pastoralnega dela. Od 11. do 15. aprila se bomo tako srečali blizu vas, na Mirenskem Gradu. To bo tudi priložnost, da nas bolje spoznate. Povežite nas delegat Slovenske škofovske konference, msgr. Janez Pucelj, ki je do nedavnega koordiniral pastoralno delo za izseljenec v Evropi; pred kratkim, ko je Alojz Uran, ki je bil zadolžen za pastore Slovencev po svetu, postal nadškof in metropolit, je dobil nalogo koordinacije za vse Slovence po svetu.

/ stran 9
Jurij Paljk

Ukmarjev pogled nad zvezde (5)

Jakob Ukmar, pianist simfonije večnosti

V glasbi je umetnik tisti, ki ne obvlada le tehniko glasbenega inštrumenta, ampak mu dovršena tehnika pomaga pri izražanju svojega umetniškega navdiha. Ko Jakob Ukmar piše o poslednjih rečeh, ne uporablja le spoznanj filozofije, teologije, Svetega pisma, ampak na to prastaro temo ustvarja tako kot pianist, ki umetniško improvizira na glasbeno temo znane melodije. V knjigi Eshatologija doživljam Ukmarja kot takega pianista. "Vstajenje mrtvih, duša, sodba, večno življenje, to so dražljive reči, ljudje jih ne slišijo radi" (Eshatologija 49). Tega se Ukmar zaveda, zato na prijeten in

spoštljiv način uvaja bralca v največjo skrivnost življenja, v trenutke osebnega srečanja z Bogom. Mojstrsko in z lahkoto v svoj tekst vpleta svetopisemne citate, ki podkrepijo njegova razmišljanja in ki s tem ne-nehnim sprehajanjem po knjigi knjig, Svetem pismu, zadobijo nove in vedno sveže odtenke. Kot npr.: "Ko je apostol Pavel nastopil na sedežu sodnije v Atenah in tamkaj govoril grškim izobražencem o edinem Bogu, stvarniku vesolja, so ga še dokaj mirno poslušali. Ko je pa pričel govoriti o vstajenju mrtvih in o božji sodbi, so mu rekli: Pojdi, o tem te bomo poslušali drugikrat" (Apd 17,22).

Ukmar se zaveda, da govori človeku dvajsetega stoletja, ki ga je opijanal hitri tehnični in znanstveni napredek. Ne neha se čuditi, kako to, da je stoletje največjega napredka obenem tudi stoletje najbolj nezadovoljnih ljudi. Boli ga predvsem to, da človek nima več časa zase: "Sedanj človek sovraži samoto, sovraži molčečnost, sovraži zbrano duha v premišljevanju" in vendar vsi vemo: "Sedanje življenje je resna zadeva in brezbriznost za zadnjo uro je menda najbolj nesrečna posledica našega ropotajočega napredka" (Eshatologija 41). Ko melodija njegovega razmišljanja zdrkne k najbolj nizkim in temnim tonom, v skrivnost zla, človeške

slabosti in nevednosti, že zadonijo svetli toni božje dobrote in usmiljenja.

Zaslüšimo ljubko melodijo Jezusove blagovesti. Tistim, ki si Boga predstavljajo kot strogega sodnika in nekakšnega kontrolorja, predočí Jezusovo podobo Boga. "Daleč pa prevladuje v evangelijski blagovesti slika Boga kot nekakšnega najboljšega in dobrohotnega Očeta, ki velja svojemu soncu, da vzhaja nad hudobnimi in dobrimi ter pošilja dež pravičnim in krivičnim (Mt 5,45). ... Petnajsto poglavje Lukovega evangelija s priliko o izgubljenem sinu je vekotrajen dokument božjega usmiljenja. Ženo prešušnico je rešil Kristus iz rok hudobnih tožiteljev ...Magdalena, bivša velika grešnica, je bila Gospodu posebno ljubaj; in Petra, ki ga je bil iz strahu zatajil, je postavil za poglavarja svoje Cerkve" (Eshatologija 42).

Podkovan v naravoslovnih vedah, radovednež zvezd in ve-

solja, se Ukmar čudi že ustroju sedanjega fizičnega reda, kaj šele nadnaravnemu redu, redu božje milosti. "Naravoslovci, ki so tako ponosni na svoje znanje, radi pozabijo, da živimo vedno v milijardah čudežev, v katere ne bo mogel človeški um nikdar prodreti. V svetovnem prostoru se gibljejo neprestano milijarde valov, svetlobnih, električnih, magnetnih in drugih, da je res nedoumljivo čudo, kako more človek v tem neizmernem vrvežu še videti zvezdnato nebo in videti predmete tu na zemlji, celo v različnih barvah; kako more slišati po radiu, kako gledati televizijski program. Pa vse to vodi stvarnik s tako lahkoto in preprostostjo, da je prav ta stvarnikov mir večje čudo kot vsi fizikalni zakoni" (Eshatologija 44).

Bog vse ureja z lahkoto in na ljubek način, podkrepi Ukmar svoje razmišljanje o svetu, v katerem nam je danu živeti.

Srečanje z Bogom ob smrtni uri, na katero želi Ukmar opozoriti in pripraviti bralca, bo najbolj osebno dejanje. Zdaj gledamo v zrcalu in nejasno, si pomagamo s svetim Pavlom, takrat pa ga bomo gledali iz obličja v obličje. Zdaj gledamo in doživljamo Boga v njegovem stvarstvu, v posmrtnem življenju ga bomo gledali po notranjem razsvetljenju.

Počestice stvarnika, ki je glavni smisel našega tuzemskega življenja, je ob smrtni uri, ob prehodu iz tega sveta, ko se človekova duša loči od telesa, človekovo največičastnejše dejanje. Čeprav se po naravi vsak človek boji smrti, nas želi Ukmar s svoji melodijo ljubkemu Stvarniku uriti v zaupanju. Vsi se bojimo smrti, večkrat ponavljamo, a ne bojimo se je preveč, vzklaka še glasneje. Otroško zaupajmo Bogu, ki nas bo sprejel z objemom dobrote, usmiljenja in ljubezni.

Zvone Štrubelj

Kratke

Dr. Bruno Forte o izzivu vzgoje

"Izziv vzgoje sprašuje družino in šolo" je naslov zanimivega večera, ki ga prireja Mladinski dom v sodelovanju s Skupnostjo družin Sončnica v torek, 22. marca, v Močnikovem domu v Gorici. Razmišljanje bo potekalo okrog vprašanj, kot npr. kako naj družina in šola sodelujeta pri vzgoji današnje mladine; kako naj šola posreduje tiste učne vsebine, ki se dotikajo moralnih in verskih vprašanj (nastanek človeka, spolna vzgoja, mamila...). Gost večera je dr. Bruno Forte, nekdanji ravnatelj Deželne šolskega urada v deželi F-Jk. Predavanje se bo začelo ob 20.30 in bo potekalo v italijanskem jeziku. Večer je namenjen staršem, šolnikom in vzgojiteljem. Vljudno vabljeni vsi!

Livarna: srečanje z javnimi upravitelji

Prejšnji petek je potekala seja rajonskega sveta Sv. Gore-Placute, na katero je bila povabljena tudi širša javnost. Za srečanje si je še posebej prizadeval odbor, ki združuje prebivalce severnega dela mesta in se zavzema proti izpuščanju formaldehida iz bližnje solkanske Livarne. Približno sto poslušalcev je težko prikrivalo zaskrbljenost, ki vlada zaradi vdihavanja strupenega plina, ki mu je podvrženo prebivalstvo v tem delu Gorice. Glasno in mestoma tudi neokusno so prekinjali in komentirali podatke in izsledke, ki so jih predstavljali dr. Gianfranco Cavallini, odgovorni pri goriški zdravstveni enoti, ter župan Brancati in odbornik Bon. Prav iz tega izhajajo nekatere ugotovitve oz. pomisleki, ki jih podčrtujeta rajonska svetnika SSK Miloš Čotar in Niko Klanjšček in ki jih je krajevni tisk premalo poudaril. Po njunem mnenju se objektivni problem, zdravstvene in okoljevarstvene narave, vedno bolj izrablja za politično oz. osebno vidljivost. Tako je tudi četrtkovo srečanje zaznamovalo prekanjanje med Bonom in vidnim predstavnikom odbora proti formaldehidu Marcom Roto, sicer tudi rajonskim svetovalcem. Zadnji ima očitno "odprte račune" z goriškim upraviteljem, kar je - po mnenju svetovalcev SSK - že večkrat prevladovalo nad jedrom problema. Čotar in Klanjšček sta prepričana, da je prava pot do rešitve problema konstruktivno sodelovanje z občinsko upravo, ki je najboljši sogovornik za čezmejnne problematike. Prebivalci bi pravzaprav morali biti hvaležni, da imajo župana, ki se postavlja v prvo vrsto za rešitev problema, in slovenskega odbornika, ki je stalno v stiku s čezmejnimi upravami. Brez take uprave bi se morali s Solkanom verjetno pogovarjati preko Rima in lahko si le mislimo, kako hitro in uspešno. Rajonska svetovalca SSK upata, da bodo "domači" znanstveniki prav tako prepoznavali pomen tudi drugih, nič manj pomembnih okoljevarstvenih in zdravstvenih problemov, ki grejo prek meje lastnega vrtička (npr. stanje terenov v okolici upepeljevalnika, necivilno odmetavanje smeti ob bregovih Soče ipd.).

Dramski odsek PD Štandrež v Medvodah

Vrsto februarjskih gostovanj po Sloveniji s tragikomedijo Alda Nicolaja Stara garda v režiji Janeza Starine je dramski odsek PD Štandrež končal v petek, 25. februarja, v prepolni dvorani v Medvodah kot gost dramske skupine Oder treh herojev iz Pirniča. Okrog dvesto gledalcev je zavzeto spremljalo aktualno in pretresljivo vsebino Stare garde ter se štandrevskim izvajalcem zahvalilo s prisrčnim ploskanjem. Gostitelji so izrazili željo, da bi štandrevski stanovski kolegi še prišli v goste z isto predstavo v kak bližnji kraj, saj marsikateri gledalec, ki se ni mogel udeležiti tokratnega večera, bi si uprizoritev zelo rad ogledal. Prav gotovo tudi zato, ker je bila "štandrevska" Stara garda, kot znano, nagrajena lani na 43. Linhartovem srečanju kot najboljša predstava v letu 2004.

V mesecu marcu bodo štandrevski igralci obiskali več odrov v naši deželi s svojo najnovejšo odsko postavitevjo, zbadljivo "zamejsko" komedijo Janeza Povšeta Za blagoslov in rdeče zvezde v režiji Jožeta Hrovata, s katero so 6. marca v SNG Nova Gorica sklenili letošnjo Nedeljska gledališka srečanja, šest abonmajskih predstav ljubiteljskih gledaliških skupin, ki jih prireja ZKD iz Nove Gorice. Dramski odsek PD Štandrež je s svojimi tremi veterani, Majdo Zavadlav, Markom Brajnikom in Božidarjem Tabajem, tudi uvedel ta niz nedeljskih srečanj z gledališčem 24. oktobra 2004 z uspešnico Stara garda.

KD Sovodnje Miss Sovodnje over 50

Pogumen, zabaven in izzivalen gledališki podvig

Deset brhkkih sovodenjskih žena, mater in babic je zaželelo zabeležiti letošnji dan žena na izvirnejši, neobičajen način in gledališka mentorica Vesna Tomsič, obdarjena s prekipevajočim odskrim talentom in dobršnjno mero domiselnosti, je ustregla njihovim željam. Iz prvotne drobne odrske zamisli je vzkliha prava gledališka predstava oziroma po današnjih televizijskih zgledih nekakšen reality show, "pravo" lepотно tekmovanje z naslovom Miss Sovodnje over 50. To pa zato, ker so se za najlepšo potegovale gospe, ki so že ali celo krepko prestopile prag petdesetih let, a se jim to ob mladostnem avtoiro-

ničnem duhu sploh ne pozna. Ponosno in brez nepotrebnih predsodkov so razkazale svoje telesne obline, privlačne kljub znakom minevanja mladostnih čarov. Pogumno in vztrajno so z Vesnino pridnostjo in iznajdljivostjo postavile na oder svojevrstno predstavo, ki je naše ljubiteljske gledališke dvorane gotovo ne pomnijo. Z zvrhano kupico ironije in humornega razpoloženja so se Patrizia Batistič, Jelka Devetak, Bogdana Fajt, Ljubica Butkovič, Slavica Batistič, Jožica Tomsič, Natalina Visintin, Ana Tomsič, Ana Florenin in Zlatka Tomsič prelevile v špelo-Miss Lolito, Sorayo-Miss Barzelletta, Kati-Miss Bambola, Evelyn-Miss Cu-

bista, Žoržette-Miss Magia, Žozefin-MissCinema, Natali-Miss Bikini, Mary-Miss Gubana, Anett-Miss Fitness in Lili-Miss Sorriso. Naslove so si pridobile po svojih naravnih lastnostih ali nagnjenjih in so jih tudi utemeljile. Po dve sta se v mini krilcu in pernatih stoli pojavili na oderu v spremstvu, kot se za take priložnosti spodobi, dveh zalih, mladih valet Daniel (Daniela Tomsič) in Hellen (Elena Vizintin), in brez dlake na jeziku v sočni narečni govoric povedali, katero od nasprotnic bi izvzeli iz tekmovanja. V slogu odbiranja televizijskih velin in velon so svoje odrske sposobnosti, z obilo duhovite pri-mesi, pokazale v klasičnem baletu, obležene v rožnata plesna krilca, v izzivalnem kankanu v

tipičnih oblačilih in v večernih oblekah na spogledljivem modnem defileju. Ob koncu letga jih je na premierski izvedbi, 5.t.m., čakalo presenečenje: v dvorani so jih pričakali možje in jim poklonili vrtino. Njihove nastope je sproščeno, brez vsakršne zadrege kot kaka prva dama iz italijanskih televizijskih showov uvajala in se z izbrankami pogovarjala Katerina Citter, ki ima kar nekaj igral-skih izkušenj z Vesno Tomsič. Kot se spodobi za take prireditve, so tekmovalno napetost omilili glasbeni trenutki. Te je izoblikoval Mladinski pevski zbor Sovodnje pod vodstvom Magde Tomsič, v trojni vlogi: najprej kot domači pevski sestav, potem kot gostujoči zbor iz pobratene Škofje Loke, nazadnje še kot Beneške koltrine z Arborejevo popevko Ma ponoči. Vsakič je bil oblečen v priložnostne kostume, ki so bili deležni obilice smeha. Del odrske fikcije je bila tudi komisija

(na premieri so bili med šestčlansko komisijo tudi sovodenjski župan Igor Petejan, pokrajnski odbornik Marko Marinčič in Roberta Demartin ter Paolo Zuliani, ravnatelj centra multimedialnih komunikacij), ki je s publiko oddala svoj preferenčni glas. Toda glej čudo: zmagale so prav vse lepote in si prisluzile krono in žezlo, ker so kot predstavnice vrstnic prave zvezde zaradi vseh težav, ki so jih premostile v življenju, in ker so znale s šegavostjo sprejeti tudi ta nenavadni odrski iz-ziv. Na premieri in ostalih, vselej malce drugačnih ponovitvah (6., 8. in 13. t.m.) so izzvala smeh in zelo tople aplavz gledalcev, ki so tokrat bili razvrščeni pri mizah ob obeh straneh dvorane; polovici je ločeval rdeč tepih, po katerem so stopale lepote. Izvedba te prireditve (gmotno sta jo podprli Goriška pokrajina in Zadrudna Banka Doberdob in Sovodnje) je bila tehnično

kar zahtevna, začeni od preoblikovanja prostora v dvorani. Ogromno ur potrpeljivega sedenja ob šivanki so zahtevali bogati kostumi, ki sta si jih zamislili Vesna Tomsič in Renata Pisco, sešile pa Renata, Verena, Zlatka, Marija, Dragica, Slavica in Marinka. Svetlikajočo se scenografsko podobo (napis je izdelal Emil Tomsič) sta odru dala Vesna Tomsič, ki je izbrala tudi glasbo in naštudirala koreografijo, in Roland Muller, ki je oblikoval tudi izvorno gledališko zgibanko. Za kulisa-mi sta ob režiserki stala Vera Češčut kot tonski tehnik in Denis Galiussi kot lučni mojster. Sodelovali so še sovodenjski mladeniči in Rita De Carolis kot svetovalka za modni defile. Zaradi velikega povpraševanja po sicer omejenih vstopnicah bodo še tri ponovitve v petek, 18., in soboto, 19. t.m. v Sovodnjah, v goriškem KD pa 11. aprila.

Zborovska revija Primorska poje v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici

Petje primorskih zborov vzbuja navdušenje in podira pregrade

Glasba je harmonija, harmonija pomeni red, red pa je pogoj za sodelovanje in sožitje med ljudmi. To misel je med drugimi povedala v imenu prirediteljev priljubljene zborovske revije Primorska poje - letos že šestintridesete - Franka Pado-van, predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete, v nedeljo, 13. marca, v uvodnem pozdravu v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž. Glasba kot čista umetniška govorica že itak povezuje vse ljudi; slovenska beseda in pesem pa sta še enkrat dokazali, da presega umetne pregrade med rojaki, deželami, narodi in kulturami, je dejala. To žlahtno poslanstvo revije, "ki ne sme zbledeti," je s polno mero svežega zagona s svojim nastopom na prvem letošnjem "goriškem" srečanju potrdilo sedem sodelujočih zborov. Na odru so se zvrstili Mešani pevski zbor Senožeče pod taktirko Ade Škamperle, Ženski pevski zbor Okarina iz Podbrda (dir. Marta Wolf Trojer), Mešani pevski zbor Primorje iz Ajdovščine (Matej Petejan), Vokalna skupina Prijatli iz Sela (Rok Bavčar), Moška vokalna skupina Lipa iz Bazovice (Xenja Brass), Mešani pevski zbor Planinska roža iz Kobari-

Mešani pevski zbor Primorje iz Ajdovščine (foto DPD)

da (Mirjam Antih Čebokli) in na koncu Komorni zbor Ipvaska iz Vipave (Matjaž Šček). Vsi so s svojim nastopom pokazali veliko veselje do našega lepega, slovenskega petja; marsikateri sestav je dokazal, da mu je glasba tudi kaj več kot samo konjiček. Posebno tople aplavz so požel mladi fantje iz Sela, ki so pod vodstvom pravega virtuozna, Roka Bavčarja, s svojim radoživim petjem na

poseben način "ogreli" občinstvo; visoko kakovostno stopnjo so potrdili tudi Vipavci, ki so s Ščekom na čelu znani daleč naokrog. Na sporedu so bile ljudske in umetne skladbe povečini slovenskih avtorjev od Gallusa pa vse do mladinske skupine Gloria. Naslednji nastop revije Primorska poje (prirejajo jo Zveza pevskih zborov Primorske, Zveza slovenskih kulturnih

društev, Zveza slovenske katoliške prosvete in Zveza cerkvenih pevskih zborov) na Goriškem bo 1. aprila v cerkvi v Štandrežu, kjer se bodo s sakralnim repertoarjem predstavili Oktet Škofije, Idrijski oktet, MePZ dr. Francšek Lampe iz Črnega Vrha, MePZ Slovenec-Slavec-Fran Venturini - Mladinski pevski zbor Fran Venturini in MePZ F.B. Sedej iz Šte-verjana.

Niz srečanj z italijanskimi, slovenskimi in furlanskimi ustvarjalci

Equilibri, živ kraj kulturnih srečanj

Knjigarna Equilibri v Semeniški ulici 8 v Gorici (equilibri.libreria@libero.it) je po svoji genski zasnovi kraj srečanj, soočanj, plodnih kulturnih stikov, vezanih na goriško stvarnost. To je povedal njen upravitelj Giovanni Fierro (na sliki) na predstavitvi pomladnega niza literarnih srečanj in likovnih razstav z naslovom *Lo dico adesso* (To povem sedaj), ki ga prireja v sodelovanju s kulturnim združenjem Rinascita. Gre za srečanja, ki želijo postaviti pod drobnogled naš sedanji trenutek, ki je sicer "delikatnen in zapleten, toda tudi poln spodbud za razmišljanje." Zato ga moramo živeti intenzivno in

svobodno, ne da bi nas pogojevala preteklost ali prihodnost, je še povedal Fierro.

Prvo srečanje je bilo prejšnjo soboto, 12. t.m., ko se je v prostorih knjigarne predstavil javnosti z razstavo *Iluzije* mladi novogoriški slikar Vanja Mervič; po maturi na šoli Fabiani v Gorici je študiral v Benetkah, diplomiral na akademiji Brera v Milanu, sedaj pa študira na akademiji v Ljubljani. V soboto, 19. t.m., bo Michele Obit iz Špetra ob 18. uri predstavil svojo novo pesniško zbirko *Mardeisargis*, ki je v javnosti že naletela na precejšen odziv. Dne 2. aprila

bo ob 18. uri otvoritev razstave goriškega slikarja Paola Cate, ki želi biti zaradi pristnega avtorjevega iskateljstva pravo presenečenje. V soboto, 9.

aprila, bo italijanski pisatelj Alberto Garlini predstavil svojo zadnjo knjigo *Futbol bailado*, ki bo v kratkem prevedena v francoščino. V soboto, 30. aprila, pa bo o svojem vitalnem pesniškem svetu in knjigi *L'inutile necessita(t)* spregovoril furlanski avtor Maurizio Mattiuzza. V soboto, 2. maja, bo v knjigarni odprtje razstave Alfreda de Locatellija z naslovom *Le parole mancanti*; goriški slikar s svojo vedno večjo kakovostjo išče ravnovesje med neskladjem in pomenom. Gost zadnjega srečanja bo 14. maja tržaški pisatelj, ki prodira v dušo "zadnjih in zapostavljenih", Pino Roveredo; nedavno je izdal zbirko povesti *Mandami a dire...* pri založbi Bompiani, spremeno besedo katere je prispeval Carlo Magris.

Zadnje predavanje SD Sončnica

Otroci in nasilje

Nasilje je kot kraška reka, ki včasih privre na dan, potem ponikne, da je ne vidiš, a vendar nekje globoko je in privre ponovno na dan, kjer si ne čakaš. Nihče izmed nas ni čisto imun proti nasilju, torej gre za to, da si človek postavi ene meje. Tako je psihologinja Marja Strojina, očarljivo barvita predavateljica, uvedla 9. t.m. svoje predavanje na nelahko temo, ki "ne poganja rožic", ampak vedno le trpljenje, uničuje mir za desetletja in je poleg vsega še drag "šport", saj vojne stanje velikanske izgube.

V nasilju je korenina zla, da želi človek doseči cilj na silo in hitro, tako da se ni treba truditi, garati in komunicirati. Mladi pravijo, "da druge obvladaš in nadvladaš". Nasilje je neke vrste obramba.

V svetovnem merilu nam nasilje navijajo v celofan in na primer filme, nabite z nasiljem, označujejo za "akcijske filme". Naš prag občutljivosti za nasilje se niža in večkrat gledamo strahotne prizore mirnodušno.

Močan čustveni naboj nasilja vzbuja v ljudeh čustveno izredno močna, negativna čustva. Nanje reagiramo z drugim nasiljem (vsaj da bi nasilneža pravično kaznovali!), jezo ali besom. Poleg tega nas žene v izogibanje (saj je to daleč! ali - meni se to ne more zgoditi ali - kaj pa naj jaz proti celemu svetu?)

Glas nasilja je glasen, glas nasilja pa pretih. Danes se mediji zelo prodajajo, kateri bo podrobneje obveščal o nasilnih dogodkih. Nasilje pre malo obravnavamo z razumskim pristopom.

Našim otrokom bi morali govoriti, kaj jim bo koristilo, če bodo nenasilni. Učenje dobre komunikacije na primer krepi otrokovo samopodobo in sploh samopodobo naše civilizacije ali skupnosti, in jo veže na zadovoljstvo. Zadnje čase se pri poklicih bolj kot razumska

inteligentnost IQ upošteva emocionalna inteligentnost EQ, ki je tesno povezana s čustvom. Če te nimaš, boš tudi prvo slabše "prodajal". Tak človek se bo boljše obnašal, bolj povezoval delovno skupino, uspehi bodo večji in ljudje življenjsko boljši. Sploh je danes veliko timskega dela, ki sloni na sinergiji potencialov. Nenasilen človek laže obvladuje pomembnejše življenjske situacije v družini, delu in kjerkoli. Laže promovira svoje sposobnosti in se ne obremenjuje s stresom.

Vzgoja proti nasilju se začne v družbeni celici - v družini. Njene naloge so zapletene. Po eni strani mora omejevati s prepovedmi, pravili in mejami, ki so kot plot, v katerega se mladi zaletavajo, po drugi strani mora dati: skrbeti za kvaliteto življenja, materialne in kulturne dobrine, demokratičnost in pozitivno samopodobo. Družina mora izdelati strategije in posredovati znanja, kako obravnavati spore. Potrebna je diskvalifikacija nasilja, kazni na primer naj bodo nenasilne. Vsak razrešen konflikt nas pripelje naprej v odnosu, je trdil hrvaški psiholog.

Glede vedenja motečih otrok je predavateljica predlagala tri trikotnike. V prvi trikotnik - moteče vedenje - lahko spravimo otrokov nemir, cemeravost, suvanje, jezikavost, sitnarjenje, tečnost in glasnost. Vse to gre odraslim na živce, vendar se ne splača za to izgubljati preveč energije. Drugi trikotnik - neprijazno vedenje - vključuje arogantnost, besedno in fizično nasilje, ki boli, izločevanje, povzročanje škode, ščuvanje, navajanje k prestopu, izsiljevanje. To boli in škoduje, zato je potrebno, da se starši in vzgojitelji že oglasijo in reagirajo, ker ni vseeno. Tretji trikotnik - prestopništvo - zadeva kršenje pomembnih pravil in zakonov, na kar je treba ustrezno reagirati. Starši s problematičnimi otroki so običajno za-

Foto NK

menjali zadnja dva trikotnika in se postavili na otrokovo stran, ko ne bi smeli odobravati njegovega vedenja. Najboljši rezultati v družinah, ki ne zagovarjajo nasilja pri otrocih, se dosežejo s pogovorom in pomočjo za izboljšanje. Iluzija je verjeti, da je otrok testo, iz katerega boš zgnel osebo po svoji želji, a čeprav je temperament otroka podedovan, pa lahko oblikujemo značaj. Starši, ki opazijo pri otrocih nasilje, naj moralno podpirajo učiteljico, se obveščajo o dogajanju v razredu, zagovarjajo pogum in ambicioznost otroka, a naj so kritični do agresivnosti, vzgajajo naj odločno, a ne agresivno in naj zagovarjajo svoja stališča. Z mladostniki je treba zdržati v dobi med 15. do 20. letom. Če zdržijo in ne sklenejo takrat, je velika verjetnost, da tudi kasneje ne bodo. Takrat je namreč nanje pritisk zelo močan in strah jih je, da ne bi bili izločeni od vrstnikov. Starši naj obojajo otrokovo dejanje, ne pa otroka, z zgledom in besedo naj zagovarjajo vračanje povzročene škode, skupaj s šolo naj pomagajo otroku, če je žrtev, in naj podpirajo primerno disciplino v šoli.

Kaj pa lahko stori šola? Obravnava naj problem nasilja, ustvarja klimo proti nasilju in možnosti za zaščito žrtev in

razreševanje konfliktov, naj sistematično pomaga tako žrtvam kot nasilnežem.

Kako obravnavati otroke z motečim vedenjem? Produktiven pristop predpostavlja, da se ustavimo pri problemu, razmislimo, kako bi ga reševali in pri tem povemo svoje mnenje. Če pride do iskanja krivde in krivca, pečatenja, žalitev, medsebojnega obračunavanja in obtoževanja, se problem samo pogloblja.

Kaj lahko storijo otroci? Dobro je, da sami določijo pravila v razredu, se vključujejo v socialne igre boljšega komuniciranja ("skriti prijatelj"), si medsebojno svetujejo, večji otroci poskrbijo za mlajše, z literarnimi prispevki in igrico sodelujejo pri promoviranju nenasilja, analizirajo oddaje. Uspešnejše strategije proti nasilju so nič pečatenja, ugotavljanje "skrite" provokatorje in se z njimi meniti zasebno izven pouka, eksplozivnega otroka spodbujati, naj pove z besedo in ne z dejanji, upoštevati šolsko svetovalno službo, angažirati učitelje, ki jih otrok ceni, spodbujati otroke, naj se uveljavljajo skozi znanje, ceniti pri njih tudi majhne korake, ko je že dobro, če ne gre na slabše, in majhne omilitve, saj si ni mogoče pričakovati takojšnjih in velikih sprememb.

Harjet Dornik

Kulturni dom Komigo

Osem predstav za smeh in dobro voljo

Po lanskoletni prvi, zelo dobro obiskani izvedbi se na odrski deske goriškega Kulturnega doma vrača Festival komičnih gledališč v slovenskem, italijanskem in furlanskem jeziku, Komigo, katerega prirediteljica sta Kulturni dom Gorica in kulturna zadruga Maja v sodelovanju z ZSKD, združenjem Terzo teatro iz Gorice, italijansko unijo v Kopru - Unione Italiana di Capodistria - Studioma Anima iz Ljubljane in Kulturnim domom Nova Gorica. Letošnji abonmajski spored je predstavil ravnatelj KD Igor Komel s sodelavcem Mitjem Ruplom in Borisom Budalom v sredo, 9. t.m., v mali dvorani KD. Repertoar vsebuje osem predstav, odbranih izmed komičnih uspešnic na slovenski, italijanski in furlanski gledališki sceni. Izmed teh je ena (4. aprila), Butelj za večerjo Francisca Vebra (Teater 55 Ljubljana, režiser Branko Džurić - Džuro), nagradna, ker so jo lani gledalci proglasili za najboljšo predstavo Komiga. Letošnji večeri smeha bo bodo

začeli v četrtek, 31. t.m., s predstavo Funney Money (Špas Teater Mengeš, režiser Vinko Moderndorfer), najboljšo komično uprizoritev l. 2005. V petek, 15. aprila, se bo predstavil Terzo teatro z delom Domenica Starnoneja Sottobanco v priredbi in režiji Maura Fontaninija. Predstava, prvič izvedena v Gorici, je v ljudeh najbolj znana izmenjava med goriškimi gledališkimi amaterskimi skupinami; Terzo teatro je namreč lani v mednarodni festival Castello di Gorizia uvrstil Staro gardo dramskega odseka PD Štandrež. V italijanskem jeziku se bo z monologom Crisi d'identita' predstavil Andro Merku', tudi v vsedržavnem merilu uveljavljeni komik oz. spretni posnemalec politikov in drugih osebnosti iz italijanskega sveta. Tržaški Slovenec Merku' je maturiral na znanstvenem liceju F. Prešeren, diplomiral pa na umetniškem zavodu DAMS v Bologni in je s svojimi imitacijami popestril že marsikateri program na italijanskem radiu in televiziji. V ponedeljek, 9. ma-

ja, bo na sporedu predstava v furlanščini Murd' di ridi skupine Gruppo Cabarettistico Trigeninus iz Manzana. V ponedeljek, 23. maja, se bodo gledalci pozabavali ob komediji Andreja Jelačina Agencija za ločitve. V gosteh bo Gledališče Koper z igralcema Natašo Rajljan Tič in Gašperjem Tičem v režiji Katje Pegan. Gledališče Teatro incerto iz Vidma bo izvajalo delo Garage 77 v ponedeljek, 30. maja. Zadnja predstava bo v ponedeljek, 6. junija; Teater 55 Ljubljana bo odigral igro Slovenci v vesolju Branka Džurića - Džura, ki je podspel tudi režijo. Smeh bo tudi letos zagotovljen. Komigo bo kot lani idealno povezal slovensko, italijansko in furlansko "lahkotnejšo"

gledališko ustvarjalnost ter ponudil zanimiv vpogled vanjo. Pokrovitelja festivala sta dežela Furlanija-Juljska krajina in Evropska unija, saj sodi pobuda v sodelovanje med Italijo in Slovenijo. Cena rednega abonmaja znaša 55 evrov, znižanega pa 45 evrov. Popust imajo tudi abonenti SSG, SNG, novogoriškega Kulturnega doma ter gledališča Verdi. Ob koncu bo morda še presenečenje: izvorna produkcija Komigo pod vodstvom Borisa Devetaka. Podrobnejše informacije lahko dobite v goriškem Kulturnem domu ali pa se poslužite spletne strani www.kulturni-dom.it.

IK

Veliki teden: spovedovanje v Štandrežu

- **Oljčni petek:** od 7.30 do 9., župnišče, g. Karlo Bolčina. Isti dan od 17. do 19., cerkev, g. Michele Centomo (ital.).
 - **Oljčna sobota:** od 16. do 19., cerkev, g. Karlo Bolčina.
 - **Oljčna nedelja:** od 17.30 do 19., cerkev, g. Božo Rustja.
 - **Veliki ponedeljek:** od 14. do 15., cerkev, g. Viljem Žerjal; od 17. do 19., župnišče, g. Karlo Bolčina; od 20. do 22., župnišče, g. Karlo Bolčina.
 - **Veliki torek:** od 7.30 do 9., župnišče, g. Karlo Bolčina; od 9. do 11., cerkev, g. Vojko Makuc; od 17. do 19., cerkev, p. frančiškan; od 20.30 do 22. (mladinsko spovedovanje), cerkev, razni duhovniki.
 - **Velika sredo:** od 7.30 do 9., župnišče, g. Karlo Bolčina; od 9. do 11., cerkev, p. Mirko Pelicon; od 17. do 18., cerkev, g. Viljem Žerjal.

Obvestila

Širši odbor ZSKP se bo sestavil v torek, 22. t.m., ob 20.30 na sedežu v Gorici. Romanje v Medjugorje od 6. do 9. maja. Informacije: Darko Durček (0481 882395 ali 0481 32121, trgovina Agrosemi na Travniku) ali tel. 040 229166 (g. Markuža). Javite se čimprej, ker odpotuje samo en avtobus. Zadržite veljavna osebna izkaznica.

Novi glas vabi na potovanje po sledi sv. bratov Cirila in Metoda na Češko Moravsko in Slovaško z avtobusom od 17. do 24. maja 2005. Pri vpisu akontacija 200,00 evrov. Na upravi (0481 533177) informacije in programi potovanja. Pohitite! Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice namerava zaposliti uradniško moč za štiri ure dnevno. Potrebna sta dobro znanje slovenskega in italijanskega jezika ter uporaba računalnikov. Zainteresirani naj pošljejo pisno prošnjo najkasneje do 14. aprila 2005 na naslov: ZSKP, Drevored 20. septembra 85, Gorica.

Darovi

Za Novi glas ob nabirki za katoliški tisk: župnije Gabrje-Vrh-Rupa-Peč 415,00; župnija Mavhinje 90,00 evrov.

Za slovenske misijonarje: šolske sestre iz Boršta 20,00 evrov.

Za misijone: druž. Pahor iz Rupe v spomin na pok. Franca Kovica 50,00 evrov.

Za MePZ Rupa-Peč: Anton Koršič v spomin na svakinjo Marijo 50,00 evrov.

Za cerkev v Gabriah: Ivan Gruden ob krstu hčerke Eve 50,00 evrov.

Za cerkev na Peči: Ivo Florenin namesto cvetja na grob Franca Kovica 30,00 evrov.

Za cerkev v Rupi: Jožica Ferletič v spomin na sestro Marijo 50,00; Oskar v spomin na mamo Marijo 150,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 18.3. do 24.3.2005)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo Kanalsko dolino spodnjo dolino 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 18. marca (v studiu Andrej Baucon): V diskoteki 103 z Andrejem: domače viže, zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta.

Ponedeljek, 21. marca (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: moderna glasba, zanimivosti in obvestila.

Torek, 22. marca (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 23. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Jezus v času. - Izbor melodij.

Četrtek, 24. marca: Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditvev. - Glasba iz studia 2.

ŠOLA Z VRHA SV. MIHAELA in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA
 vabita na predstavitev zbirke pravljic Anamarie Volk Zlobec
O SREČNI HIŠICI
 z ilustracijami Magde Starec Tavčar,
 ki bo v šolskih prostorih v torek, 22. t.m., ob 19.30

ZDRUŽENJE PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
 ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
 ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
 ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

PRIMORSKA POJE 2005

SODELUJEJO: Oktet Škofije

Idrijski oktet

Mešani pevski zbor dr. Frančišek Lampe-Črni Vrh

Mešani pevski zbor Slovenec-Slavec-Fran

Venturini, Mladinski pevski zbor Fran Venturini

Mešani pevski zbor F.B. Sedej, Števerjan

Štandrež, župnijska cerkev

Petek, 1. aprila 2005, ob 20.30

SOPRIREDITELJ: PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vabi na simfonični koncert

UNIVERZITETNEGA ORKESTRA IZ ULMA

Nicola Bulfone, klarinet
 Wolf Burkhard, dirigent

NA SPOREDU F. Paer, W.A. Mozart, L. van Beethoven

Kulturni center Lojze Bratuž

Četrtek, 31. marca 2005, ob 20.30

Vstop prost! Prostovoljni prispevki bodo šli za Karitas.

MLADINSKI DOM v sodelovanju s Skupnostjo družin SONČNICA prireja večer na temo

IZZIV VZGOJE

SPRAŠUJE DRUŽINO IN ŠOLO

Predaval bo dr. Bruno Forte, bivši ravnatelj Deželnega šolskega urada

Torek, 22. marca 2005, ob 20.30

Močnikov dom (Gorica - ul. San Giovanni 9)

Predavanje, ki bo potekalo v italijanščini, je namenjeno staršem, šolnikom in vzgojiteljem. Vsi vljudno vabljeni!

Deželni sedež Rai za Furlanijo-Juljsko krajino in Zveza slovenskih izseljencev za Furlanijo-Juljsko krajino sta vabila na predstavitev filma "san sanju, de pride en dan" ("...ho fatto un sogno, verra' il giorno..."), ki je bila 11. marca ob 20.00 v Špetru. Dokumentarni film, ki traja 52', je napisala in zrežirala Martina Repinc. Material za dokumentarec je bil posnet avgusta in septembra 2004 v Benečiji in v Belgiji (večinoma v okolici mest Charleroi in Liege). 12 pričevalcev pripoveduje svojo življenjsko izkušnjo izseljenstva, na teh pričevanjih sloni tudi zgradba dokumentarca. Izhodiščna situacija prikaže socialni in ekonomski

Nov dokumentarec Martine Repini "...san sanju, de pride en dan..."

položaj v Italiji ob koncu 2. svetovne vojne: potreba po energetskih virih za nov pogon domače težke industrije je privedla Italijo do tega, da je podpisala z Belgijo Protokol o sodelovanju. Iz Italije naj bi v zelo kratkem obdobju odšlo na delo v belgijske rudnike 50.000 moških, Belgija pa bi Italiji nudila v zameno premog iz svojih premogovnikov po zelo ugodni ceni. Tu se začneja pripoved o stotisočih, ki so v

naslednjih letih zapustili domači kraj in se podali v Belgijo za obljubljenim boljšim življenjem. V prvem povojnem desetletju se je tudi iz Benečije in Režije odselilo v Belgijo približno 5.000 oseb. V dokumentarcu so nekateri izmed njih obujali spomine na težke in vesele trenutke svojega bivanja na tujem, kjer si je večina intervjuvancev uredila svoj novi dom. Pričevalci so Maria Blasuttig, Franca Blasuttig, Elio Bergnac, Ivanka-Giovanna

Floreancig, Maria Floreancig, Fausto Gosgnach, Mario Tomasetig, Margherita Girona, Silverio Oballa, Gina Gariup, Jurij Kodrun in Sergio -Giovanni Banchig. Za posnetke v Benečiji sta bila odgovorna Marko Kandut in Niki Filipovič. Pri snemanju dokumentarca so sodelovali člani "Beneškega gledališča". V montaži, za katero je skrbel Davide Pavanello, je bilo uporabljeno filmsko gradivo iz arhivov RAI iz Rima in Milana, Inštituta Luce iz Rima in Cineteca del Friuli. Avtorski glasbi, ki jo je prispeval Aleksander Ipavec, je svoje dodal tudi slovenski kantavtor Vlado Kreslin, ki je napisal tekst za zaključno temo dokumentarca in jo tudi odpel.

Mestna galerija Nova Gorica 4. - 25. marec 2005

Prostorska postavitvev Marca Casentinija

Marco Casentini prvič razstavlja v Novi Gorici. V Mestni galeriji je pripravil prostorsko postavitev prav za ta ambient. Del stene je prebarval v velike geometrične ploskve pastelnih barv (wall painting) in ustvaril podlago za majhne kvadratne slike na pleksi steklu. Te pa so serija preigravanj različnih štirikotnih barvnih form z uporabo močnih in kontrastnih tonov. Na nasprotni steni visijo velika monokromatska platna, na katerih se štirikotniki med seboj ločujejo samo zaradi različnih odtenkov in spremembe smeri čopiča. Marco Casentini je nadaljevalec geometrične abstrakcije dvajsetega stoletja, umetniške smeri, ki se izraža preko uporabe preprostih geometričnih form, po-

stavljenih v neiluzionistični prostor in kombiniranih v brezobjektne kompozicije. To je proces purifikacije umetnosti,

vzpostavitev čiste likovne realnosti. Razvila se je iz kubizma in se v 20. letih dvajsetega stoletja razširila po različnih evro-

pskih državah s Pietom Mondrianom in gibanjem DeStijl ter v Rusiji s Kazimirjem Malevičem. Malevičev sorojak Vladimir Tatlin je s svojim ustvarjalnim delom spodbudil rusko avangardistično gibanje konstruktivizem, ki se je v Nemčiji razširilo z ustanovitvijo Bauhauusa v Weimarju. Tu so poučevali vsi, ki so bili predani ideji o čistosti geometričnih oblik kot najprimernejšem načinu izražanja modernističnih kanonov. Ko so nacisti šolo ukiniteli, se je gibanje preselilo v Ameriko, v New York, kamor je emigriralo veliko število umetnikov. Mlajše generacije ustvarjalcev so prevzele te forme in jih uporabljale v asketskih rešitvah, iskanju primarnega izraznega jezika minimalizma 60. let, prisotnega še danes. Casentinijeve slike predstavljajo raziskovanje barve in igro

s prostorom. Različni geometrični plani drsijo eden pod drugim, ustvarjajo napetost med dvo- in trodimenzionalnim prostorom. Vedno so pobarvani tudi navpični robovi platna, da postanejo ravno tako pomembni kakor ploskve. Tako slika odstopa od stene, nastopa kot celovit plastični objekt, dobi prostorsko dimenzijo. Slike so subtilne, prefinjene dizajnerske površine oranžne, bele, črne, rdeče, modre barve. Premišljeno se prepletajo štiri do šest ploskev kot v nekakšni hierarhični postavitvi. Izostren smisel za kompozicijo in kombinacijo različnih barv se kaže tudi na ploščah iz pleksi (ali sintetičnega) stekla. Vsaka posebej je vredna pozornosti in pritegne z neskončnim številom možnih kombinacij. Umetnik se je rodil leta 1961 v mestu La Spezia, v Carrari je obiskoval umetniški licej in Akademijo za likovno umetnost. Živi in dela v Milanu, pravzaprav med Milanom in ZDA, predvsem v Kaliforniji. Mestna Galerija je razstavo pripravila v sodelovanju z Italijanskim inštitutom za kulturo v Sloveniji in galerijo Colussa iz Vidma. Na otvoritvi je umetnika predstavil Maurizio Medaglia, ne kritik, ampak "spremljevalec" umetnosti drugih.

Katarina Brešan

Kratke

Natečaj

Slovenski kulturni klub in Mladi v odkrivanju skupnih poti podaljšujejo rok za LIKOVNI, FOTOGRAFSKI IN LITERARNI NATEČAJ ZA MLADE; tema in tehnika sta prosti (kdor potrebuje navdih, lahko ustvarja na naslednjo - neobvezno - temo: "Vsako noč spi tujec v meni" Edvard Kocbek); dela morajo biti podpisana le s psevdonimom; ime, datum rojstva in telefonska številka avtorja pa naj bodo v priloženi zaprti kuverti z istim psevdonimom; dela lahko oddaste v uradih Slovenske prosvete (pon. - pet., 9.00 - 17.00) ali po pošti na naslov ul. Donizetti 3, 34133 Trst, do 1. aprila 2005; literarne prispevke lahko pošljete na naslov rast_mladika@hotmail.com; razglasitev zmagovalcev in nagrajevanje bosta 10. aprila 2005 (prve nagrade podeljuje Zadruga kraška banka, druge Draguljarna Malalan, tretje in nagrade publike pa založba Mladika)

Tomaževa proslava na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani

V ponedeljek, 7. marca 2005 dopoldne, je Teološka fakulteta praznovala god sv. Tomaža Akvinskega, ki je zavetnik teoloških znanosti in teoloških visokih šol. Godovni dan sv. Tomaža Akvinskega v katoliški Cerkvi sicer praznujemo 28. januarja. Praznovanje se je začelo s sv. mašo v stolnici sv. Nikolaja v Ljubljani, ki jo je vodil ljubljanski nadškof in metropolit ter veliki kancler Teološke fakultete msgr. Alojz Uran, nadaljevalo pa se je s Tomaževo proslavo, v okviru katere je v veliki dvorani Teološke fakultete na Poljanski cesti 4 potekala slavnostna akademija. Proslava je priložnost za predstavitev opravljenih nalog in čestitke za dosežene uspehe na različnih področjih znanstvenega dela. Navzoče je pozdravil dekan Teološke fakultete prof. dr. Bogdan Kolar. Slavnostno predavanje o molitvah, v katerih tožba preide v češčenje, je imela doc. dr. s. Snežna Večko OSU. Na proslavi je sodeloval zbor bogoslovcev iz Ljubljane. Sledila je podelitev diplom in nagrad. V letošnjem letu je enopredmetni študijski program uspešno zaključilo trintrideset študentk in študentov, od tega trideset v Ljubljani in trije v Mariboru. Dvopredmetni študijski program je uspešno zaključilo sedemnajst študentk in študentov; sedem v Ljubljani in deset v Mariboru. Slednji niso prejeli diplomskih listin, ampak so jih ali jih bodo prejeli na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani ali na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru. Podiplomski študij je uspešno dokončalo štirintrideset študentk in študentov. Od tega je osem specialistov pastoralne teologije, petnajst pa specialistov zakonske in družinske terapije. Magistrski študij teologije je končalo sedem študentk in študentov. Prejeli so naslov magister znanosti. Doktorski študij so dokončali štirje študentje, s čimer so postali doktorji znanosti. Listine bodo prejeli na Univerzi v Ljubljani. Teološka fakulteta za izjemne diplomske naloge podeljuje Tomaževo nagrado. Senat Teološke fakultete je na predlog Komisije za nagrade in priznanja podelil tri nagrade, in sicer Martini Kraljič, Matiju Vilfanu in Janezu Jeromnu (**na sliki**). Nagrade je prejemnikom podelil veliki kancler msgr. Alojz Uran.

Foto: J.M.P.

Vida Valentič

Prerezati popkovino

Za Rim, za Milan, za druga evropska mesta je čisto običajno, da mlad človek živi sam. Finančno si študent pomaga s številnimi bolj ali manj napornimi deli, dežurstvi, prevajanjem, varstvom otrok ipd. Na tujem ima srečo, da za njegovo samostojnost vsaj delno skrbi tudi sama država, ki mu dodeljuje štipendije in posojila. Le-ta bo po študiju moral vračati z rednimi odtegljaji od mesečne plače. Pri nas je različno; država - kot vemo - v nikakršni meri ne spodbuja odločitve, da se odtrgaš od rodne gnezda. Večkrat govorimo o družbi tridesetletnikov, ki se in se bodo še veliko let gredli v starševskem objemu. Vse do poroke. Kaj misliti? Seveda ni lahko. Ko študiraš, ko iščeš zaposlitve, ko ti dodeljuje honorarje takrat, ko je pač dovolj denarja v hiši, ko presediš pozne večerne ure v mrzli garderobi kakega gledališča, ni vse z rožicami postlano. Večkrat si kake podnajemniške garsonjere res ne moreš niti privoščiti. Zelo jasno se zavedam, da se moram prišteti v tisto kategorijo privilegiranih, ki jim je bil omogočen študij, ki so lahko izbirali svojo pot, ki so imeli dovolj urejene družinske razmere, da je bila glavna in edina skrb lastno dozorevanje in ustvarjanje življenja. Psihologi pravijo, da je upor najstnika (ki se lahko izraža na različne načine) absolutno potreben, da se mladostnik loči od staršev in si začneja graditi lastno osebnost in življenje. Zavedam se, da je bilo moje prvo obdobje življenja na samem predvsem tole: žele-

la sem na tuja tla, v popolnoma novo okolje, biti prežeta z drugim jezikom in kulturo, ker sem se hotela preizkusiti v tem begu, v tem skoku v neznanu, ki je po vsej verjetnosti kronal mojo najstniško upornost. In takrat sem obrnila samo sebe in svoje življenje za 360°. Vse praktične težave, plačevanje računov, organizacija hišnih del z drugimi podnajemniki, preštevanje vsakega kovanca, enotedensko skorajšnje stradanje, ker sem potrosila ves denar za rjuhe, oddeje ipd. in je bil nov finančni dolov v zamudi, vse se je izplačalo. V Italiji je bilo seveda veliko težje. Med univerzitetnim obdobjem si življenja na samem nisem mogla privoščiti. Ob priložnosti kakega domačega trenja sem kot litanijo ponavljala, da nameravam poiskati sobo v kakem študentskem stanovanju. Potem tega nisem storila, študija bi v roku ne dokončala, ker bi bila morala najti kako začasno zaposlitev. A vedno, od svojega 15. leta dalje, sem se na vse kriplje trudila za svojo samostojnost. Rediteljica v gledališču, hostesa na kongresih, prevajanje, mladinske rubrike po radiu, vse to mi je omogočalo, da sem si vse, kar ni bilo hrana in univerzitetne takse, kupila sama. In potem, čim sem lahko stala - pa čeprav opotekajoče se - na lastnih finančnih nogah - sem šla na samo, pa čeprav sem med različnimi naslovi v letih živela tudi v majceni podnajemniški garsonjeri s tušem...v kuhinji. Danes vem, da sem privilegirana, ker sem v stanovanju starih staršev in ne plačujem najemnine. Zakaj razpredam o vsem tem? Mogoče

zato, ker še vedno ne morem razumeti vseh tistih, ki si zaradi lagodnosti doma ne upajo prerezati tiste popkovine in se samega sebe preizkusiti. Spominjam se ugledne mlade intelektualke v radijski oddaji, ki je jasno povedala, da si ne more predstavljati, da bi si - zdelana od napornega dne - sama kuhala večerjo, nakupovala, kaj zlikala ali da bi se morala odreči kakim daljšim počitnicam v tujini ali uram na Internetu. Pa čeprav bi lahko živela v praznem stanovanju starih staršev in bi ji torej kaka najemna ne visela na ramenih. In, ko sem jo gledala, sem si mislila, kako diametralno različno je najino mišljenje, kako sem sama prepričana, da se moraš - če ti le uspe - preizkusiti in kako žalostno je, da mlad človek, ki je že prekoračil trideseta, izbere nedvomno praktično udobje, namesto da bi želel sam sebe preizkusiti. Ker za to gre. Občutiti tišino, ko prideš domov, preizkusiti se v organizaciji lastnega življenja in denarja, ustvarjanje svojih ritmov, svojih navad, občutiti tudi težave, tudi negativne momente, tudi bojazen, da ti bo zmanjkalo denarja. In, ko mi je rekla, da si življenja na samem ni nikoli zaželela, ker pač ni bilo nikoli večjih trenj v družini, se mi je najino različno pojmovanje življenja še dodatno podčrtalo. Mogoče so lahko trenja povod, a nikakor niso razlog. Zase vem, da sem iskala samo sebe, ne pa tega, da bi se oddaljila od staršev. Nasprotno: kot se skoraj vedno dogaja, fizična oddaljenost je pomenila drugačno zbliznanje.

Za naš jezik

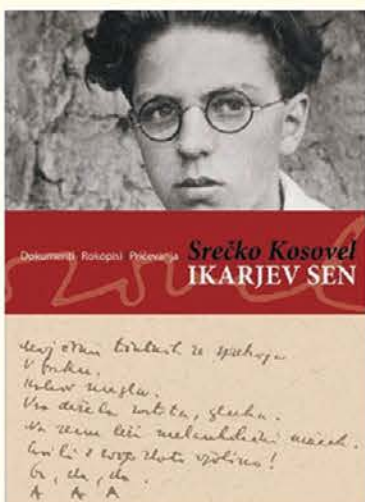
Vprašati, prositi ali zahtevati?

Pod vplivom italijanskega glagola *chiedere* tudi v slovenščini pogosto uporabljamo glagol *vprašati* v napačni zvezi. Tako slišimo večkrat, da "je mehanik vprašal 500 evrov za popravilo avta". V tem primeru bi seveda morali reči, da "je mehanik računal (zahteval) 500 evrov za popravilo avta". Tudi inštruktor lahko račun (zahteva) 20 evrov na uro za inštrukcije. Še en primer je, ko glagola *chiedere* ne prevajamo z *vprašati*, in sicer frazo (besedno zvezo) *chiedere l'elemosina*, kar je v slovenščini *prositi vbogajme*. Isto velja za stavek: *chiedere il rinnovo del passaporto*, kar je v slovenščini *prositi za obnovitev potnega lista*. Ali sploh smemo kdaj za *chiedere* uporabiti glagol *vprašati*? Seveda! Stavke, kot je naslednji: *chiedere un'informazione* prevajamo v slovenščino z *vprašati za informacijo*. Ali: *chiedere la strada* rečemo slovensko *vprašati za pot*. Kot vidite, imamo v slovenščini kar tri glagole za italijanski glagol *chiedere*: *vprašati*, *prositi* in *zahtevati* (ali *računati*)!

Kratke

Knjiga Ikarjev sen podira prodajne rekorde

Čez dober teden dni bo minilo že 101 leto od rojstva našega pesniškega velikana Srečka Kosovela. Založba Mladinska knjiga je lani ob tem času izdala njegov "album" z naslovom Ikarjev sen, ki sta ga uredila poznavalca in ljubitelja Kosovelove poezije Ludwig Hartinger in Aleš Berger. Knjiga Ikarjev sen je postala prava pesniška uspešnica. Dobro leto po izidu je doživela že peti natis, skupna naklada pa je dosegla že 9.400 izvodov. Soudrednik knjige Aleš Berger pravi, da takšne naklade pesniške knjige ne pomni, zanesljivo pa je v samostojni Sloveniji ni bilo. V jubilejnim letu Založbe Mladinska knjiga, ki letos praznuje 60-letnico, so knjigo Ikarjev sen uvrstili tudi v jubilejno ponudbo. V marcu knjigo ponujajo po zelo ugodni ceni 2.990 tolarjev (redna cena knjige je sicer 9.990 tolarjev), saj želijo, da jo prelista kar največ rok in sliši mnogo src. Aleš Berger in Ludwig Hartinger, urednika knjige Ikarjev sen: "Vesela sva, da se je Ikarjev sen uvrstil med jubilejno ponudbo naše založbe: knjiga, v kateri se pesnikove nedoumljive energije zrcalijo v labirintih njegove hlastne pisave, je tako dosegljiva tudi tistim, ki se doslej niso odločili za nakup in se bodo pridružili več tisočim, ki so ob njej na nov način že doživeli človeško in pesniško podobo Srečka Kosovela."

Knjiga Ikarjev sen obuja in nam na novo približa

pesniški in človeški obraz Srečka Kosovela. Razdeljena je na tri vsebinske dele. V prvem so zajete fotografije pesnika, njegove družine in prijateljev, pospremljene s takratnimi posnetki Krasa, Trsta in Ljubljane, krajev, ki so Kosovela najbolj zaznamovali. Drugi, osrednji del je namenjen Kosovelovi poeziji. V njem je natisnjenih 150 Kosovelovih pesmi in zapisov v faksimilirani obliki in vzporednem prepisu. Dodana sta dva ducata besedil, ki doslej še niso bila objavljena. V tretjem delu pa so zbrana pričevanja pesnikovih sodobnikov, v katerih je, vsaj delno, ohranjena njegova fizična in duhovna podoba od otroških let do zadnjih dni življenja.

Knjigo smo imeli čast predstaviti tudi pri nas, tako v Trstu kot v Gorici, saj sta bila naša gosta urednika Aleš Berger in Ludwig Hartinger, ki sta pravzaprav pri nas s svojim poznavanjem in ljubeznivim odnosom do našega Srečka "prepričala prepričane", kajti Primorci imamo Srečka od nekaj iskreno radi, veseli pa smo, da ga vedno bolj in v celoti ljubi ves slovenski narod. Večeri z urednikoma so bili pri nas doživeti, pravi vrhunci kulturnega dogajanja, ki jih sicer ponavadi pogrešamo in bi jih radi imeli več. Urednikoma in Založbi Mladinska knjiga naše iskrene čestitke in topla zahvala!

In seveda bralcem topel nasvet: Kupite knjigo sebi in otrokom, ker taka knjiga, kot je Ikarjev sen, izide enkrat, dvakrat vsako stoletje! Približajte našega Srečka otrokom, da bodo zrasli z njim, da ga bodo ljubili, ker bodo ljubili tako same sebe in svoj jezik, ker bodo vzljubili lepo in nežno, trdno in duhovno bogato zapuščino večno mladega pesnika s Krasa!

Izšla Mladika št. 1

Konec februarja je v Trstu izšla nova številka revije Mladika. Na skupnih 48 straneh se zvrstijo članki na aktualno in zgodovinsko tematiko ter izvirni literarni prispevki. Uvodni članek Zapravljanje časa in kopicenje jeze je razmišljanje o položaju v slovenski manjšini v Italiji po nedavni ofenzivi desničarskih krogov ob dnevu spomina in predvajanju tv-nadaljevanke "Srce v breznu" ter ob neuresničevanju zaščitnega zakona s strani italijanske države. Nekateri politiki v Sloveniji pa izrabljajo to dogajanje za notranje razčiščevanje odgovornosti za povojne pokole in se ne menijo za dejstvo, da v Italiji poteka napad ne samo na manjšino, ampak tudi na vse Slovence in Slovenijo. Avtor uvodnika ugotavlja, da vse to ne postavlja pravih pogojev za spravo, ki jo za prihodnje mesece načrtujejo Ljubljana, Rim in Zagreb. Iskrenih predpostavk za tako dejanje še ni, saj bi to predvidevalo italijansko opravičilo za napad na slovensko ozemlje in njegovo priključitev ter za preganjanje Slovencev na Primorskem in za vojne zločine v Sloveniji; s strani Slovenije kot pravni dedič Jugoslavije pa bi to zahtevalo razkritje krajev, kjer so pokopane in zakopane žrtve povojnega obračunavanja, ter objava njihovih seznamov. "Brez tega dejanja bi sprava bila brezpomembna."

Pod črto je zapisano še krajše razmišljanje o filmu Srce v breznu. Če je z zgodovinskega vidika film popolnoma nezanesljiv, pa je dejansko dosegel nekaj konkretnih ciljev: s filmom so propadli desetletni napor, da bi se Slovenci in italijanski sodržavljani kolikor toliko zblížali.

V reviji se objavlja drugi del zgodbe o črnih bratih, tajni narodnoobrambni organizaciji, ki je delovala v letu 1930 in so jo sestavljali goriški fantje v starosti od 15 do 18 let. V Spominih na očeta opisuje Peter Merku' usodo dveh nemških družin iz Sudetov na Češkem, ki sta bili ob koncu druge svetovne vojne izgnani iz rodnih krajev in sta morali na novo začeti življenje v obubožani Nemčiji. V rubriki Iz arhivov in predalov, ki jo ureja Ivo Jevnikar, se angleški časnikar John Earle spominja lika in dela angleškega zgodovinarja in politika Williama Deakina, ki je umrl konec januarja letos v Franciji. Literaturo so v tej številki prispevali Nadja Kreft z novelo Ločitev, ki je bila priporočena na literarnem natečaju revije Mladika za leto 2003, in M. Žitnik z nadaljevanjem romana Čarodejke. Mladinsko prilogo Rast sta tokrat uredila Andrej Černič in Ambrož Peterlin. Z letom 2004 se je namreč dolgoletna urednica priloge Breda Susič poslovila od mesta urednice.

Razstava Ane Križnič v galeriji Rika Debenjaka v Kanalu ob Soči

Odslikavanje plemenitosti srca, lepote in soskladja narave

Vožnja ob navdihujoči barvi Soče, prebujajoča se narava na njenih bregovih, vrvež ljudi in avtomobilov skozi kraj, jedro starega dela umetnostno zgodovinskih zgradb; pogledi v svet vidnega, obdajajočega, splošno stvarnega. Za vrati pa svet vstopa v to stvarnost, v naravo in s tem v delček sveta osebno izpovednega, ki nam ga podarja umetnica Ana Križnič. Zdi se, da človek 21. stoletja hiti, v naglici površno živi, išče neko umetno ugodje, ki ga nudi zasičena potrošniška družba, tako pa izgublja stik s samim sabo in naravo. Marsikdo se tega zaveda, saj ima odprte oči in druga čutila, moder um, pridobljen skozi šolo življenja, globino duha, ki videno, občuteno preobraža v presežek le-tega. "Če te narava prevzema, da moraš na sprehod, potem ti je najbrž znano občutje kakšnega umetnika", nas je nekega dne v pogovoru presenetila gospa Ana. Seveda so občutja in doživljanja relativna, ampak razumeli smo njen stavek, še posebej takrat, ko smo gledali njen svet na slikah.

Človek, ki zahaja v naravo, jo predvsem dobro opazuje, občuduje in narava ga navdihuje. Ima odnos do nje in s tem do sebe, saj pogled izhaja iz njega samega. Prav zato pa to ni posnemanje, pač pa posustvarjanje notranjega bistva. Oseben način gledanja in slikanja vidnega, ki je lahko nekakšen trenuten vtis, torej slikarstvo impresionizma, je pri kritikah druge polovice 19. stoletja naletelo na odpor, kajti na stvaritvah so bila odsotna akademska, tradicionalna pravila racionalnih kompozicij. Impresionizem je zatorej v zgodovini umetnosti prispeval k preobratu (kot tudi slikarstvo romantike) od temeljnih načel predstavitve vidne stvarnosti z zvemim posnemanjem narave k predstavitvi njene zaznane in občutene resnice. Velik poudarek je impresionizem posvečal tehničnim novostim podajanja naravnih pojavov, zlasti svetlobi in njenemu odsevanju, kar se kaže v izrazitem in prepoznavnem slikarskem slogu, zato lahko rečemo, da so Anina olja na platnih postimpresionistična z motivi

morja, jezera, reke, gozda, rastja.

Zaokrožen prostor slik velikih dimenzij v tehniki olja na platno nam nudi motive krajine, predvsem vode in gozda. Debeli, pastozni nanosi, pogosto hitri potezi, so značilni za impresionistično izražanje. Vendar slike niso neme, pogosto niso niti trenuten vtis, pač pa niz trenutkov ali odvijajoči se film v umetnikovem doživljanju, saj spregovarjajo o glo-

dob ali, lahko rečemo, simbolov. V soteski, skozi katero teče stalno pretakajoča se reka, se lahko opazijo obrisi obraza (spominjajoč na beneške maske), morda celo ženskega elegantnega telesa, na drugi strani pa lahko opazimo odsev tega lika ali morda neke poteze še enega zabrisanega obraza. Vsak si pač sliko razlaga s svojo interpretacijo, tako da lahko "Spekuliramo" in rečemo, da se v tej "simbolistični" upodobitvi skriva neka dvojnost bivanja, princip jing janga, princip moškega in ženske, povezanega s stalnimi spremembami. Mogoče predstavlja to delo, kot naslov pove, vhod v nekaj, v življenje, v odkrite sposobnosti, v novi svet. Slikarkina poetika pogleda preveva slogovno oblikovne okvirje z notranjimi občutji, izpovedno izraznostjo. Njeno delo se tako dotika tudi poetič-

modre barve in razgibane slikarske kompozicije razkriva "skorajda zrenje".

Ustavimo se še pri sliki Kras skozi letni čas, ta vzbuja pozornost s samimi barvnimi nanosi: zgornji del slike, prikazujoč nebo, deluje monetovsko pristen, nanosi pa so zelo tanki in v svetlih rozamodrih odtenkih. Ko s pogledom prehajamo k spodnjemu delu, se nanosi debelijo in barve postajajo bolj intenzivne. Slikarkino risarsko znanje se kaže v kompozicijski skladnosti, obvladovanju strukture slikarskega polja, kot na primer z visokim horizontom (Ločje, 1997) ali perspektivo tekoče vode (Beg iz tesnobe, 2000) in vijoče se poti (Opojnost borovega gozda, 1999).

Ne smemo pa izpustiti podobe z naslovom Vhod v kraljestvo Zlatoroga - Tolminska korita. Kot že marsikatera njena stvaritev nas tudi le-ta ne pušča ravnodušne, marveč nasprotno, postajamo dejavni, silni nas v raziskovanje navidez skritih po-

dob ali, lahko rečemo, simbolov. V soteski, skozi katero teče stalno pretakajoča se reka, se lahko opazijo obrisi obraza (spominjajoč na beneške maske), morda celo ženskega elegantnega telesa, na drugi strani pa lahko opazimo odsev tega lika ali morda neke poteze še enega zabrisanega obraza. Vsak si pač sliko razlaga s svojo interpretacijo, tako da lahko "Spekuliramo" in rečemo, da se v tej "simbolistični" upodobitvi skriva neka dvojnost bivanja, princip jing janga, princip moškega in ženske, povezanega s stalnimi spremembami. Mogoče predstavlja to delo, kot naslov pove, vhod v nekaj, v življenje, v odkrite sposobnosti, v novi svet. Slikarkina poetika pogleda preveva slogovno oblikovne okvirje z notranjimi občutji, izpovedno izraznostjo. Njeno delo se tako dotika tudi poetič-

nega realizma, kar lahko opazimo na nekaterih pastelnih kompozicijah in akvarelih. Izčiščenost akvarelne tehnike preseneča na upodobitvah cvetic, izstopa pa delo z naslovom Po neurju, saj oblikovno središčnost dopolnjuje slogovni realizem. Gledalčevo oko hitro vzljubi harmonijo jesenskih barv na podobi Ruj, pozornost pa pritegne tudi delo Bukovo listje, kjer geometrična, simetrična sestava napeljuje na abstraktne sledi.

Impresionistične poteze na nekaterih upodobitvah se prelivajo v vsebine abstraktnega slikarstva. Ustavili bi se ob slikah s kompozicijskimi zanimivostmi, ki razmejujejo in uravnovešajo slikarsko polje z določenimi oblikovnimi elementi. Prebujanje v modrem je kompozicija diagonalnih linij v večini modrih odtenkov, ki jih prekinja nasprotno poševna linija, celota pa se uravnoveša z rumenimi potezami v spodnjem desnem kotu. Prav tako je slika šentviška planota - pečat Plečnika in Kralja barvno usklajena v diagonalah, kar daje vtis neke simetričnosti celote. Oblike na sliki Sled življenja se najprej zdijo nekoliko raztresene, toda poglobljen pogled izraža neko "umirjenost in dovršenost, skoraj abstraktno lepoto", kot je zapisal Jurij Paljk. Vendar kljub abstraktnim težnjam so razpoznavne oblike narave, saj "narava ostaja osnova njenega ustvarjanja".

Omeniti moramo tudi šest razstavljenih portretov, ki prikazujejo ljudi z raznih koncev Zemlje. Pri portretih ohranja slikarka impresionistične poteze, kar se odraža v senčenju. Morda se pri sliki Črnka nezavedno razkriva kak simbol, skrivnostno pa deluje slika Refleksija sanj, ki bi nas, po naslovu sodeč, lahko napeljala na nadrealizem, a zabrisanost oblik potrjuje Anino slogovno usmerjenost. Pa zaključimo, kot smo začeli. Vračamo se po Soški dolini, pogled skozi okno pa je bogatejši, prav zaradi izkušnje razstave, ki nam je oplemenitila pogled na stvarnost z vsebino lepote notranjega sveta, odslikanega na zunanji, če se le malo potrudimo.

Petra Paravan

S 5. strani

Dr. Zvone Štrubelj...

Kako sami doživljate Nemčijo in kako odnose med evangeličani, protestanti in katoličani? Je dosti ekumenskega sodelovanja?

Nemčijo doživljam kot trenutno še dovolj močen izziv, predvsem v intelektualnem smislu, zanimivo je tudi družbeno dogajanje. Gre za zanimiv model demokracije, ki se organizirano, pač v nemškem stilu, "Ordnung muß sein!" - red pa vendarle mora biti! - drži nekje na sredini med levico in desnico, ki v sebi nosi tudi travmo nacizma, loteva se je boječe, prej bi rekel, da jo namerno skuša še vedno potiskati v podzavest in na dnevni red uvršča trenutno pereče socialno stanje, ki ga ponazarja deset odstotkov brezposelnih. Za Nemčijo je to boleče obdobje

tranzicije: slovo od močne nemške marke, prenos proizvodnje v države bivše vzhodne Evrope in Daljnega vzhoda, kjer je poceni delovna sila, združitev vzhodnega dela Nemčije, ki je državo finančno izčrpalo, ponekod, tako tudi v Stuttgartu, močna, do 50 odstotna navzočnost tujece, vse to zastavlja huda socialna in psihološka vprašanja. Izgledi niso zelo svetli. Prihodnja podoba Evrope je v dobršni meri odvisna od poteka razmer v Nemčiji. Počakajmo, bomo videli...

Kar zadeva ekumenski dialog med evangeličani in katoličani, sem velik optimist. Konkretno, v vsakdanjem življenju posameznikov in verskih skupnosti na obeh straneh je veliko pripravljenosti in strpno-

sti, tudi konkretnih pozitivnih korakov. Tudi zato sem rad v Nemčiji. Tako izkušnjo lahko dobiš le v deželi, ki je versko mešana.

G. Zvone, obširno ste nam pisali o svetniškem kandidatu, velikem Slovencu msgr. Jakobu Ukmarju. Bi v kratki misli lahko strnili njegovo veličino in tudi to povejte, zakaj je tudi danes še kako aktualen?

Z Jakobom Ukmarjem sem srečal že prvo leto, ko sem prišel na Opčine. V roke mi je prišla knjiga pisatelja Rebulje, Jakob Ukmar, apostol sožitja, ki jo je avtor namenil italijanskim bralcem v italijanščini. Takoj me je obšla ideja, da bi prevod te knjige objavljali v openskem župniškem listu Zvon. Po nekaj letih, ko sem z Opčin odhajal, leta 2000, smo zaprosili prof. Rebuljo, ali jo lahko izdamo v slovensčini. Res, izšla je v založbi Mladike v svetem letu 2000. Jakob Uk-

mar, že božji služabnik, prepričan sem, da bo tudi blaženi in nekoč svetnik, mi je bil dan kot dar na moji poti skozi Tržaško. Ko sem prebral Rebuljevo knjigo in Ukmarjev govor "o Krščanskem sožitju" iz leta 1931, sem začutil in razumel, da moram tudi sam nekaj storiti za promocijo ene najbolj markantnih osebnosti na Tržaškem v 20. stoletju. Rad se poglabljam v njegovo življenje in delo, ki je bilo enkratno, ne samo strogo urejeno, ampak tudi ustvarjalno in dosledno v zvestobi evangeliju in slovenskemu narodu. Velik duh, ki bo v prihodnosti svetilnik na razburkanem morju tretjega tisočletja. In zakaj ne, svetnik, priprošnjik in zagovornik naših narodnih manjšin na Tržaškem, Goriškem, v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini, na Koroškem, v Porabju na Madžarskem. Vsem Slovcem pa zgled strpnosti, pravi apostol sprave in sožitja.

Divjaki vdrlji v zavod Stefan

Neznanci so prejšnji konec tedna, po vsej verjetnosti v nočnih urah, vdrlji v poslopje, kjer ima sedež zavod Jože Stefan. Če gre za tatove, to še ni znano, gotovo pa je, da so zločinci pravi

razbojniki, saj so povzročili ogromno škodo v pritličnih prostorih. Znesli so se nad pohištvom (razbili so šipe, omare, vrata) in predvsem totalno uničili dragocene računalnike, ki se jih poslužuje tako učno in neučno osebje kot tudi dijaki; hodnike in učilnice skupno z didaktičnim materialom vred so posejali s prahom, hranjenjem v gasilnih aparatih. Policija je prve preiskave opravila že v ponedeljek zjutraj, a za zdaj si še ni upala ugibati, kdo je morebitni krivec. Naj še povemo, da je pred tednom dni nekdo že nezakonito stopil v poslopje in s seboj odnesel denar avtomata za razdeljevanje

pijač.

Kratke

Posegi v skladu z naravo

Deželni svetnik SSK Mirko Špacapan je prejel pisni odgovor z deželnega nadzorništva za gozdove v zvezi z deli, ki jih civilna zaščita opravlja na Krasu. Špacapan je pritožbe in pomisleke domačinov skupaj s svojimi stališči posredoval pristojnim uradom. V razčlenjenem odgovoru mu pomožni direktor oddelčnega nadzorništva za gozdove, dr. Aldo Cavani, razjasnjuje in opisuje načrtovanje ter potek del. Deželni funkcionar najprej razlaga, da za omenjeni poseg ni bila potrebna študija o vplivu na okolje, ker se dela tičejo že obstoječih poti. Posegi predvidevajo čiščenje spontanega rastlinja in delnega izravnavanja gozdnih poti. Razen v nekaterih kritičnih točkah torej ostajajo gozdne poti v originalni širini, saj so skoraj povsod obdane s tipičnimi kraškimi zidovi za katere - piše v nadaljevanju Cavani - upoštevajo posegi ne samo maksimalno pozornost, temveč celo vzdrževalni namen, saj jih je v mnogokaterih predelih že načel zob časa. Pri vzravnavanju cestišč uporabljajo grušč, ki ga pridobivajo na kraju samem prav zato, da ne bi z uporabo tujega gramozu vnesli morebitno nesnago ali neavtohtone in moteče vrste plevelov, ki bi lahko spreminjali ekosistem kraške gmajne. Največja pozornost je tudi namenjena kraškimi jamam, ki so popisane in se jih dela ne dotikajo. Cavani tudi odločno zavrača očitke, po katerih bo omenjeno čiščenje poti dopuščalo lažji dostop "nedeljskim turistom", ki se podajajo v gozd z raznoraznimi motornimi sredstvi; slednji je namreč prepovedan oz. urejen s posebnim deželnim zakonom (15/1991). Dela, ki jih Dežela izvaja na Krasu, so nujno potrebna, saj so poti postale popolnoma nedostopne za reševalna vozila, ki morajo posegati v primeru požarov. Ti so zadnja leta vedno pogostejši, so kaznivo dejanje in to zahteva, da se na vsak način omejuje možnost nastanka požarov oz. preprečuje hitro širjenje. Gotovo je vsako poseganje v naravi neprijetno za vsakogar, ki naravo spoštuje, a premišljena in dobro opravljena dela pustijo za seboj minimalne sledi, ki jih narava kmalu izbrše, preprečujejo pa veliko večjo škodo.

Antologija tržaške poezije

Naj knjiga roma iz roke v roko

"...ker meja, ki je bila v naših krajih desetletja prava železna zavesa in ki danes prepušča dotok in pretok blaga, jutri pa končno ljudi, še vedno noče zamreti v človekovem srcu." Tako je zapisano v predgovoru knjigi Trieste - European Poetry, ki je pravi 'canzoniere' tržaškega pesniškega ustvarjanja. Zamisel za to publikacijo je nastala pri združenju Associazione Iniziatiava Europea (InEuropa), izdala pa jo je založba Hammerle. Antologija je doživela dvojno predstavitev, pred časom v tržaški kavarni San Marco, pred nedavnim tudi na ljubljanskem Italijanskem inštitutu za kulturo v Sloveniji, kjer je bila prisotna celotna ekipa, ki je načrt dejansko izpeljala. Edini odsotni je bil ameriški pesnik Gerald Parks, ki je že dalj časa bolan. Tudi v njegovem imenu sta bila na

ljubljski predstavitvi prisotna tržaška pesnica Marina Moretti in zamejski pesnik Aleksij Pregarc, ki sta s Parksom sestavila izbor avtorjev. Zamisel za to antologijo je nastala že lansko leto, kot nam je povedal ricmanjski pesnik: "Tega dela se je lotil Gerald, ko je v praški reviji Prague Literary Review objavil v nekoliko skrajšani obliki poezije številnih avtorjev, ki bogatijo tržaško kulturno stvarnost." Takrat je prišlo do zamisli o večjezični knjigi, taki, ki bi na najzlahnejši način izpričala razvejano jezikovno stvarnost našega mesta. V antologiji so zbrana dela štiridesetih tržaških pesnikov, ki so tako ali drugače vezani na naše mesto in ki so v Trstu soustvarjali literarno obličje. Ti avtorji se na straneh knjige predstavijo v originalu - slovenskem, italijanskem in nemškem izvorniku - hkrati pa se tujim očem pokažejo tudi v angleškem prevodu. To namreč predvsem zato, ker je knjiga za-

snošana po načelu book-crossing, kar velja, da ne sme publikacija obležati le na policah posameznikovih domačih knjižnic, temveč romati iz roke v roko obiskovalcev kavarn in čitalnic, tako da se ustvari mreža bralcev, predvsem tujega porekla, ki bodo s seboj odnesli najzlahnejšo podobo Trsta kot mesta, ki ima v večjezičnosti in bogatem kul-

turnem backgroundu svojo najpristnejšo podobo, kljub urom, ki so zaznamovale "evropsko 20. stoletje ideologij".

"Namen zbornika je pragmatična zasnova oziroma projekt, ki trenutno pri vseh sporih, katerim smo priča, žene pogled v bodočnost", se je izrazil Pregarc. "Ravno zato se nam je zdelo - predvsem mojemu zelo bolnemu prijatelju Gerald Parksu -, da so te etnije v Trstu zbrane okrog nečesa, kar zadovoljuje oziroma zapolnjuje domačo praznino", nam je povedal zamejski avtor, ki je na ljubljanski predstavitvi ponudil zbranemu občinstvu, pretežno slovenskim študentom in preučevalcem italijanske književnosti, nagovor v slovenskem in italijanskem jeziku, obenem pa še interpretacijo v izvorniku nekaterih poezij antologije. Večer, na katerem sta bila prisotna tudi prof. Tomaž Susič in prevajalka Katarina Minatti, je občinstvo sklenilo s prepričanim odobravanjem, ki se je udeležil v doživljaju aplavzu. Srečanje v slovenski prestolnici je potekalo v sodelovanju s slovenskim PEN Klubom, katerega je zastopal Peršak.

IG

DSI Ponedeljkovo predavanje

Psihosomatika: globalni vidik človeka

Ob izidu knjige dr. Andreja Zaghet Bolezni in motnje - zrcalo naše duše, Pogled v psihosomatiko in grafologijo je Društvo slovenskih izobražencev priredilo večer o psihosomatiki in je poleg avtorja gostilo še psihologa dr. Danila Sedmaka, ki je knjigi prispeval spremno besedo, in psihiatra dr. Borisa Carisa. Delo je izšlo pri tržaški Mladiki, večer pa je vodila urednica založbe Nadia Roncelli.

"Psihosomatika, ki je del globalne psihologije, je v stroki takoj našla plodna tla, s težavo pa si je utrla pot v zdravstvu," je uvodoma dejal Sedmak. Človeka niso namreč jemali kot celoto, pač pa so po zahodni vsakdanji praksi zdravili le obbolele dele telesa in iskali vzrok bolezni v le-teh. "Psihosomatika poudarja z vso močjo globalni vidik človeka," je dejal Sedmak: "V zadnjih letih pa si je težko zamisliti medicinsko stroko brez vpliva psihosomatike. Kljub še danes veliki skepsi je

Foto Kroma

to neizpodbitno. Odprto pa ostaja vprašanje mehanizmov obolenja, še vedno iščemo vzroke." Sedmak je poseg sklenil z besedo o grafologiji, ki jo je označil za predznanstveno vedo, ker ima do nje določene dvome. Obenem pa je čestital Zaghetu, ki je v edinstveni publikaciji na originalen in strokoven način združil obe vidi.

Caris je izpostavil razlike pri dojemaju človeka v zahodni in vzhodni kulturi, ki sledi klimu narave, medtem ko je naša

kultura podvržena freneziji in kalupom o najboljšem videzu v družbi. Človeka sestavlja torej več dimenzij, ki se pogojujejo med seboj, neskladnost pa pripelje do napetosti v telesu.

"Zamisel se je rodila po sodelovanju z urednico radijskih oddaj Loredano Gec, ker sem želel posredovati širši publiki psihosomatiko in grafologijo," je uvodoma dejal Zaghet. Knjiga je razdeljena na tri dele: najprej seže bralec po temeljih psihosomatike in grafologije, v drugem delu so opisane bolezni in motnje na nekaterih telesnih predelih (črevesne, srčne in želodčne patologije, astma, glavobol, plešavost), v zadnjem delu knjige pa Zaghet predstavlja nekatere bolezni in motnje, ki so neodvisne od določenega telesnega predela (nespečnost, krvni pritisk, rak, anksioznost, depresija). Struktura besedila je zelo pregledna, saj ga sestavljajo vprašanja in odgovori. Ob koncu vsakega poglavja je še pregled grafoloških znakov, ki so vezani na komaj obravnavano bolezen ali

motnjo. Iz pisave prihajajo namreč na dan psihosomatska struktura človeka, njegova zvest in podzavest. Grafologija je torej v veliko pomoč strokovnjaku, ki ima bolnika v psihoterapiji.

Zaghet je nato opisal tri temelje psihosomatike. Prvič: psiha in telo sta eno, drugič, stiska, ki jo človek občuti, se izraža na duševnem in telesnem nivoju, in tretjič, nič ni slučajnega, vse je vzrok nečesa. "Večkrat je dojemanje teh temeljev težavno, ker gledamo svet skozi oči razuma," je poudaril Zaghet in dodal, da "razum potuje v času, telo pa živi v sedanjosti." Težave se torej večkrat pojavljajo, če ne živimo v skladu s časom in če ne ohranjamo stika s telesom. Poleg tega so motnje pogostejše, ko si ustvarimo navade: "Navade morijo telo, odpreti se moramo novostim!"

V diskusiji je bil predvsem govor o vlogi sugestije in placebo, o človeškem spominu in mnemotehniki, o pozitivnih in negativnih mislih, ki ustvarjajo nenaravno kopičenje energije, o (ne)uspehih pri grafologiji in še o marsičem, predvsem pa o prevečkrat zanemarjenem dejstvu, da moramo prisluhniti govoricu telesa.

MR

Gregorčičeva dvorana

Seja vodstev SKGZ o žgočih vprašanjih

Neizvajanje zaščitnega zakona, poslabšanje ozračja zaradi polemik ob dnevu spomina na fojbe in eksodus v Italiji in zaskrbljenost zaradi novega načina financiranja manjšine s strani Slovenije so bila glavna vprašanja, o katerih je bil v ponedeljek, 8. marca, v Gregorčičevi dvorani govor na seji deželnega in pokrajinskih svetov (za Tržaško, Goriško in Videmsko pokrajino) Slovenske kulturno-gospodarske zveze.

Po besedah Pavšiča sta praznovanje 50-letnice ponovne priključitve Trsta Italiji in praznovanje dneva spomina na fojbe in eksodus ustvarila negativno ozračje tako do manjšine kot do širšega slovenskega prostora, poročila STA. Za Pavšiča predstavlja izhodišče skupno poročilo mešane slovensko-ita-

lijanske komisije zgodovinarjev o odnosih med Slovenci in Italijani, ki ga je treba posredovati javnosti, predvsem mlajšim generacijam, kar je skupna naloga SKGZ in SSO. Predsednik SKGZ se je tudi zaustavil pri načrtih o spravnem dejanju med predsedniki Italije, Slovenije in Hrvaške. Glede tega SKGZ ne odstopa od zahteve, da je med simbolne kraje spomina treba vključiti tudi spomenik bazoviškemu junakom. Italijanskemu predsedniku republike Ciampi su pisali, da bodo uresničili te pravne pobude, ko bo sam podpisal odlok, ki določa seznam občin, kjer se bodo izvajala določila zaščitnega zakona. Krovni organizaciji sta pisali tudi italijanskemu zunanjemu ministru Gianfrancu Finiju v luči njegovega napovedanega obiska v

Ljubljani. SKGZ in SSO pričakujeta, da bo Fini tudi v Ljubljani ponovil tisto, kar je svojčas dejal v Izraelu, namreč da je fašizem absolutno zlo, ter da se bo opravičil slovenskemu narodu za 20-letno fašistično diktaturo. Poleg tega je predsednik SKGZ pozdravil nedavno srečanje s Klubom primorskih poslancev. Ravno tako je pozitivno ocenil dosedanje sodelovanje z italijansko manjšino v Sloveniji. Predsednik SKGZ je glede neizvajanja zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji ugotovil, da gre za izključno politično odločitev italijanske vlade. Problem po Pavšičevih besedah tiči v Trstu oziroma v vključitvi občine Trst v seznam krajev, ki ga je sestavljal i. institucionalni paritetni odbor. Zato morata krovni organizaciji skupaj s strankami, ki so glasovale za vključitev Trsta v območje zaščite, oblikovati podroben

predlog o tem, kako si predstavljajo izvajanje zaščitnega zakona v občini Trst, in to predstaviti italijanski vladi. Hkrati bi morala F-Jk zamenjati nekatere tiste predstavnike v paritetnem odboru, ki bojkotirajo njegovo delovanje. Pomembno točko ponedeljkove seje so predstavljali odnosi s Slovenijo. Pavšič je pozitivno ocenil poglavje v sklopu programa slovenske vlade, kjer je govor o slovenski manjšini v Italiji, ravno tako dejstvo, da je urad za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu prešel iz okvira zunanjega ministrstva v okvir vlade. Vendar, je dejal Pavšič, je med besedami in dejanji tudi malo razlike, saj prvega konkretnega dejanja vlade manjšina ni sprejela ravno z odobravanjem. Razpis o financiranju manjšinskih organizacij je po njegovih besedah spremenjen do te mere, da ne upošteva vlog krovnih organizacij. V teh letih sta SKGZ in SSO znotraj manjšine ustvarili določen socialni mir. Z novim razpisom je vloga krovnih organizacij precej bolj šibka, vloga tistih

krovnih organizacij, ki delujejo na teritoriju (npr. na področju kulture, športa idr.), pa bo po Pavšičevem mnenju izničena. Predsednik SKGZ misli, da je mogoče ohraniti tako nadzor nad sredstvi kot tudi vlogo krovnih organizacij na primer na način, ki že deluje v Italiji, kjer država daje sredstva za manjšino deželi F-Jk. 8-članska komisija predstavnikov manjšine izdela celoten načrt oziroma predlog, ki ga deželna vlada F-Jk praviloma vedno sprejme. Na koncu se je Pavšič vprašal, ali v zamejstvu vsi enako gledajo na vlogo krovnih organizacij oziroma na to, ali je sodelovanje krovnih organizacij pozitivno ali moteč element. To se predsednik SKGZ sprašuje ob branju medijskih poročil o obisku nekaterih strank v Sloveniji (mišljena je tu stranka Slovenska skupnost, ki je skupaj s koroško Enotno listo bila pred nedavnim na obisku pri slovenskem premieru Janezu Janšiču). Če se bo ta trend delegitimizacije krovnih organizacij nadaljeval, se Pavšič boji za usodo sodelovanja krovnih organizacij;

slednji se utegneta ločiti in tako bo vsak iskal "svoje botre", je zaključil. Pokrajinski predsednik SKGZ za Tržaško Igor Gabrovec se je zavzel, da bi skupno poročilo mešane slovensko-italijanske komisije zgodovinarjev postalo obvezno učno gradivo v vseh šolah v Italiji in Sloveniji.

Pokrajinski predsednik SKGZ za Goriško je glede polemik o pretekli zgodovini dejal, da SKGZ v vseh povojnih letih ni uspela govoriti o določenih tragedijah in pri tem upoštevat tudi trpljenja drugih.

Teh in drugih vprašanj so se številni udeleženci dotaknili tudi med razpravo. Predsednik Zadruge Primorski dnevnik Ace Mermolja je izrazil grenak občutek, da so v novi Evropi manjšine odvečne in da jih Evropska unija ne štiti. Spregovoril je tudi predsednik paritetnega odbora Rado Race, ki je dejal, da si manjšina zaradi polemik o fojbah ne sme preveč greniti življenja, saj je to le iskanje poceni konsenza s strani italijanske politike, ki je danes na zelo nizki ravni.

Pomorska postaja 34. izvedba

Pesem mladih: praznik otroškega petja

Revija otroških in mladinskih pevskih zborov Pesem mladih je tržaška tradicija, ki se od leta 1971 neprekinjeno obnavlja s spodbudnim odzivom zborov in zborovodij iz celotne pokrajine. Letošnja 34. izvedba je z visoko udeležbo postala pravi zborovski maraton, saj je na odru Pomorske postaje nastopilo 17 zborov in skupin. Zveza cerkvenih pevskih zborov je tokrat idealno posvetila praznik otroškega in mladinskega petja spominu na dva izredna ustvarjalca, ki sta s svojim delom izrazito pripomogla k razvoju zborovske kulture in predvsem zakladnice otroških pesmi na Slovenskem, to sta Janez Bitenc in Pavle Kalan.

Reviji so kot običajno sledili razni gostje. Prisotna je bila tudi tričlanska komisija, ki so jo sestavljale priznana slovenska zborovodkinja Majda Hauptman, predstavnica Zveze italijanskih zborovskih društev USC Luisa Antoni in znana domača kulturna delavka Ljuba Smotlak. Izvedenke so izbrale dva reprezentančna zbor, ki bosta spomlad nastopila na gala večeru otroške deželne revije Pomlad glasov-Primave-

ra di voci, to sta otroški zbor Kraški cvet iz Trebč, ki ga vodi s. Karmen Koren, in zbor celodnevne osnovne šole Albin Bubnič iz Milj, ki ga vodi Neda Sancin. Zelo dobro se je kot običajno

zultali iz leta v leto utirajo pot v svet otroškega zborovstva: med temi je prizadevna Mira Fabjan, ki je pri openskem društvu Vesela pomlad prevzela vodstvo kar dveh skupin, otroškega zbora in mlajše mla-

Foto IG

odrezal tudi zbor Fran Venturini od Domja (vodi Suzana Žerjal). Navdušene male pevce zbora Glasbene matice je vodila Irena Pahor, duhovnik Anton Bedenčič je nastopil z zborom Zvonček z Repentabra, s. Angelina Šterbenc pa skrbi za kriški pevski naraščaj z vodstvom otroškega zbora in mladinskega cerkvenega pevskega zbora F.I. Baraga. Tudi mlade zborovodkinje si z dobrimi re-

dinske skupine. Tudi Zdenka Križmančič je nastopila z dvema starostnima skupinama zbora Slomšek iz Bazovice, Rosanda Kralj pa vzgaja k ljubezni do petja dijake nižjih srednjih šol od Svetega Jakoba in Svetega Ivana v Trstu. V Barkovljah skrbita za pevsko vzgojo predšolskih otrok in osnovnošolcev šole F.S. Finžgar Magda Pertot in Aleksandra Pertot, ki se je na reviji predsta-

vila tudi kot skladateljica. Električne orle, Orff instrumentarji in diatonična harmonika so spremljali petje učencev šole Prežihov Voranc iz Doline in Mačkolj, s katerimi deluje vzgojiteljica Alessandra Mignacca. Osnovnošolsko stvarnost je zastopal še zbor šole A. Sirk iz Svetega Križa, ki ga vodi Olga Tavčar. Slednja je vodila tudi pevce dolgoletnega gosta revije, zbora Ladjica iz Devina. Bogat spored revije sta povezovala Rossana Paliaga in Tomaž Susič.

Tudi letos je Slovenska prosvetna matica mecensko podprla revijo s prispevkom k delovanju vsakega posameznega zbora. Njen predsednik Marko Udovič je v svojem spremnem pismu izrazil upanje v stalno izboljševanje kvalitete otroških in mladinskih zborov, predvsem ob vrednotenju slovenske literature. Dobra kvaliteta vseh nastopajočih na letošnji reviji je prav gotovo že izpolnila to željo na bogatem in raznolikem prazniku otroškega in mladinskega petja, kateremu je prisluhnilo res veliko število poslušalcev. Odsotni pa bodo lahko sledili celotni reviji na televizijskih ekranih, saj bo slovenski program deželnega sedeža RAI predvajal koncert v dveh delih, 28. in 31. marca, po večernih poročilih. Od konca aprila pa bodo posamezni zbori na sporedu vsako soboto v kotičku pred poročili.

Obvestila

Postni govori v Trstu. Potekali bodo v cerkvi sv. Jakoba: ob 16. uri križev pot, ob 16.30 postni govor. 6. cvetna nedelja: Pot in kruh. "Blagoslovljen, ki prihaja v Gospodovem imenu!" (Mt 21, 9b) (p. Mirko Veršič). Vabljeni!

Hospice Adria Onlus sklicuje Občni zbor volilnega značaja v torek, 22. marca 2005, ob 10. uri v prvem sklicu in ob 17. uri v drugem sklicu na sedežu društva v Trstu, ul. Mazzini 46.

Novi glas vabi na potovanje po sledeh sv. bratov Cirila in Metoda na Češko, Moravsko in Slovaško z avtobusom od 17. do 24. maja 2005. Pri vpisu akonacija 200,00 evrov. Na upravi (0481 533177) informacije in programi potovanja. Pohitite!

Darovi

V spomin na pokojnega profesorja Janka Ježa daruje Jelka Terčon Šah 50,00 evrov za cerkev v Mavhinjah.

Marija in Marko Udovič darujeta 100,00 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu.

Cestitke

6. marca je rojstvo Jana Doktoriča osrečilo mamico Eriko in očka Aleša, pa nono Ano in nonota Ivana. Društvo Rojanski Marijin dom iz srca čestita vsem, Janu pa želi v življenju veliko sreče in ljubezni!

Društvo Rojanski Marijin dom se veseli z vso družino Dolhar in čestita Poljanki ob odlično opravljeni diplomi iz slovenistike na tržaški filozofski fakulteti.

Z 2. strani

Prof. Janko Jež

S profesorjem Janom Ježem sem nato imel zelo tesne stike predvsem leta 1956, ko smo se v devinsko-nabrežinski občini, kamor se je bil medtem preselil, pripravljali na občinske volitve. Prvič je tedaj postal veljaven večinski volilni sistem, po katerem so v občinski svet izvoljeni le kandidati dveh list: večinske in manjšinske. V tem primeru so glasovi za ostale liste dejansko izgubljeni. Grozila je torej nevarnost, da bi uprava občine prešla v povsem italijanske roke, kar bi lahko preprečil le enoten nastop slovenskih volivcev in volivk. Nastale pa so velike težave, ker vodstvo SDZ nikakor ni hotelo svojih kandidatov vključiti na skupni seznam, v katerem bi imela večino levica, povrh še skrajna. Za skupni nastop pa so se opredelili pristaši SKSZ in SNS (Slovenske krščansko socialne zveze in Skupine neodvisnih Slovencev). Tedaj smo se predstavniki slednjih obrnili tudi na prof. Ježa, ki je takoj sprejel kandidaturu na skupni listi in bil tudi izvoljen v občinski svet ter zatem postal tudi občinski odbornik za kulturo in šolstvo. Župan je tedaj bil Dušan Furlan. Prof. Jež je svoje dolžnosti opravljal zelo vestno do konca svojega mandata leta 1960. Tedaj ni več kandidiral, a je začel opravljati zelo naporno delo. Na sejah občinskega sveta je skrbel za prevajanje iz slovenščine v italijanščino in obratno ter hkrati prevajal v slovenščino zapiski s sej občinskega sveta, ki jih je v italijanskem jeziku pripravljala občinska tajnik. Ni treba posebej poudarjati, da je bilo to delo kot nalašč pisano na njegovo kožo! Koliko let je pri tem vztrajal, ne vem natančno, vsekakor lahko trdim, da je prevajal do konca mojega županovanja, to je do srede avgusta leta 1975. Naj v tej zvezi tudi omenim, da je bil prof. Jež več let tudi upravni sodnik

v svoji občini in svoje naloge opravljal zelo vestno in natančno.

V slovenski zamejski javnosti je prof. Janko Jež znan predvsem kot solnik, zlasti pa še kot dolgoletni ravnatelj slovenskega učiteljskega združenja v Trstu. Zelo aktiven je bil tudi v Sindikatu slovenske šole, da ne omenjamo njegovega zelo plodovitega publicističnega dela. Tako je bil urednik tednika Demokracija in revije Stvarnost ter marljiv in zanesljiv sodelavec Radia Trst A in tednikov Novi list in Novi glas ter drugih slovenskih časnikov. Pri Goriški Mohorjevi družbi je pred nekaj leti izšla knjiga z naslovom *Življenje moje*; ne moremo končno molče mimo njegovega italijanskega prevoda Brižinskih spomenikov, ki je izšla v založbi tržaške Mladike in ki je med drugim po svoji obliki tudi zelo reprezentativna knjiga.

O rajnem profesorju lahko povsem upravičeno rečemo, da se je med svojim dolgim življenjem ravnal po znani maksimi: "Ne kar mora, kar more, je človek storiti dolžan!" Hvala, gospod profesor, za vse, kar ste naredili za svoje ljudstvo. Naj Vam bo Bog bogat plačnik. Kdor Vas je poznal, pa na Vas ne bo nikdar pozabil! Ženi gospe Normi in sorodnikom izrekam globoko občuteno sožalje, ki se mu pridružuje tudi naš list.

Narodni dom Predstavitev knjige

Pravica na oni strani meje

V sredo minulega tedna so v veliki dvorani Narodnega doma predstavili knjigo Na oni strani meje s podnaslovom Slovenska manjšina v Italiji in njen pravni pregled 1866-2004. Knjiga je izšla pri založbi Annales in je nastala v okviru delovanja Znanstvenoraziskovalnega središča Univerze na Primorskem. Dokaj zgovorna naslovnica ta-

je študijo tudi uredil.

Knjiga je obenem neposredno vezana na študijsko raziskovalni načrt in na posvet, ki je pred tremi leti potekal v Kopru, na katerem so sodelovali izvedenci italijanske zakonodaje, zgodovinarji in pravniki. Posamezne posege so nato zbrali in jih povezali v širšo zasnovano celoto, v kateri imajo znaten delež ravno kopije najpomembnejših pravnih dokumentov.

Na sredini predstavitvi so o

Ob letošnji izvedbi Primorska poje

Revija, ob kateri se velja zamisliti

Primorska poje, ta najbolj množična zborovska revija, je tudi letos s prvimi marčnimi dnevi začela svojo 36. izvedbo. Doslej so se že zvrstili nastopi na Dobrovem, v Braniku, v Biljah, v Boljuncu, v Kopru in Pivki ter v Marijinem domu v ulici Risorta v Trstu. V nedeljo, 13. t.m., sta bila še koncerta v Knežaku in v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Pred nami je še 19 koncertov. Vsakomur že ta podatek pove, za kakšen velik podvig gre in kako ta pobuda povezuje pevске zore, komorne skupine in majhne sestave, ki delujejo na Primorskem na obeh straneh meje. Za Zvezo pevskih zborov Primorske, Zvezo slovenskih kulturnih društev - Trst, Gorica, Videm, za Zvezo slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Zvezo cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, ki so glavni organizatorji Primorske poje, pomeni organizacija koncertov gotovo velik napor. Zmorejo ga ob pomoči soorganizatorjev iz krajev, v katerih se pač vrstijo koncerti, in ob finančni pomoči generalnega pokrovitelja, družbe Istrabenz, Javnega sklada republike Slovenije za kulturne dejavnosti ter drugih sponzorjev.

V soboto, 12. t.m., ko smo zapuščali Marijin dom v ul. Risorta v Trstu po lepem koncertu, ki so ga oblikovali Vokalna skupina iz Ročinja, DPZ Kraški slavček iz Nabrežine, MoPZ Slavina, MoPZ Lijak 1883 z Vogrskega, ŽPZ Znamenje iz Volč in še Vokalna skupina Dornberški

fantje, nam je bilo lepo pri srcu, saj smo z odra slišali lepo petje, v kletnih prostorih pa zaznali ono pozitivno vzdušje, ki nastane ob pesmi in družabnosti.

Pojav Primorska poje je torej treba obravnavati širše in ne le s pevskega vidika.

Če pomislimo, da se je letos prijavilo neverjetno število zborov in skupin, kar 184, pomeni, da se s petjem na Primorskem ukvarja več kot 4000 ljudi vseh starosti. Prijavljeni zbori so seveda zelo različni, saj na reviji nastopajo zbori, ki se udeležujejo zborovskih tekmovanj v Mariboru in celo v tujini, a tudi zbori, ki delujejo v majhnih krajih in v težkih razmerah, a vendar po svojih močeh vztrajajo in nastopajo. S tem opravljajo izredno pomembno delo. V prvi vrsti zase, saj pevci sami najprej sebi nudijo užitek in veselje, ki ga začutimo, ko pojemo v zboru. Zbor je torej marsikje važen ali za marsikoga edini povezovalni dejavnik, ki zbira ljudi in jim mogoče tudi osmišlja dan. S svojim delovanjem pa je vsak zbor tudi usmerjen navzven, v okolje, v katerem deluje, iz katerega izhajajo njegovi pevci, saj pojemo tudi zato, da nas lahko kdo posluša. Sporočilo pesmi pa nagovarja poslušalce, jih vzpodbuja, zabava, tolaži ali jim povzdiguje duha, da se zavzamejo ali vsaj zaslutijo drugih duhovnih razsežnosti in vsebin, ki presegajo sam pomen besed in glasbe. Pri nas v zamejstvu pa zbori marsikje javno potrjujejo tudi slovensko prisotnost.

Foto Kroma

koj popelje bralca v srž argumenta, to je konkretna formalno-pravna in zgodovinska analiza statusov slovenske manjšine od daljnega leta 1866, ko so Benečani postali prvi Slovenci italijanske države, tja do sprejetja zaščitnega zakona št. 38/2001. "Študija posebej obravnava ta najnovejši zakon, ki je nastal v okviru aktualnega razvoja italijanske notranje politike in je ključnega pomena za razumevanje položaja slovenske manjšine v Italiji danes", piše zgodovinar Gorazd Bajc, ki

zborniku spregovorili tudi nekateri raziskovalci, v glavnem mladi pravniki, ki so bili soudeleženi pri sestavljanju letega, se pravi Janez Berdon, Walter Koren in Mitja Ozbič. Zaključna misel je bila prepričana predsedniku paritetnega odbora Radu Racetu, ki je opozoril na pozitivne učinke morebitne sinergije med našo manjšino in ostalimi skupnostmi, ki v Trstu živijo in ki bodo v prihodnjih letih zahtevale pravičnost odnosa tudi do svoje specifik.

† Zapustil nas je naš dragi
prof. JANKO JEŽ

Žalostno vest sporočajo žena Norma,
nečak Drago z družino in svak Herman z družino.

Sesljan, 10. marca 2005

VJ

Pogovor Bojan Wakounig

Sirija med sijajno preteklostjo in neznanom prihodnostjo

Sirija je država z bogato in zanimivo preteklostjo, sicer pa se je ta država v svetovnih medijih javnega obveščanja pojavila zlasti v zadnjih tednih, ko so ji ameriške oblasti indirektno grozile z vojaškim napadom, saj naj bi bila Sirija med državami, ki podpirajo mednarodni terorizem, še zlasti tistega islamskega kova.

Sama geografska lega te države jo postavlja prav sredi kriznih žarišč Bližnjega vzhoda, od Libanona, ki je bil v preteklih desetletjih zaradi državljanske vojne v ospredju medijskega poročanja, vse do žal bolj aktualnega položaja v Iraku, od koder naj bi se poleg številnih beguncev v Sirijo preselili tudi vidni predstavniki bivšega iraškega režima.

Zaradi napetosti v državi je sirijski predsednik prav minul teden odpovedal svoj obisk v Avstriji.

V Siriji pa se je prav v tednu, ko so v Libanonu umorili bivšega ministrskega predsednika, mudila skupina koroških Slovencev.

Med njimi je bil tudi koroški časnikar Bojan Wakounig, ki se je v tej državi mudil že drugič kot turist.

O razlogih, ki turista privabijo v Sirijo, je dejal naslednje:

“Že zgolj kratek pogled na razpredelnico zgodovinskih mejnikov Sirije je zadosten razlog za obisk te države: na tem območju, v osrčju rodovitnega polmeseca in na robu Mezopotamije, se je rodila naša civilizacija in je vzkli naša kultura, nad temi kraji so vladali nešteti rodovi in narodi ter zapustili bogato dediščino - od Asircev do Rimljanov, od Hetitov do Arabcev, in tudi v tistih starih, oazah in puščavah so vzniknili temelji vseh treh verstev knjige - judovstva, krščanstva in islama. Sirija je zato lahko destinacija za klasično izobraževalno potovanje, ki ne bi smelo manjkati 'v zbirki' poleg Rima, Grčije ali pa Izraela (le da za vstop v Sirijo izraelskega žiga nikakor ne sme biti v potnem listu), Sirija je še kako primerna

za romarska potovanja, saj je prav tam mogoče neposredno srečati in spoznati izvore krščanstva, po Siriji pa je seveda mogoče potovati tudi povsem individualno, mestoma peščen obala ob Sredozemskem morju pa vabi tudi še na mokre užitke - kot protiutež stepni in puščavski naravi. Skratka, civilizacijska, verska in kulturna dediščina te izjemno raznolike in pestre države je več kot utemeljen razlog za potovanje po

Siriji.”

Kako se politična napetost, ki vlada v regiji, odseva na vsakodnevno življenje v Siriji?

Na prvi videz napetosti ni opaziti. Življenje je hrupno in živahno, kakor se pač spodobi za Orient; pri ljudeh je opaziti tako napetost kot sproščenost, kakor pač drugod tudi. Seveda pa je prisotnost vojaščine močnejša kakor v naših krajih, prebivalstvo pa se tudi dobro zaveda možnosti, da je nevidno navzoč tudi kak agent tajne službe. Politično napetost je takoj mogoče zaznati tudi v pogovorih s Sirci - nihče si ne drzne kritizirati vlado ali državo, neprijetnim vprašanjem se raje spretno izogibajo. Kajti četudi so svinčeni časi očitno že minili, je ljudem dobro ostalo v spominu, da je marsikdo včasih iz-

ginil kar tako - ne samo zaradi očitnega nasprotovanja, kdaj pa kdaj je zadostoval tudi že sum kritičnih misli. A turist napetosti praktično ne čuti, pripomniti pa je treba tudi, da je Sirija nedvomno ena najbolj varnih držav daleč naokoli. Turistu se torej ni treba bati ne za denar ali fotoaparata ne za telesno zdravje - razen če bi se ga preveč nalezil z arakom, izvrstnim sirskim žganjem z več ko 50 odstotki alkohola.

Kako ljudje, kljub dejstvu, da jim grozi napad s strani Zahoda, sprejemajo zahodne turiste?

Zares dobro, da ne rečem izvrstno. Sirci so izjemno gostoljubni narod, odprti, prijazni, ustrezljivi, skratka, v tem oziru so nam Evropejcem pravi zgled. Še posebej so zahodnih turistov veseli v suku, v bazarju torej, kjer obvladajo osnovne besede v domala vseh svetovnih jezikih in kjer včasih zahodnjaku še kako radi postrežejo z dovršenim znanjem navijanja cen in opeharjenja. Nasploh pa velja, da se je tudi v Siriji treba držati lokalnih običajev: domačini torej ne vidijo radi, če kakšen zavaljen turist priraca v mošejo v kratkih hlačah, praviloma pa ga vseeno ne bodo nagнали.

Siriji si obiskal že drugič. Kako se je ta država spremenila v tem času?

Zdi se mi, da družba danes diha z bolj sproščenimi pljuči. Politični sistem sicer naprej ostaja nesimpatičen, za evropska merila celo oduren. Pohod interneta pa se tudi pred sirskimi vrati ni ustavil, in četudi so določene strani blokirane, je svetovni splet očitno vseeno prevzel vlogo okna v svet. Tako mi je vsaj zatrdil neki sogovornik. Po drugi strani pa je Sirija morala posodobiti tudi svoj gospodarski sistem, saj ji je z bivšo socialistično naravnostjo grozil soliden ekonomski zlom. Sirija se mi je tokrat zdela kot država na prehodu - nekako se večini zdi, da bo treba kaj premakniti, ni pa še jasno, kaj in kam je treba ubrati smer.

Peter Rustja

SSG Ob 40-letnici umetniškega snovanja igralke Mirande Caharija

Premiera Uršičeve igre Deja Husu

Praznično vzdušje, ki naj bi v petek, 11. t.m., spremljalo krstno izvedbo izvirne ljudske igre Maria Uršiča Deja Husu ali Medeja s Krasa, sestavljene kot poklon avtorja priljubljeni igralki Mirandi Caharija ob 40-letnici njene plodovite umetniške poti, se je razblinilo oz. zameglilo že pred začetkom predstave. Na oder Kulturnega doma v Trstu je namreč stopila Nikla Petruška Panizon, mlada članica zelo okrnjenega igralskega jedra SSG, in tokrat kar dobro zasedeni dvorani v imenu kolegov in gledališkega osebja prebrala protestno noto SSG o nevdržnem stanju edinega poklicnega slovenskega gledališča v Italiji zaradi neizpoljenih finančnih obljub dežele F-Jk in občine Trst. Grenek odmev tega uvoda je spremljal celotno predstavo, katere odsko postavitev sta omogočila le, kot je bilo zapisano v sindikalnem sporočilu SSG za javnost - prejeli so ga v roke vsi gledalci - , “velika ljubezen do lastnega poklica in gromozanski čut odgovornosti vseh zaposlenih”. Ob gledanju uprizoritve, ki naj bi bila odraz naše stvarnosti z ozkogledanjem in predsodki, pa se je resno vsiljevala misel, da je težka finančna kriza, v katero je zabredlo SSG, pogoltnila še radoživo umetniško ustvarjalnost našega gledališča, ki je nekoč slovelo po svoji mediteranski širini in svežini. Igralka Miranda Caharija, bogato obdarjena z živahnim, temperamentnim kraško obmorskim značajem in ovenčana z dolgim seznanom najrazličnejših posrečenih vlog, bi si za svoj 40. umetniški jubilej res zaslužila

tako predstavo, v kateri bi lahko zaživela vsa njena polnokrvna ustvarjalna moč, ki je neštokrat prevzela in očarala zveste spremljevalce njenega umetniškega vzpona. Predloga naslovne vloge, Deja Husu, trdožive šestdesetletne kraške žene, poročene z Italijanom, povezanim z mafijci, ki se po tridesetih letih, preživelih v zaporu na

ljubezni, in prizori iz sedanosti, hladen, sovražen sprejem vaščanov, ki se zaradi njenih ranocelniških vrlin spremeni v občudovanje, potem pa spet v prezir in sovraštvo ob njenem ljubezenskem razmerju z mladim kosovskim delavcem. Tragičen konec slednjega in njegovega brata botruje ponovnemu odhodu

neznanu kam samozavestne in neuklonljive Deje. V avtorjevi režijski in scenografski obdelavi igre, prežete tudi z nostalgijami, patetičnimi primesmi, se zrcali odsev že videnega. Replike se prepletajo v italijanskem, slovenskem in srbskem jeziku. Veliko je petja ob nastopih vaškega zbora, tudi v prikazih verskega bogoslužja, v katerih je slutiti zafrkljiv prizvok. Vrstijo se slovenske, srbske in napolitanske melodije, različna glasba, ki naj bi uvajala ključne dogodke, in ples (koreografija Jane Radovič) ob zvokih harmonike Igorja Zobina. Poleg Mirande Caharije, ki je, kolikor ji je vsebina

dopuščala, nedvomno dahnila svojemku liku pristna čustva, pokončnost in upornost do ustaljenih norm, so v predstavi nastopili Livij Bogatec (Bruno), Gorazd Jakomini (Jovo), gost iz SNG Nova Gorica, v različnih vlogah pa Aleš Kolar, Maja Blagovič, Nikla Petruška Panizon-mlada Deja in, z duhovito poanto, kot novinarka, Gregor Geč, Janko Petrovec, Vladimir Jurc in Stojan Colja, ki jim ni bilo dano razviti upodobljenih dramskih oseb. Ni treba posebej poudariti, da je pristnost kraškega narečja izzvenela le v govoricu slavljence Caharije, Bogatca in Colje.

Iva Koršič

Velika zborovska manifestacija Koroška je zapela

Velika dvorana Doma glasbe v Celovcu je bila v nedeljo, 13. marca, polna

jo že več let organizira Krščanska kulturna zveza iz Celovca. Številna je bila tudi prisotnost pred-

sta zastopala deželni svetnik dr. Mirko Špacapan in Damjan Paulin za Zvezo slovenske katoliške prosvete. Uvodni nagovor je imel predsednik Krščanske kulturne zveze dr. Janko Zerzer, ki je povedal, da je letošnja revija v znamenju pomembnih jubilejev.

Pred šestdesetimi leti je bil konec druge svetovne vojne, ki je zahtevala 60 milijonov človeških žrtev in je bila usodna tudi za našo narodno skupnost. Nad ti soč nedolžnih rojakov je moralo v pregnanstvo, preveliko je številno tistih, ki so bili umorjeni, mnogo se jih je v gozdovih pridružilo odporu proti nasilju, naša beseda je bila prepovedana, naša narodna skupnost je bila obsojena na etnično smrt.

/stran 15

Prešernova proslava

Dane Zajc v Naborjetu

V petek zvečer v polni dvorani Beneške palače v Naborjetu je Slovensko kulturno središče Planika priredilo Dan slovenske kulture. Že v napovedi o proslavi je bilo jasno, da se bodo na središču primerno potrudili za njen uspeh, vse to pa je dobilo primerno potrditev ob ogledu programa. Večer je bil namenjen poeziji Daneta Zajca, pesnika, dramatika in pisca priljubljenih del za otroke in mladino, enega velikih slovenskih književnih ustvarjalcev druge polovice 20. stoletja. Dane Zajc je znan po pesniških zbirkah, Jezik iz zemlje, Ubijalci kač, Rožengruntar, Si vedel, Kepa pepela, Zarotitve, Dol dol in Dva, poetične drame Potohodec, Otroka reke, Voranc in Grmače; pesniške zbirke za otroke - Bela mačica, živali na dvorišču, Abecedarija, Na papirnatih letalih; izbor pesmi Ta roža je zate, lutkovne igre Kralj Matjaž in Alenčica, Petelin se sestavi ter Zakaj in vprašaj;

domišljajske pravljice Mlada Breda, Leteča hišica, Bridka Ludvikova bitka ter eseje. Bil je deležen tudi Prešernove nagrade. Otroci, ki v letošnjem šolskem letu pridno obiskujejo tečaje slovenskega jezika pri Slovenskem kulturnem središču Planika, so pod mentorstvom mag. Nataše Komac in Tanje Šturm deklamirali njegove pesmi; Mirko, Federico in Astrid so priklicali štiri črke, Elisabetta, Marko, Elisa pa so pripovedovali o živalih, Niki, Miriam in Marilena pa o pesnikovi prvi pesmi, pivčni tišini in vratih, ki pogledu odkrivajo nova stranstva. Za veliki finale sta Dane Zajc ter imenitni slovenski igralec Janez Škof popeljala publiko v svet slovenske besede z recitalom Ogenj v ustih. Ker so Zajčeva dela doživela številne prevode, v knjižni obliki pa so njegove pesmi izšle v srbsčini, makedonščini, angleščini, nemščini, švedščini in francoščini, je središče pova-

bilo na proslavo posebno gostjo; pesem Vrata je na izviren način in ob spremljavi tradicionalnega instrumenta koto v japonščini predstavila mag. Nagisa Moritoki.

Za dodatno glasbeno spremljavo je poskrbela s kitaro Giannola Cimentini, gojenka Glasbene matice, glasbena šola Tomaza Holmarja v Kanalski dolini, ki deluje v okviru Planike. Med uglednimi gosti naj omenimo gospoda Jožeta Šušmelja, generalnega konzula Republike Slovenije v Trstu, župana občine Naborjet - Ovčja vas Aleksandra Omana, ki je pozdravil prisotne tudi v imenu Gorske skupnosti in v domačem slovenskem narečju, Nadio Campana, odborico za kulturo občine Trbiž ter Franca Baritussia trbiškega župana. V nagovoru zbrani publiki je predsednik Planike podčrtal vlogo središča v dolini, predvsem kot ustvarjalca in spodbujevalca kulture in sožitja, zgleđno sodelovanje z občinskimi upravami, uveljavljanje zakona 482/99 predvsem s strani občine Trbiž, obžaloval pa je dejstvo, da se zakon 38/01 ne izvaja.

RB

Mešani pevski zbor Podgora

ljubiteljev slovenske zborovske pesmi. Potekala je namreč tradicionalna revija Koroška poje, ki

stavnikov oblasti, cerkvenih dostojanstvenikov in kulturnikov iz Slovenije in Koroške. Primorsko

Vlada deležna podpore okoli dveh tretjin Slovencev, opozicija pa jo kritizira in napada

Sistematična skrb za narodne manjšine v sosednjih državah

V nedeljo, 13. marca, je nova slovenska vlada Janeza Janše "praznovala" sto dni, odkar je bila potrjena v državnem zboru in je lahko začela z delom. Sodeč po opravljenih javnomnenjskih raziskavah v raznih medijih, vlado, ki je zamenjala prejšnjo vladajočo skupino, ki je dvajset let upravljala državo, podpira okoli 66% Slovencev, približno 35% vprašanih pa meni, da je vlada v prvih stotih dneh delovala slabo.

Nekaj rezultatov je očitnih in javnost jih je sprejela z zadovoljstvom. Vlada je oblikovala svoj program in delovni načrt za letošnje leto, ki so ga ministri obrazložili na častniških konferencah, upoštevajo svoje pristojnosti in obveznosti. Največjo skrb bo nova koalicija sredinsko-desnih strank namenila izpolnitvi pogojev za prevzem evropske valute, evra, v začetku leta 2007, spodbujanju rodnosti, in seveda gospodarskemu razvoju. Doslej sicer ni sporočila, kako in s kakšnimi ukrepi bo pospeševala podjetništvo, področje, ki mu je v koalicijski pogodbi med političnimi strankami dan velik poudarek. Vladni program obsega 203 vsebinske cilje. Sicer vlada deluje s težavami, ki jih povzročata obe največji opozicijski stranki, LDS in ZLSD. Bivši premier Anton Rop je sestavljal t.i. vlado v senci, ki se odzove skoraj na vsak ukrep ali stališče nove izvršilne oblasti. Na sprejem novele k zakonu

o javnih uslužbencih, ki omogoča zamenjavo visokih državnih uradnikov, s katerimi ministri iz političnih ali čisto osebnostnih razlogov ne bi mogli sodelovati, je opozicija reagirala tako, da je omenjeno dopolnitev zakona predložila v presojo ustavnemu sodišču.

Predsednik slovenske vlade Janez Janša je minuli teden sprejel manjšinsko delegacijo Slovak (foto JMP)

Dokler ustavno sodišče o zadevi ne bo razsodilo, naj bi spremenjenega zakona o javnih uslužbencih ne smeli izvajati. Po sporočilu Janeza Janše v oddaji nacionalnega radia, da je bivša vlada v proračunu za letošnje leto povzročila 70 milijard tolarjev primanjkljaja, so nekdanji ministri primanjkljaj ogroženo zanikali, javnost pa prepričevali, da predsednik vlade in novi ministri ne znajo upravljati z javnimi sredstvi. Spričo pomanjkanja denarja za izvedbo že dogovorjenih

projektov bo vlada popravila (opravila t.i. rebalans) proračun za leto 2005, kar bo sicer zahtevalo še večje varčevanje v Sloveniji.

Predsednik LDS in bivši premier Anton Rop je ocenil, "da je bilo obdobje stotih dni sedanje vlade čas izgubljenih priložno-

sti, velikih obljub in razočaranj." Vodja poslanske skupine ZLSD Miran Potrč, sicer pogost in zelo oster kritik nove oblasti v Sloveniji, pa je zatrdil, "da se je vlada v prvih sto dneh ukvarjala predvsem s kadrovskimi zadevami, in ne z izpolnjevanjem predvolilnih obljub." Zlasti premier Janez Janša in zunanji minister dr. Dimitrij Rupel sta se morala v zadnjih tednih odzivati na delitve in spore glede polpretekle zgodovine Slovenije. Nastali so po proslavljanju 10. februarja, novega

praznika v Italiji, ki spominja na žrtve v kraških brezni (fojbah) in na tiste Italijane, ki so po vojni zapustili svoje domove v Istri, na Reki in v Dalmaciji. Predsednik vlade zatrjuje, da se odnosi med Slovenijo in Italijo, kljub omenjenim dogodkom, niso spremenili ter ostajajo tradicionalno dobri. Pač pa bo vlada namenila vso skrb slovenskim narodnim skupnostim (manjšinam) v Italiji, na Koroškem v Avstriji, na Madžarskem in na Hrvaškem. Začel se je postopek za sprejem strategije Slovenije do manjšin, ki jo bo parlament dopolnil s sistemskim zakonom o odnosih med Slovenijo in našimi manjšinami v omenjenih štirih državah. Janez Janša je v pogovoru za slovenski državni radio dejal, "da bo Slovenija od Italije vedno zahtevala, da spoštuje in izvaja zakon o zaščiti slovenske manjšine. Komentiral je tudi obnovitev napisa Naš Tito na gori

Sabotin nad Novo Gorico in Gorico, kjer poteka slovensko-italijanska meja. Dejal je, "da tisti, ki s takšnimi ali drugačnimi motivi obnavljajo obeležja totalitarne preteklosti, delajo slabo uslugo predvsem slovenski manjšini. Eden od argumentov desničarskih krogov v Italiji za to, da se ni uzakonila manjšinska zaščita, je bil, da so bili Slovenci v Italiji peta kolona jugoslovskega nedemokratskega režima. Simbol tega režima pa je bil Tito."

Marijan Drobež

Prva predstavitev založbe Melior Educa v Novi Gorici

Specializirane knjige koristne tudi za slovenske šole v Italiji

V Novi Gorici so pred dnevi prvič predstavili sredstvom javnega obveščanja založbo Melior Educa. Deluje sicer že štirinajst let, a o njej je bilo doslej zelo malo znanega. Kot je na srečanju s častnikarji povedal glavni in odgovorni urednik založbe Štefan Krapše, je slednja v omenjenem obdobju izdala okoli 150 del, poleg nekaterih knjig pretežno specializirane revije in druge

publikacije, namenjene zlasti šolstvu in izobraževanju. Letos je založba Melior Educa razširila poslovanje in uspešno ureničuje svoj program in usmeritve. Številno izdanih del bo povečala od prejšnjih šest do sedem, na 17 naslovov v letu 2005. Založba sicer izdaja pretežno specializirana dela z različnih področij, vendar se ni odrekla tudi leposlovju. Vsako leto naj bi tako izdala dva do tri

romane. Založba ima v Sloveniji okoli 200 sodelavcev, med katerimi so tudi izvedenci z različnih področij, ki so pogosto tudi avtorji knjig. Njen program delno financirajo tudi razna ministrstva. Redno izdaja pedagoško revijo za predšolsko vzgojo in razredni pouk, izhaja šestkrat letno v 750 izvodih, ter specializirano strokovno pedagoško revijo z naslovom Preverjanje in

ocenjevanje. Le-ta izhaja trikrat letno v štirih številkih (dve enojni in ena dvojna). Predstavnik založbe ter njen glavni in odgovorni urednik Štefan Krapše je v pogovoru za naš časnik poudaril, da se njihova ustanova zelo zavzema za sodelovanje s slovenskimi šolami na Tržaškem, na Goriškem in v Beneški Sloveniji. Mnoga vprašanja s področij šolstva in izobraževanja, ki jih obravnavajo v specializiranih revijah in v drugih delih založbe Melior Educa, bi bila po mnenju Krapšeta lahko koristna kot pripomoček pri pedagoškem delu državnih šol s slovenskim učnim jezikom v sosednjem zamejstvu v Italiji.

Študentska založba izdala knjigo z esejmi Cirila Zlobca

O zapletenosti sodobnega življenja, slovenskega pa še posebej

Študentska založba v Ljubljani je izdala novo delo Cirila Zlobca, knjigo esejev, razmišljanj, predavanj, razprav in drugih posegov v javnosti, ki jim je težko določiti zvrst, z naslovom Med utopijo in skepso. V njej se avtor sooča z vprašanji slovenske samobitnosti, demokracije, jezika in seveda njegove življenjske izbire, pesništva. Delo je izšlo v počastitev osemdesetega rojstnega dne pesnika in tudi plodovitega prevajalca, zlasti iz italijanščine in hrvaščine v slovenski jezik, in obratno: rojen je bil 4. julija v Ponikvah na Krasu. Knjiga zajema Zlobčeva pre-

mišljanja v obdobju po osamosvojitvi Slovenije, zaradi česar ima poleg kulturnih in umetnostnih tudi aktualne politične razsežnosti. Zlobec ostaja zavezan svojim osrednjim in stalnim temam: slovenskemu narodu, državi, kulturi, jeziku, poeziji in humanizmu, seveda z vidika hitrega razvoja in sprememb, ki jih povzročata zlasti t.i. globalna družba. Novo delo Študentske založbe, ki jo je finančno podprla tudi Slovenska akademija znanosti in umetnosti (pesnik je njen član), ni le poklon pisateljevi osemdesetletnici, ampak predvsem izziv za vse tiste, ki jih živo zanima

usoda slovenskega človeka v današnjem času. Ko avtor v uvodu knjige razlaga, zakaj ji je dal naslov Med utopijo in skepso, je tudi zapisal, "da sociologi in psihologi zaman iščejo odgovor na uganko, zakaj je med Slovenci vse manj zadovoljnih ljudi, tudi med tistimi, ki vsak dan bolje živijo. V razvitem svetu, kamor nedvomno sodi tudi naš narod, je sodobni človek v svojem naravnem, primarnem biološkem gonu, da si v okviru svojega socialnega konteksta z željo po notranji skladnosti s samim sabo skuša urediti svoje življenje, vse pogosteje razočaran, marsikdo celo ne-

Foto JMP

varno frustriran. Vse bolj nas določa in pogojuje nasprotje med možnim in uresničljivim. Sodobna civilizacija, ki jo si-

Kratke

Na Sabotinu spet napis Naš Tito

Prebivalci Nove Gorice in morda tudi Gorice so se že navadili občasnih izmenjav napisov na Sabotinu, sestavljenih iz skal na omenjenem hribu oz. gori. V nedeljo, 6. t.m., se je spet pojavil napis Naš Tito, ki ga je oblikovala skupina privržencev nekdanjega maršala in predsednika jugoslovske države. S premiki skal so odstranili prejšnji napis SLO, ki je kratica slovenske države.

Neodvisni svetnik v mestnem svetu občine Nova Gorica, Ivo Hvalica, je na komercialni televiziji POP TV napovedal, da bodo kmalu odstranili tudi omenjeni ponovni napis Naš Tito na Sabotinu in ga zamenjali z drugim. Igra na Sabotinu se torej nadaljuje in ni videti, da bi se kdo zaradi tega vznemirjal oz. ukrepal. Zadeva pa se zdi preprosta in nujna, čeprav očitno nihče noče primera uradno obravnavati. Zaradi sprenevedanja pristojnih organov kršijo tudi predpise o posegih v prostor.

Kar precej Novogoričanov je mnenja, da naj napis na Sabotinu ostane za zmeraj in naj bi ga zato razglasili za kulturni spomenik. Toda nihče ni pripravljen, da bi začel ustrezn postopek, ki je predpisan za razglasitev nekega objekta ali napisa, v našem primeru tistega na Sabotinu, za kulturni spomenik. Zaradi tega so vsi dosedanja napisi in tudi ta zadnji pomenil nezakonit poseg v prostor. Toda policija in inšpekcije v Novi Gorici ne posredujejo ne iščejo krivcev ter se skupaj z drugimi pristojnimi organi v upravi mestne občine zavijajo v molk. Tudi župan mestne občine Nova Gorica Mirko Brulc se do primera ne opredeljuje, morda pa bo stališče in odgovor zahteval kateri od svetnikov na naslednjem zasedanju mestnega sveta občine Nova Gorica.

Letošnje leto jubilejno za slovenski turizem

Leto 2005 bo jubilejno za slovenski turizem, ki mu napovedujejo čedalje hitrejši razvoj in gospodarski pomen. 24. junija bo minilo sto let, odkar je bila na pobudo takratnega ljubljanskega župana

Ivana Hribarja v Ljubljani ustanovljena Deželna zveza za pospeševanje tujskega prometa na Kranjskem. S tem so turistična društva, prvo je bilo ustanovljeno leta 1871 v Celju, dobila svojo krovno organizacijo. 2005 je tudi leto desete obletnice ustanovitve nacionalne turistične organizacije, ki zdaj nosi ime Slovenska turistična organizacija.

V počastitev omenjenih jubilejev slovenskih turističnih organizacij pripravljajo več slovesnosti in prireditev, na katerih bodo obravnavali tudi sedanje stanje in gibanja v slovenskem turističnem gospodarstvu.

Blagoslovitev pokopališke cerkve

V soboto, 19. marca 2005, bo ob 15. uri v Kromberku škof dr. Jurij Bizjak blagoslovil temeljito obnovljeno pokopališko cerkev Sv. Trojice ter posvetil oba zvonova. Vabljeni posebno tisti, ki imate tam grob. Sodelovali bodo tudi pravoslavni verniki, ki imajo v tej cerkvi obrede.

Popravek in opravičilo

Bralcem, predvsem pa vsemu osebju in prodajalcem tovarna obutve Alpina iz Zirov na Gorenjskem se iskreno opravičujemo za neljub spodrsilaj, saj smo v zadnji številki poročali, da Alpina zapira svoje prodajalne, kar je seveda napačno, saj je to storila Planika. Alpina pa redno deluje in njene prodajalne uspešno obratujejo. / Uredništvo

cer vsi ustvarjamo, vsak na svojem področju in s tem, kar vsak med nami je hkrati in skupaj z drugimi, nas zmerom bolj bega, ker nas očitno prehiteva in presega". Upošteva omenjena izhodišča in mnenja, je pesnik tudi zelo konkreten, denimo pri ocenjevanju Evropske zveze. Meni, "da je evropska povezava kot ideja in praksa demok-

bi me življenje rešilo moje skepse, ki mi prišepetava, da tudi EU, celo ob iskrenem prizadevanju vseh svojih članic, ne more postati, še manj pa obstati kot identiteta, kot zemeljski raj na tem koščku našega izmučenega in v marsičem frustriranega planeta. Upam torej na nekaj vmesnega, kar naj bi bilo skromnejše od naših pričakovanj, vendar veliko več kot karkoli doslej". Branje razmišljanj o dogodkih in gibanjih v razvoju slovenske družbe in države v obdobju po osamosvojitvi, kot jih je zaznaval in razčlenjeval pesnik, prevajalec in član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Ciril Zlobec, je zagotovo lahko koristno in zanimivo. Vsak pa jih seveda lahko sooči s svojimi mnenji, izkušnjami in spoznanji o temah, ki so obravnavane v novi knjigi Študentske založbe. M.

Srečanje s predstavniki severno primorskega gospodarstva in z župani

Prometni minister Janez Božič v Novi Gorici

Slovenski minister za promet Janez Božič je minuli torek obiskal Novo Gorico, kjer se je na sedežu GZS Območne zbornice za severno Primorsko srečal s predstavniki severno primorskega gospodarstva in z župani s tega območja. Namen ministrovega obiska je bil predvsem pogovor o aktualnih vprašanjih na področju prometne infrastrukture na severnem Primorskem in izmenjava mnenj o določenih investicijah v tem prostoru. Na srečanju je zbrane seznanil tudi z organizirano-

da bo težko dokončana pred letom 2007, pa čeprav si v lokalni skupnosti tega močno želijo, ker bo v Solkanu leta 2006 Svetovno mladinsko prvenstvo v kajaku na divjih vodah. Dotaknil se je tudi problematike plačevanja taks za avtoprevoznike pri prehodu meje z Italijo. Povedal je, da se s tem že ukvarja posebna medresorska komisija, ki pripravlja celovito rešitev. V zvezi z gradnjo cestninske postaje Vogrsko, ki ji na Goriškem močno nasprotujejo, pa je povedal, da so vse dejavnosti v tej smeri do na-

omenjene načrte. Po ministrovih besedah bi bilo treba precej denarja vložiti tudi v posodobitev železniškega prometa. Zbranim je tudi pojasnil, da so v Bruslju veliko bolj zainteresirani za razvoj železniških povezav kot za cestno infrastrukturo. V zvezi s tem je omenil gradnjo drugega tira Divača - Koper, za katerega bo potrebno zbrati 800 milijonov evrov.

V razpravi, ki je sledila, je župan Občine Šempeter-Vrtojba Dragan Valenčič ministra opozoril, da se zaradi nedokončane hitre ceste skozi Vipavsko dolino transportni tokovi že obrabljajo z Mednarodnega mejnega prehoda Vrtojba na Fernetiče, izrazil pa je tudi bojazen, da bodo v letu 2007 zaključena dela na odseku Vipava - Razdrto, ne pa tudi odsek Gorica - Villesse na italijanski strani meje, zato je ministru predlagal, naj se o tem pogovori z italijanskimi kolegi.

Tudi ostali severno primorski župani niso skoparili s kritikami in pripombami na račun prometne infrastrukture na severnem Primorskem. Drug za drugim so izrazili prepričanje, da je regija, ki je v minule desetletju v državni proračun prispevala 25 odstotkov vseh sredstev, na področju vlaganja v prometno infrastrukturo v primerjavi z nekaterimi drugimi slovenskimi regijami v podrejenem položaju. Minister je kritike zanikal s trditvijo, da si na ministrstvu zelo prizadevajo za enakomeren razvoj prometne infrastrukture na celotnem slovenskem območju, kar pa zbranih na srečanju ni prepiralo.

Nace Novak

stjo ministrstva, ki ga, kot je povedal, po njegovem prihodu niso bistveno spreminjali. Izrazil je tudi prepričanje, da v štiri letnem mandatu še ne bo mogoče zaključiti vseh zastavljenih projektov na področju slovenske prometne infrastrukture, zato pa se zelo trudijo, da bi v tej smeri naredili pomembne korake.

V zvezi s projekti, ki potekajo na severno primorskem koncu je Božič povedal, da bo ključni krak hitre ceste Vipava - Razdrto zaključen v letu 2007, še vedno pa obstaja tudi možnost, da bi promet čez Rebrnico v eni smeri stekel že v letu 2006. Na področju državnega cestnega omrežja je izpostavil obvoznico Solkan, za katero je dejal,

daljnjega ustavljenega, saj mora svoje mnenje o tem najprej podati vlada.

O prometnih razmerah na nacionalni ravni je povedal, da je s potekom avtocestnega programa, ki naj bi bil v celoti zaključen do leta 2008 in za katerega bo potrebno odšteti še okrog 5,5 milijard evrov, kar zadovoljen, državno cestno omrežje pa je ocenil kot zelo slabo. "Za normalizacijo razmer na tem področju bi potrebovali od šest do osem let in kar 200 milijard tolarjev, kar je ogromen obseg sredstev, ki jih ni mogoče zagotoviti samo iz državnega proračuna," je povedal in dodal, da je ključno vprašanje predvsem v tem, kako financirati in realizirati

Novi gospodarski izzivi leto po vstopu Slovenije v EU

SDGZ: pomemben posvet o praktičnih posledicah za podjetja

Po skoraj letu dni od vstopa Slovenije v Evropsko unijo je čas prvih obračunov. Problemi ostajajo, ostajajo pa tudi veliki, še neizkoriščeni izzivi, za vse: od najmanjšega trgovca do upravitelja največje delniške družbe. Katere so te možnosti in priložnosti? Po lanskem bazoviškem srečanju, posvečenem tej problematiki, napovedujeta Slovensko deželno gospodarsko združenje in podjetje SERVIS posvet, ki bo z novimi analizami in praktičnimi primeri ponazoril sedanje stanje, tako z italijanskega kot s slovenskega zornega kota.

Posvet bo v ponedeljek, 21. marca, ob 15. uri v veliki dvorani Trgovinske zbornice v Trstu in gre povedati, da je za srečanje dala svoje pokroviteljstvo sama zbornica. Na sporedu je napovedan niz zelo zanimivih tem in vprašanj, ki "maltraj" krajevne operaterje

z enega ali drugega konca, ki želijo poslovati, odpreti ali izboljšati svojo dejavnost v sosednji državi.

Po uvodnih posegih predsednika SDGZ Edija Krausa in direktorja podjetja Servisa Nadje Prašelj, ki bosta predstavila in utemeljila smotre posveta, bodo nastopili strokovnjaki in sodelavci omenjenega podjetja in koprške podružnice Servisa Koper.

Strokovni posegi bodo šli od dvojnega obdavčenja - kar predvidevajo italijanska notranja davčna zakonodaja in mednarodne konvencije (Stevno Kosmač) do mednarodnega dvojnega obdavčenja - kako se izogniti dvojni obdavčitvi (Ana Luin). Ugo Tomsič bo orisal predvidena pravila za nerezidente pri ustanavljanju podjetij v Italiji, Denis Salvi pa isto problematiko za odpiranje podjetij v Sloveniji. Lorenzo Devetak bo obravnaval pred-

pise DDV - IVA za slovenska podjetja, ki opravljajo dela v Italiji, Robert Jakac pa davčne predpise za italijanska podjetja, ki opravljajo dela v Sloveniji. Končno bo Dionisio Gherbassi predaval o mobilnosti samostojne in odvisne delovne sile v Italiji, Jakac o zaposlovanju tujcev v Sloveniji.

Omeniti gre, da je realizacijo posveta, pripravo zadevnih študij in tisk zbornika omogočilo financiranje Dežele F-Jk po deželni zakon 14/2003 za projekte slovenske manjšine. SDGZ poziva vse člane in kliente Servisa ter druge zainteresirane podjetnike, naj čimprej potrdijo svojo udeležbo na tajištvu v ul. Cicerone 8 (tel. 040 6724828, faks 040 6724850, martina.canziani@servis.it), da si lahko zamajčijo prisotnost na posvetu in tudi izvod publikacije, ki bo ob tem realizirana.

Vsakdanja draginja nas vse bolj načenja - tudi s posojili

V Italiji se potrošniki vedno pogosteje poslužujejo potrošnega kredita

Potrošni kredit je posojilo, ki ga kupec - potrošnik prejme ob nakupu neke potrošne dobrine. Ker je dobrina precej draga ali ker ima kupec na razpolago manjšo vsoto denarja, kot je prodajna cena izdelka, se lahko s prodajalcem dogovori, da bo plačal na obroke. V Italiji je bilo obročno plačevanje nakupov do pred kratkim zelo malo razširjeno, v zadnjih letih pa italijanski potrošniki kupujejo na obroke marsikaj, od avtomobila do bele tehnike in glasbenega stolpa pa računalnikov, oblek in celo zdravstvenih storitev. Pred Božičem pa so ugotovili, da se marsikdo poslužuje potrošnega kredita tudi za plačilo počitnic.

Dejstvo, da se potrošniki vedno pogosteje odločajo za najem potrošnega kredita ravno v tem obdobju, ko je splošna gospodarska kriza, ni nujno povezano na vedno večjo revščino med potrošniki. Potrošni kredit je zelo razširjen po celotnem svetu. Američani npr. kupujejo veliko dobrin na tak način in plačujejo samo za obresti približno 20% dohodka. Podobno, pa čeprav manj razširjeno, je poseganje po potrošnem kreditu v Evropi. Tudi v Sloveniji je najemanje potrošnih kreditov zelo razširjeno, v Italiji pa je bilo obročno plačevanje do pred kratkim skoraj nekaj sramotnega. Poseganje po potrošnem kreditu je torej bolj ali manj sprejemanje vedenjskih vzorcev, ki so zelo razširjeni po svetu. Istočasno pa lahko ta podatek beremo tudi drugače, in sicer kot znak revščine in manjših razpoložljivih denarnih vrednosti. Osebe, ki se odločijo za obročno plačevanje, navadno nimajo dovolj denarja za ta nakup. Če ne bi imeli možnosti za najem potrošnega kredita, bi se verjetno nakupu odpovedali.

Pred leti so po vaseh številne gospodinjne kupovale na knjižico. To pomeni, da je trgovec dnevno zapisal v knjižico vrednost nakupa, ob koncu meseca pa je gospodinja poravnala mesečni znesek. Časi,

ko je prodajalec imel posebno knjižico, v katero je zapisoval dolgove posameznih kupcev, so že zdavnaj mimo. Danes se navadno prodajalec poveže s kako finančno družbo, ki v bistvu kupcu anticipira kupnino, kupec pa bo mesečne obroke neposredno plačeval finančni družbi. To pomeni, da prodajalec takoj prejme kupnino, potrošni kredit pa v bistvu poteka med finančno družbo in kupcem.

Pri najetju potrošnega kredita moramo biti pozorni na več dejavnikov. Najprej moramo pomisliti, koliko nas bo tako posojilo stalo. Pozanimati se moramo, koliko znašajo obrestna mera in stroški, ki so z najemom potrošnega kredita povezani. Kot običajno je primerno, če kupec pogleda več različnih ponudb in jih primerja. Pri tem pa ni dovolj, da primerja nominalni obrestni meri, saj so lahko dejanski stroški zelo različni in lahko zelo različno vplivajo na dejanski strošek posojila. Večkrat sam prodajalec predlaga finančno družbo, na katero naj se kupec obrne. Ker prodajalec in finančna družba redno sodelujeta, bi se lahko zgodilo, da bi kupec v tem primeru imel boljše pogoje, ni pa nujno, zato je prav, da se kupec sam pozanima in poišče najboljšo rešitev. Nadalje je zelo primerno, če kupec pred podpisom temeljito prebere pogodbo. Pri tem ima še pred podpisom pravico do kopije pogodbe, da jo lahko doma v miru prebere in poišče razlago za vse, kar mu ni jasno. Vse potrošne kredite pa bremeni davek, ki znaša 11 evrov, če pogodba traja največ 18 mesecev ali 0,25% vrednosti kredita, če pogodba traja več kot 18 mesecev.

Včasih se zgodi, da se kupec znajde v začasnih ali trajnih težavah in da zaradi tega ne more plačati enega ali več

obrokov. Ugotovili so, da enega do dveh obrokov ne plača približno 2% kupcev, treh do petih obrokov ni plačal 1% kupcev, žal pa so zabeležili tudi približno 4% kupcev, ki niso plačali šestih ali več obrokov. Navadno skuša finančna družba dobiti primeren dogovor s kupcem, saj je ta oblika za oba najbolj ugodna: za finančno družbo, ki bo prej ali

slej dobila denar, ki ga je anticipirala, in za kupca, ki bo lahko v miru poravnal svoj dolg. Včasih pa tak dogovor ni možen. V tem primeru mora kupec plačati zamudnino, ki znaša približno 1% še dolžnega zneska. Poleg tega pa kupec tvega, da bo vpisan na seznam oseb, ki plačilno niso zanesljive, zaradi česar bi lahko imel težave pri najemanju bodočih posojil, če mu bodo kdaj rabila. Po pravilniku o zakonu o zasebnosti pa finančna družba ne sme vpisati na seznam plačilno nezanesljivih oseb tistih oseb, ki niso plačale samo enega obroka. Vpis pa je možen v vseh drugih hujših primerih. Vpis traja od 12 do 36 mesecev. Če pa kupec sklene, da ne bo plačal dolga, bo ostal vpisan na seznamu še 36 mesecev po predvidenem zaključku pogodbe. Finančne družbe vsekakor ugotavljajo, da se odstotek neplačanih dolgov iz leta v leto zmanjšuje in da so kupci pri poravnavi precej redni in vestni.

Mara Petaros

Nasveti varčevalcem

Donosnost obveznice je odvisna od cene vrednostnega papirja, ki jo določa finančni trg, ter od obrestne, ki jih ponuja izdajatelj. Povprečno so slednje dosegle najnižjo vrednost iz zadnjih 40 let. Trenutno donos nemških obveznic (Bund z 10-letno zapadlostjo) znaša 3,56%, ameriških pa (Treasury z 10-letno zapadlostjo) 4,18%. Zadnja izdaja italijanskih BTP (15-letna zapadlost) kaže na negativen trend, saj bruto donosnost iz prejšnjih 4,76% zdrknila na 4,00% letno. Ko monetarna politika osrednjega bank postaja manj ekspanzivna (višanje ključne obrestne mere), se posledično nižajo cene obveznic, kar se negativno odraža na donos vrednostnega papirja. Po strahu, da bo svetovno gospodarstvo zajelo obdobje deflacije, sedanja monetarna politika nekaterih centralnih bank gre prav v to smer. Osred-

Perspektive obvezniških trgov v letu 2005

nja obrestna mera se že nekaj časa namreč dviguje predvsem v ZDA. Zaradi nizke gospodarske rasti prevladuje v Evropski uniji in na Japonskem velika previdnost osrednjih bank. Razumljivo so upravitelji investicijskih skladov pesimistično razpoloženi predvsem do obvezniškega trga v ZDA. Kar 76% anketirancev je namreč prepričan, da se bodo vrednosti ameriških obveznic v prihodnjih mesecih še dodatno povenile (manjši donos). Za Evropsko unijo so mnenja deljena. Isti odstotek upraviteljev skladov (40%) namreč meni, da se bodo cene na evropskem obvezniškem trgu povenile, oziroma ostale stabilne. Prevladuje torej prepričanje, da bo evropska ključna obrestna mera še dalj časa ostala nespremenjena. V tem duhu naj varčevalec kupuje vrednostne papirje s kratkoročno zapadlostjo. Slednji namreč v zelo omejeni obliki

občutijo nihanje cen na obvezniškem finančnem tržišču. Vlagatelj se lahko poslužuje tudi monetarnih skladov (it. fondi monetari), pri katerih upravitelj-delniška družba vlagala premoženje varčevalcev v obveznice, predvsem državne (BOT, BTP, CCT), z zapadlostjo do 1 leta. V tej finančni konjunkturi predstavljajo nasprotno obvezniški skladi (it. fondi obbligazionari) višjo stopnjo tveganja. Premoženjska masa slednjih namreč vsebuje obveznice s srednjeročno zapadlostjo (3-5 let). Vsekakor izgube kapitalne glavne pri obveznicah niso absolutno primerljive s tistimi pri delnicah. Na podlagi statističnih podatkov iz prejšnjih let se vrednost naložbe lahko zniža do največ 3%.

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

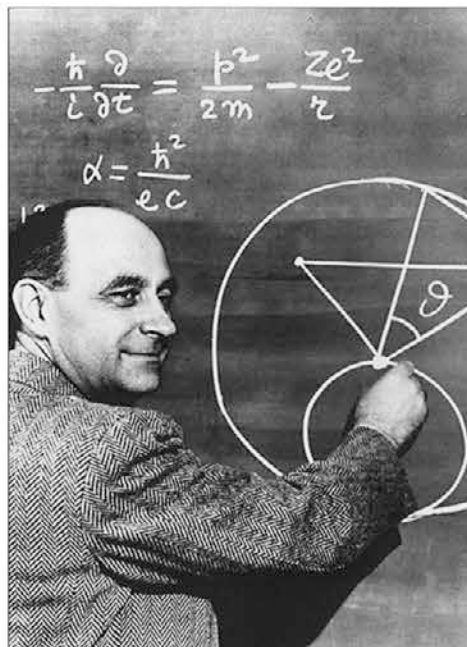
Aktualno razmišljanje

Znanost ali neznanost?

Mediji, posebno pa TV oddaje nam skoraj vsak dan kažejo protestne množice s transparenti, ki odklanjajo posege v genetiko, daljnovode, nuklearne centrale, centrale na premog itd. Če prisluhnemo zahtevam protestnikov, opazimo, da odklanjajo tehnologijo, ki je v bistvu ne poznajo. Shodno sledijo na vsako temo posebej okroglo mize, kjer skušajo politiki s sebi lastno dialektiko poseči v problem, a zelo taktano, da ne bi izgubili volilcev. Le redki pa so v takih debatah posegi znanstvenikov, ki jim ne uspe priti pogosto do besede, ker so javni misliti bolj kot govoriti. Težak je dialog, ko prevladujejo v glavnem politični argumenti. Zgleda, da to ni pravi način, s katerim se mediji lotevajo tako važnih tem. Teh

problemov bi se morali lotiti z resnostjo, poštenostjo in, kjer je treba, strogostjo, kjer bi glavno besedo imeli znanstveniki. Medij, ki ima gotovo največji vpliv na množice, je seveda TV. Prav tu je oddaj, posvečenih znanstvenim dosežkom, premalo in še te so tako zelo okrnjene ali ob nepravem času. Te bi morale razložiti ljudem vse nevarnosti in prednosti določenih posegov, in to jasno in na zanimiv način. Vidimo pa, da se TV posveča predvsem lahkim programom, ki poslušalce bolj zanimajo in med te ne sodijo ravno znanstvene oddaje. Tako tudi radio, čeprav tu včasih naletimo na zelo kvalitetne znanstvene programe, ki pa, zaradi neustreznega časa oddaj, pritegnejo le redke poznavalce. Tudi v dnevnem

časopisju dobimo lahko izvrstne članke, ki pa ne prodrejo med množice. Naj ne govorimo o poljudnoznanstvenih revijah, kaj šele o znanstvenih, ki jih bere peščica ljudi. Odkod ta nezaželenost znanosti? Mislim, da moramo glavni vzrok iskati v šolskem sistemu. Dobro se spomnim, da celo na slovenski višji realni gimnaziji (poznejši znanstveni licej), ki sem ga v TS obiskovala v 50. letih, je bila znanost porinjena v tretjo vrsto in največ učnih ur so zavzele literarne vede. V sedanjem šolskem sistemu se ni veliko spremenilo, le težavna stopnja se je znižala. Ker je stanje podobno tudi na it. Šolah, je število študentov, ki se odločajo za univerzitetni študij znanstvenih ved, pri nas zelo nizko. V zadnjih desetletjih tako opazimo vedno več nezaupanja mladih

do znanosti, kar izhaja iz skromnega znanstvenega pristopa. Mladi seveda se z leti tudi starajo in znanost jim v poznejših letih navadno ne vzbuja večjega zanimanja kot prej. Zaskrbnjuje je, da se to nezanimanje ljudi do znanosti vleče in stopnjuje. Kot posledica in temu trendu

primerno, država namenja vedno manj denarnih sredstev v podporo raziskovalnemu delu, ki je temelj tehnološkega napredka. Polemika proti znanosti naj bi se začela kot reakcija na šolsko reformo v Nemčiji, ki jo je izvedel Humboldt v začetku 19. stol. Reforma je želela ovrednotiti znanstveno kulturo, kar se je popolnoma ujemale s takratnim izrednim tehnološkim napredkom nemške države. Nasprotno od pričakovanja je reforma sprožila nezaželeno reakcijo, ki je pogojevala nadaljnje nezaupanje znanstvenemu svetu. Ta ukoreninjena miselnost se je obrestovala tudi pozneje. Privedla je celo do tega, da je Heidegger skoval stavek: "Znanost ni

znanje". To je bilo globoko dognanje slavnega filozofa in posebnega, ki je v humanističnih krogih zelo cenjen. Tudi v Italiji ni bilo nič boljše. Kroži anekdota, da sta se v letih '30 srečala Fermi (*na sliki*) in Croce. Na tem srečanju je znanstvenik razložil filozofu, kaj tako vneto raziskuje rimska grupa. Po Fermijevem odhodu je bila prva Crocejeva pripomba: "Tehnika". To lahko razumemo podobno kot "Znanost ni znanje". Prevladuje torej miselnost, ki ne daje velikih spodbud znanstvenikom: nasprotovanje nuklearnim centralam, elektrosomog, genetski terapiji so izraz trajanja protiznanstvenih težej ljudi. Napaka bi bila, če bi podcenjevali te težnje, kot tudi, če bi znanstveniki odgovorili z napadom na napad. Treba je nadaljevati in vztrajati z dialogom, da bi se v skupnem razmišljanju nekaj spremenilo. Če bo potem prišlo do protesta, bo ta vsaj utemeljen.

Marija Ščuka Kerže

Sedma številka Pastirčka

Dih pomladi in veselje vstajenjskega zmagoslavja

Na straneh marčne, sedme številke lepe in vzgojne revije Pastirček je zavel pomladni piš in prinesel polno najrazličnejših rožic in rastlin, ki bodo s svojimi zdravilnimi lastnostmi in vitamini pregnale zimske prehlade, prečistile kri in sploh okrepile naše zdravje. Mednje sodi tudi regrat, v katerega se je tokrat zagledal Pastirček in z ilustracijo in besedilom zvestih sodelavk Danile Komjanc in Ane Rupil opisal njegove značilnosti in uporabo v kuhinji, pa še veselje otrok ob pihanju regratovih lučk. Prihod pomladi se raduje tudi vila Cirila in škrat Kosmat, ki sta pred svojo hišico opazila prve pomladne cvetke in prosita otroke, naj jih poimenujejo in tako rešijo pomladansko križanko. Z modrimi spominčicami je v pravljici Marize Perat fantiček Tomažek rešil uroka vilo Jasmino, ki mu je

pomagala priti domov iz kraljestva vil, ko je vanj zašel na svojem potepu po planinah. Tisti vilinski vrt je gotovo bil čudovit kot raj, v katerem sta prebivala Adam in Eva, dokler nista utrgala in jedla prepovedanega sadeža, kot opisuje svetopisemski pobarvanka. Vonj po pomladi je zvalil kuža Pazija v sadovnjak pod marelico, ki je doma iz Kitajske in bo kmalu zacvetela in nato obrodila svoje mesnate aromatične sadeže. Naravo in njene lepote je zelo ljubil tudi pogumni pastirček Kekec, ki je z zvijačo ugnal teto Pehto. O Kekcu in Pehti pripoveduje knjiga Josipa Vandota, ki jo je izbrala Barbara Rustja za pridne bralce rubrike Moja naj... in pristavila še križanko, ki jo bodo otroci rešili le po pazljivem branju razburljivih Kekčevih prigod. Pomlad že preseva tudi risbice, ki so jih izdelali mladi slikarji, čeprav so v njih še do

bro zasidrani zimski in pustni motivi. Toda v njih je prisoten tudi resni postni čas, ki je sicer v nekaj izdelkih že prešel v radostno veselje Velike noči. O postnem času razmišlja in sprašuje svetopisemski kviz, dopolnjevanje Jezus nas čaka v nebesih pa se dotika tudi skrivnosti smrti. Na post se navezuje Packo, ki nagovarja, naj v tem času iščemo v srcu kaj dobrega, na kar smo pozabili med letom. V zapisu Zanimivosti od tu... in tam... V. T. Arharja pa že praznično pozvnanjajo veličnočni zvonovi in naznanjajo zmagoslavje našega Odrešenika, čigar vstajenje praznuje tudi fantič iz Arharjeve pesmice, ki nese pirhe k velikonočnemu blagoslovu. Blagoslovljene velikonočne praznike vošči bralcem glavni urednik Pastirčka g. Marjan Markežič, ki obenem opozarja, da je meseca marca tudi materinski dan. Otroci se morajo staršem zahvaliti za vso skrb in ljubezen, ki jo od njih prejemajo, in jim jo izkazati, kot je to naredil

sinček v pesmici Zlate Volarič Voščilo. O zlati mamiči pojejo tudi stih Berte Golob. Stric Maks je ob izteku zime popeljal svoja nečaka na zgodovinski sprehod do Kostanjevice pri Novi Gorici na ogled cerkve in kripte, v kateri so pokopani nekateri člani kraljeve družine Burbonov, in skoraj 400 let starega frančiškanskega samostana, ki poleg drugih redkih knjig hrani tudi slovnico Adama Bohoriča. V marčni številki bodo mali bralci ob pomoči ilustracije Paole Bertolini Grudina ugotavljali, kaj bo Medo, ko bo odrasel; zaigrali pa bodo lahko tudi na bobenček. Večji bodo izvedeli vse o kotalkanju in kotalkarjih družtev Polet in Vipava. Iz hudomušne pesmice bodo spoznali slovnici vezaj, se pozabavali ob zankah in prebrali prispevek Dan spomina, s katerim si je Tadej Pahor, petošolec OŠ O. Župančič iz Gorice, prislužil naslov Časnikar meseca, ki mu bo za spodbudo, da bi sledil stopinjam svojega deda, priznanega primorskega pisatelja Borisa Pahorja.

Iva Koršič

Z 12. strani

Koroška je zapela

Republika Avstrija ni rimela za našo skupnost tistega razumevanja, ki bi bilo potrebno za neoviran razvoj. Državna pogodba, podpisana pred petdesetimi leti, nam je dala nekaj upanja, vendar je sledilo veliko razočaranje. Avstrija ni bila pripravljena izpolniti določil v taki obliki, da bi bili kot skupnost zadovoljni. Le postopoma smo dobili to ali ono, še danes pa čakamo zadovoljive uresničitve. Koroška poje se je spomnila tudi dveh pomembnih kulturnikov. Pred sto leti sta se rodila duhovnika Tomaž Holmar in Silvo Mihelič, ki sta na svojstven način obogatila koroško duhovno in kulturno življenje. Bila sta prepričana Slovenca, glasbena organizatorja in pedagoga ter skladatelja. Oba sta vodila seminarje za vode cerkvenih in posvetnih zborov. Program Koroška poje so bogatili zbori, ki so vezani na življenje in delo zgoraj navedenih kulturnih delavcev. Pri-

morsko je lepo zastopal Mešani pevski zbor Podgora pod vodstvom Mirka Špacapana, ki je prepričano odpel štiri pesmi primorskih skladateljev. Na koncertu so nastopili še MePZ Radiše, MoPZ Valentin Polanšek z Obirskega, MePZ Gallus iz Celovca, Vokalna skupina Lipa iz Velikoveca, Cerkevni zbor z Obirskega in MePZ Sele. Slavnostni govornik je bil dr. Erhard Busek, posebni koordinator Pakta stabilnosti za Jugovzhodno Evropo, ki je poudaril pomembno vlogo Evropske unije ob 10-letnici članstva Avstrije v njej. Po govoru dr. Buseka je nastopila tudi nemška pevka skupina Stimmen aus Kärnten s slovenskimi, italijanskimi in nemškimi pesmimi. Triurni program so sklenili združeni zbori, ki so izvajali skladbe Tomaža Holmarja in Silva Miheliča ob instrumentalni in vokalni spremljavi. Program sta povezovala Aleksander Tolmaier in dr. Ludvik Karničar.

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Dickensovo zadovoljstvo ob partiji briškole

možnem času. Nekaj takega so si prejšnji teden domislili na televiziji (ja, kje pa drugje??). Preživela z Otoka slavnih Ana Laura Ribas, tista, ki se je tepla z ostalimi predstavnicami ženske posadke, je namreč začela z novo oddajo, v kateri lovi mimoidoče po ulicah in jim ponuja 2000 evrov pod pogojem, da jih porabijo v samih 40 minutah. V vsaki trgovini lahko tekmovalci potrosijo največ 200 evrov. Odlični program, kaj menite? Predvsem za tiste, ki si morajo prenoviti garderobo. Ampak, če vzamemo v roke kalkulator: 2000 evrov deljeno 200 je enako 10. V 40 minutah 10 nakupov, t.j. vsake štiri minute je treba trošiti denar v različni trgovini. Torej, si lahko predstavljate, da so nakupi zelo smotrni in nadvse premišljeni. Približno tako kot

šestica na superenalotto. No, v medijih se je ravno te dni pojavila še ena novica, ki je bila deležna približno tolikšne pozornosti (natančneje: mimo nas je šla neopazno), kolikor je bil nov reality šov. Govorila je o tem, da 16,6% otrok v Italiji živi v revščini in da je Italija "evropski prvak" na področju revnih otrok. No, in da ne bo pomote, statistiko niso naročili pri oddaji Porta a porta, ampak pri organizaciji svetovnega kova, kakršna je Unicef. Številke in deleži so torej verodostojni. Toda še dobro, da obstaja program, ki podarja 2000 evrov zato, da jih mimoidoči srečnež porabi v 40 minutah. In naj še kdo reče, da je oddaja brezvredna. Če je v Italiji revnih otrok kar 16,6%, lahko s statistično gotovostjo napovemo, da bodo med srečnimi dobitniki po-

trošnega čeka 2000 evrov v eni izmed oddaj tudi starši kakega od revnih malčkov. Saj vemo, da je Italija država blaginje. In da so producenti oddaje na socialno problematiko v državi zelo pozorni. Navsezadnje, zagotovo je bilo, da bo blago tekmovalcev, ki niso mogli uspešno porabiti vsega denarja, šlo v dobrodelne namene. Res smo lahko veseli, da so na italijanski televiziji tako blagohotni. Dickensov Oliver Twist je bil v Angliji 19. stoletja reven deček, ki je trpel zaradi krutosti tedanje družbe. Dickens si je to družbo drznil obojati pri oddaji Porta a porta, ampak si verjetno ni mislil, da bo družba nekoč postala tako širokosrčna in se posvetila današnjim Oliverjem Twistom celo v televizijskih oddajah. Dickens bi bil nekoliko bolj zadovoljen: mi pa smo pomirjeni, ker lahko še naprej v veleblagovnicah igramo briškolo.

Andrej Černic

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov,
inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Oglaševanje: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica,
ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452,
iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska
v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03
(varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za
osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko
brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov,
ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 15. marca, ob 14. uri.

Slovenska zamejska skavtska organizacija se je ustanovitelja B. Powella spomnila z izletom več kot sto tržaških in goriških skavtov k Cerknškemu jezeru

“Nemogoče ne obstaja. Potrebna je le dobra volja!”

Robert Stevenson Baden Powell je bil ob koncu 19. in na začetku 20. stoletja ena izmed vidnejših osebnosti v angleškem vojaškem sistemu. Svojo kariero je kronal z zavirljivim naslovom “Sir”, ki mu ga je podelila angleška kraljica. Baden Powell je v svojem življenju, ob vojaških, imel tudi druge civilne zasluge. Sam si je namreč zamislil skavtizem in mu leta 1907 postavil stvarne temelje; gibanje je v samo nekaj letih obkrožilo ves svet. Skavtske organizacije po vsem svetu so tako sklenile, da se bodo svojega ustanovitelja spominjale vsako leto na dan njegovega rojstnega dne, 22. februarja.

Slovenska zamejska skavtska

organizacija se je Badna Powella ravno tako spomnila s skupnim izletom tržaškega in goriškega dela organizacije k Cerknškemu jezeru in njegovi okolici. Skupno zbirališče in uvod v dogodivščin poln dan je bila cerknška farna cerkev. Tam so načelniki in voditelji uradno pozdravili vse volčiče in volkuljice, izvidnike in vodnice ter roverje in popotnice, ki so se izleta udeležili. Tako so se srečali vsi člani organizacije na deželni ravni. Zanimivega in poučnega srečanja se je udeležilo preko sto skavtov in skavtinj z Goriškega in Tržaškega. Program se je po skupnem začetku ločil po starostnih vejah. Najmlajši člani, volčiči in

volkuljice, so se odpravili do Dolenjega jezera. Spoznavali so skrivnosti tamkajšnje znamenitosti, Cerknškega presihajočega jezera. Ogledali so si namreč zelo domiselno mehanično maketo, ki je prikazovala, kako v posameznih letnih časih voda in se nato v sušnih obdobjih zaradi požiralnikov spušča v zemeljske globine. Jezero naenkrat skoraj popolnoma izgine. Nenevadno čudo so si volčiči in volkuljice ogledali tudi v živo. Še več, naleteli so na zaledeneli predel jezera ter se tam lahko igrali in drsali po mili volji. Ob tem je bilo seveda najpomembnejši del socializiranje in spoznavanje goriških in tržaških otrok. Skupni trenutki

so se nadaljevali z igrami in bansi vse do popoldanske maše. Najstniki od 11. do 16. leta starosti, ki spadajo v vejo izvidnikov in vodnic, so se v pokrajinsko mešanih skupinah podali na bližnji vrh, Slivnico. Pestrost pohoda so določale posamezne postojanke, ki so jih udeleženci srečevali po poti. Tam so se preizkušali v orientaciji (izmeriti so morali azimut), pionieristiki (staviti so morali stol), prvi pomoči (obvezati so morali namišljenega ranjenca) in poznavanju Badna Powella (na sporedu je bil kviz o ustanovitelju skavtizma). Končna nagrada za zmagovito skupino je bil zaklad, skrit v Coprniški jami pod vrhom Slivni-

ce: zmagovalci so se z 2 kg čokolade pošteno posladkali. Najstarejši člani skavtske organizacije, roverji in popotnice, so se najprej, podobno kot veja IV, povzpeli na Slivnico in se nato spustili v Cerknico. Tam so pripravili krajši zabavni program za ostale veje. S prizorčki, pesmimi in zabavnimi skeči so predstavili življenje ustanovitelja skavtskega gibanja, katerega je bilo posvečeno celotno srečanje. Sklepno dejanje celodnevnega izleta je bila maša, pri kateri so se udeleženci zahvalili Bogu za skupno srečanje, pa tudi za celoletne dejavnosti. Mašo je v cerknški farni cerkvi daroval p. Mirko Pelicon, cerkveni asistent skavtske organizacije. Vo-

dilna misel obreda je bila Baden Powellova ugotovitev, da nemogoče ne obstaja. Potrebno je le pokazati zadostno mero dobre volje. Posredno se je v svoji homiliji na to misel obrnil tudi p. Pelicon. Dejal je, da je za uspeh skavtskih dejavnosti in skavtske vzgoje, ki se včasih zdi nemogoč, potrebno požrtvovalno delo, pri katerem smo pripravljene bližnjemu res služiti, škodljive pa so pretirane samopodobe. Po maši so se v zasneženi cerknški pokrajini, ki so jo beli kosmiči okrasili v poznem popoldnevu, skavti iz Goriče in Trsta še zadnjič pozdravili in se odpravili na pot proti Primorski.

Navihani tiger

Poročilo urada za varstvo mladoletnih v deželi Furlaniji-Juljski krajini

Za učinkovito reševanje težav mladoletnikov

V sklopu deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine deluje tudi poseben organ - urad javnega varuha za mladoletne (Ufficio del Pubblico Tutore dei Minori). Prvenstvena vloga varuha je povezovanje različnih dejavnikov javne uprave na socio-skrbstvenem področju v prid mladoletnim. Poleg tega skrbi za individualne in družbene problematike, ki se tičejo pravic in dolžnosti mladoletnih; opravlja ima s šolstvom, svetom zaposlovanja, s civilnimi in političnimi pravicami, s pravicami otrok do družine, izobraževanja, informacije in zdravstva.

V sredo, 9. marca, je na sedežu deželnega sveta v Trstu varuh za mladoletne, dr. Francesco Milanese (na sliki desno), predstavil javnosti poročilo o dejavnosti urada v letu 2004. Iz tega izhaja, da so na omenjeni urad v prejšnjem letu obrnili v glavnem ljudje, ki na nobeni drugi ravni niso našli rešitve za določena vprašanja in težave otrok in mladih. Največ je bilo težav v zvezi z različnimi tiskalnimi in družinami, saj se zdi, da krajevni poverjeni uradi v vseh štirih pokrajinah - zaradi nezadostne pravne ali specifično strokovne usposobljenosti ali pa tudi zaradi birokratskih zapletov - ne zmorejo vedno ugo-

dit vsem zahtevam na učinkovit način. Omembe vredna je tudi vse večja prisotnost zadev, nanašajočih se na mladoletnike, otroke priseljencev. Kar nekaj je bilo tudi primerov, vezanih na kršitev zasebnosti, zdravstvenih težav mladoletnih v šolah ipd. Varuh je poudaril, da v našem javnem sistemu še ni dovolj cenjena vrednost preventivnega poseganja, ki bi moralo biti strateško bolj usmerjeno in tudi finančno podprto. V letu 2004 je urad uresničil nekaj formativnih projektov za šolske operaterje. Posebno pomembni so bili tečajji pravne narave o načelu odgovornosti, ki se ga je udeležilo nad 500 operaterjev, nato projekt informativnega svetovanja, projekt senzibilizacije o družinskem posredovanju idr. Varuh je izvajal tudi svojo jamstveno vlogo s posvetovanjem pri zakonskih osnutkih, ko gre za mladoletnike, oz. pred oblastmi ali pred sodstvom. V letu 2005 želi urad javnega urada varuha za mladoletne odpreti šolo za va-

ruhe in skrbnike, prirejati formativne tečaje za operaterje, upravitelje in vodje javnih uradov na krajevni ravni, spodbujati projekte mednarodnega sodelovanja za okrepitev solidarnosti in stikov med t.i. družinskimi prostovoljnimi delavci, izdajati publikacije v podporo formativnim dejavnostim na teritoriju in v sodelovanju s šolami. Podrobnejše informacije dobite na internetnem naslovu: www.regione.fvg.it/tutoreminori.

DD

Goriški vrtljak Abonmaja Veliki in Mali polžek

Igrivi Pedenjped in basen Štorklja in lisjak

Letos je pač tako, da so, iz raznih vzrokov, vsako leto nadomestne predstave v jeseni napovedan program Goriškega vrtljaka za Male polžke, malčke iz vrtcev in prvošolčke, ter Velike polžke, osnovnošolce od drugega do petega razreda. Tako se je Veliki polžek poslovil od svojih osnovnošolskih gledalcev v ponedeljek, 7. t.m., v goriškem Kulturnem domu s četrto abonmajskega ponudbo, nena-povedano glasbeno igro Dogodivščine Pedenjpeda v izvedbi mladih igralcev Amaterskega mladinskega odra Nova Gorica in dramske skupine Gledališče na vrhovi, ki deluje v sklopu ZKD Nova Gorica. Njihov mentor in režiser Emil Aberšek je dognano izbral nekaj zelo povednih pesmic Nika Grafenauerja o zvedavem fantičku Pedenjpedu in jih strnil v celoto, ki sta jo z živahno glasbo odela mlada glasbenika Luka Manojlovič in Matej Doljak, plesne korake pa je na raznolik ritem ubrala koreografinja Anja Robida. Prav igriva glasbena podlaga in ples sta najbolj pritegnila in navdušila šolarje, ki so verjetno, vsaj mlajši, bolj težko spremljali izredno lepe Grafenauerjeve pesmice, tudi zato, ker so se songi zvrščali v hitrem tempu. Ko bodo pesnika obravnavali v

šolskih klopek, jim bo še besedilo te posrečene uprizoritve postalo bolj domače. Mali polžki so za letošnjo sezono vzeli slovo od pravljičnih igriv Goriškega vrtljaka v torek, 8.

t.m., ko jim je Gledališče za otroke in mlade (GOML), kakor se je preimenovalo Moje gledališče iz Ljubljane, odigralo basen Štorklja in lisjak, ki jo je po znani Ezopovi basni dramaturgizirala hrvaška režiserka, gledališka pedagoginja in pisateljica Zvezdana Ladika (1921-2004), režijsko pa obdelala Branka Bezelj Glazer. Predstava je bila pravzaprav igra v igri, v kateri so igralci Maja Gal Stomar, Primož Forte in Tomo Tomšič najprej prikazali, sicer malce preveč razvlečeno, svoj gledališki zakulisni vsakdan z zamujanjem vaj, željo po odrskem prednjačenju, izbiro tekstov... Ko so se zedinili, so odigrali basen. V njej so učinkovito podčrtali značilnosti nastopajočih živali, ki jih je v posrečene kostume oblekel Andrej Gabron. Dobro so osvetlili tudi njihove človeške, značajske hibe in seveda naglasili nauk basni “ne stori drugim tega, česar nočeš, da bi tebi drugi storili”. Za malčke iz

vrtcev je bila igriva vsebinsko prezahtevna, vendar so uživali in se smejali ob kar nekaj smešnih utrinkih, ki so jih igralci nasuli v svoje izvajanje. Goriški vrtljak, ki ga je osmič priredil Kulturni center Lojze Bratuž ob pomoči SNG Nova Gorica in sodelovanju goriškega Kulturnega doma ter SSG, je s svojimi predstavami skušal približati učencem gledališki svet, da bi ga vzljubili in se navezali nanj ter postali v prihodnje zvesti obiskovalci naših gledaliških dvoran. Obenem jim je dal možnost prisluhniti lepi slovenski govornici, pa tudi jim pričaral trenutke zblíževanja v družbi vrstnikov.

Organizatorji upajo, da je letošnja sezona, kljub raznim spremembam v sporedu, vsaj delno izpolnila pričakovanja otrok, učiteljc in staršev. Rade volje bodo tudi upoštevali dobronamerne pripombe in navsvete za prihodnjo izvedbo.

IK